

ศกยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์จัดแต่ง
สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ปริญญาณีพนธ์
ของ
จตุพร บวรไกรศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๖๖๕...๕๖
๖๖๕...๕๖
๖๖๕...๕๖

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ตัดแปลง
สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ
ของ
จตุพร บวรไกรศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2549

จตุพร บวรไกรศรี. (2549). *ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์
ดัดแปลงสำหรับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา* ปริญญา
นิพนธ์ วท.ม. (วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รศ. ดร. เสรีวัฒน์ สมินทร์ปัญญา, อาจารย์
ชายชาติ ธรรมครองอาตม์.

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทางกายภาพที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์
ดัดแปลงจำนวน 15 แหล่งในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปที่
เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว โดยใช้แบบ
ประเมินที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ในการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีลักษณะ
เด่นประจำแหล่งคือ มีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีสาธารณูปโภค
ครบครัน มีที่พัก มีห้องน้ำ มีร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ
สำหรับนักท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว (RRP: Recreation
Resource Potential) โดยแยกพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ
ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยแบ่งค่าระดับ
ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว (RRP) ออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง (ค่าระดับศักยภาพฯ 5.00-
3.68) ปานกลาง (ค่าระดับศักยภาพฯ 3.67-2.34) และต่ำ (ค่าระดับศักยภาพฯ 2.33-1.00) ได้ผลการ
ประเมินตามลำดับ คือ

องค์ประกอบด้านพื้นที่ จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าระดับศักยภาพฯ อยู่ใน
ระดับปานกลาง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพฯ สูงที่สุดเพียงแห่งเดียว คือ อุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่ มีค่าเท่ากับ 4.00 (คะแนนเต็ม เท่ากับ 5.00) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีสิ่ง
อำนวยความสะดวก รวมถึงระบบความปลอดภัยของพื้นที่ดีมาก รองลงมาได้แก่ ฟาร์มโชคชัย มีค่า
ระดับศักยภาพฯ เท่ากับ 3.63 และไทรงาม มีค่าระดับศักยภาพฯ เท่ากับ 3.38 ผลการประเมินศักยภาพ
ด้านการจัดการ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพฯ
สูงสุดเท่ากับ 4.50 (คะแนนเต็ม เท่ากับ 5.00) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบการจัดการดีมาก ส่วนใน
องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าระดับศักยภาพฯ
อยู่ในระดับต่ำ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพฯ ปานกลาง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขา
ใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน ฟาร์มโชคชัย และเขื่อนลำพระเพลิง ตามลำดับ ซึ่งในที่นี้อุทยาน
แห่งชาติเขาใหญ่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพฯ สูงที่สุด (มีค่าระดับศักยภาพฯ

เท่ากับ 3.5) และผลประเมินศักยภาพด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพฯ สูงที่สุดในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรรพ์ช้าง โบราณ และฟาร์มโชคชัย ซึ่งมีค่าระดับศักยภาพฯ เท่ากันทั้งสามแหล่งคือ 3.67

จากการประเมินศักยภาพในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพฯ สูง 1 แห่ง ปานกลาง 11 แห่ง และต่ำ 3 แห่ง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพฯ สูงที่สุดเท่ากับ 3.98 รองลงไปคือฟาร์มโชคชัยมีค่าระดับศักยภาพฯ เท่ากับ 3.42 และอุทยานแห่งชาติทับลานมีค่าระดับศักยภาพฯ เท่ากับ 3.20 จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมา มีค่าระดับศักยภาพการท่องเที่ยวปานกลาง ซึ่งน่าที่จะพัฒนาเพื่อให้มีค่าระดับศักยภาพที่สูงขึ้นได้ หากได้รับการส่งเสริมและเอาใจใส่อย่างจริงจังจากหน่วยงานและชุมชนที่เกี่ยวข้อง

POTENTIAL OF THE NATURAL AND MODIFIED TOURIST ATTRACTION
RESOURCES FOR ECOTOURISM : A CASE STUDY IN NAKHONRATCHASIMA
PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
JATUPORN BORWORNKRAISRI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Science Degree in Environmental Science
at Srinakharinwirot University

May 2006

JATUPORN BORWORNKRAISRI. (2006). *Potential of the Natural and Modified Tourist Attraction Resources for Ecotourism : A Case Study in Nakhornratchasima Province*. Master Thesis, M.S. (Environmental Science). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Seriwat Saminpanya, Chaichart Dhamkrongartm.

The researcher studied the Potential of 15 natural and modified tourist attraction resources (sites) of Nakhornratchasima Province , Thailand. The purposes of this study are to investigate the general existing conditions of the sites and to evaluate the potential in terms of ecotourism by the use of an evaluation form developed by the researcher. The results of an existing condition survey for the sites show that most sites are found their striking points which are accessible and they have tourist service centers, accommodations, toilets, shopping areas, souvenir shops and recreation activities for tourists.

The potential evaluation in from of Recreation Resource Potential (RRP) from 4 factors i.e. area, management, activity and process, and organizations and community participation has been classified into 3 categories. They are high potential (RRP = 5.00-3.68), moderate potential (RRP = 3.67-2.34), and low potential (RRP = 2.33-1.00). The results of the evaluation for each factor are as follows. For the area factor, all 15 attraction sites are in moderate potential. The only one highest potential belongs to Khao Yai National Park with the RRP of 4.00 (the full score is 5.00). This is due to for example its perfect area condition (high nature fertility) high security system and convenient routes. The next is Choke Chai Farm with the RRP of 3.63 and it is followed by Sai Ngarm with the RRP of 3.38. In terms of management factor, Khao Yai National Park is still in the first rank of an excellent management system with the RRP of 4.50. In aspects of activity and process factor, it is found that most sites are in low potential. The moderate potential is for Khao Yai National Park, Thub Laan National Park, Choke Chai Farm and Lam Phra Phloeng Dam respectively. In this point, Khao Yai National Park has its best potential among all of those sites with its RRP of 3.50. In terms of organization and community participation factor, the top ones are Khao Yai National Park, Elephant Fossil Site, and Choke Chai Farm with the same RRP of 3.67. The integrated results of the evaluation amongs 4 factors of 15 attraction sites in Nakhonratchasima province show that there are 1 high potential, 11 moderate potential, and 3 low-potential attraction sites. Of these, Khao Yai National Park is in the high potential (with the RRP of 3.98). The moderate potential attraction sites such as Choke Chai Farm and Thub Laan

National Park have the RRP of 3.42 and 3.20 respectively. The rests are in the moderate and low potentials. It can be concluded that most natural and modified tourist attraction sites in Nakhonratchasima province are in the moderate potential and they could be developed to the higher potential If there are serious concerns of the relevant institutes, organizations and communities.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลงสำหรับการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ของ

จตุพร บวรไกรศรี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสรี จิระเชชากุล)

วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

.....ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสรีวัฒน์ สมินทร์ปัญญา)

.....กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(อาจารย์ ชายชาติ ธรรมครองอาตม์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ สุรจิต วรรณจันทร์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร. สนอง ทองปาน)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร. เสรีวัฒน์ สมินทร์ปัญญา ประธานกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ท่านอาจารย์ ชายชาติ ธรรมครองอาตม์ กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ท่านทั้งสองได้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนให้ความรู้ด้านต่างๆ ในการทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ สุรจิต วรรณจันทร์ และท่าน ดร. สนองทองปาน กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปริญญาานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านในสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความรู้ คำแนะนำต่างๆ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ สารัฐ รัตนะ ภาควิชาอนุรักษภัณฑวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ อาจารย์ ประกิตต์ พิริยะเกียรติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ ฝ่ายวางแผนการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทคอยเหคาบรภษา แนะนำตลอดจนความรู้อื่นๆ โดยเฉพาะการตรวจเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวในที่ต่างๆ ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดาและญาติพี่น้องทุกท่าน ผู้เป็นกำลังใจและให้ทุนสนับสนุนผู้วิจัย รวมทั้งรุ่นพี่ และเพื่อนๆ ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

จตุพร บวรไกรศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ..... 1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	วัตถุประสงค์..... 3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 3
	ขอบเขตของการวิจัย..... 4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ..... 4
	กรอบแนวคิดการวิจัย..... 6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7
	ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา..... 7
	1 ลักษณะภูมิประเทศ ทำเลและที่ตั้ง..... 7
	2 ลักษณะภูมิอากาศ..... 8
	3 ลักษณะธรณีวิทยา..... 9
	4 ทรัพยากรดินในจังหวัดนครราชสีมา..... 12
	5 ลำน้ำสำคัญในจังหวัดนครราชสีมา..... 13
	6 ลักษณะของป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมา..... 16
	7 การใช้ที่ดินและการถือครองที่ดิน..... 19
	8 ประชากรและอาชีพ..... 20
	9 สภาพเศรษฐกิจและสังคม..... 20
	10 เขตการปกครอง..... 22
	แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา..... 24
	ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 15 แห่ง ในจังหวัดนครราชสีมา..... 30
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง..... 39
	ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์..... 39
	องค์ประกอบพื้นฐานของการท่องเที่ยว..... 41
	องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิดของ Buckley..... 45
	แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพ..... 47
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการวิจัย..... 53
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 53
	การเลือกกลุ่มตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยว..... 54
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย..... 54
	การเก็บข้อมูลภาคสนาม..... 56
	การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล..... 57
4	ผลการวิจัยและวิเคราะห์ผลการวิจัย..... 58
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว 15 แห่ง ในจังหวัดนครราชสีมา..... 58
	ตอนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์..... 77
	คัดแปลง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครราชสีมา
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ..... 93
	สรุปผลการวิจัย..... 93
	ข้อเสนอแนะ..... 99
	บรรณานุกรม..... 106
	ภาคผนวก..... 111
	ภาคผนวก ก แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา..... 112
	ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบเก็บข้อมูลทั่วไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ..... 122
	ภาคผนวก ค แบบประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว..... 125
	ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
	ภาคผนวก ง แบบวิเคราะห์และประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว..... 152
	ประวัติย่อผู้วิจัย 208

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี.....	9
2 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่จะทำวิจัย.....	24
3 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ ที่มมนุษย์ดัดแปลง.....	78
เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 15 แห่ง	
4 การจัดอันดับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในด้านองค์ประกอบของพื้นที่.....	82
5 การจัดอันดับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในด้านองค์ประกอบการจัดการ.....	84
6 การจัดอันดับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในองค์ประกอบด้านกิจกรรม.....	86
และกระบวนการ	
7 การจัดอันดับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในองค์ประกอบด้านองค์การ.....	89
8 การจัดอันดับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว.....	91
ที่มมนุษย์ดัดแปลงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้ง 15 แหล่ง ในจังหวัดนครราชสีมา	
9 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง.....	103
โดยจะมีตัวชี้วัดระดับศักยภาพต่ำสุด 3 อันดับ	

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนที่แสดงที่ตั้งจังหวัดนครราชสีมา.....	8
2 แผนที่ธรณีวิทยาของจังหวัดนครราชสีมา.....	10
3 แผนที่แสดงกลุ่มน้ำ.....	14
4 แผนที่แสดงที่ตั้งป่าสงวนแห่งชาติของจังหวัดนครราชสีมา.....	17
5 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองระดับอำเภอ จังหวัดนครราชสีมา.....	23
6 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยว.....	29
7 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	46
8 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.....	59
9 อุทยานแห่งชาติทับลาน.....	61
10 เขาแผงม้า.....	62
11 น้ำตกปึกธงชัย.....	64
12 น้ำตกหินเพลิง.....	65
13 น้ำตกห้วยใหญ่.....	66
14 น้ำตกสวนห้อม.....	67
15 ไทรงาม.....	68
16 อุทยานไม้กลายเป็นหิน.....	69
17 แหล่งหินตัด.....	70
18 ซากดึกดำบรรพ์ช้างโบราณ.....	71
19 ฟาร์มโชคชัย.....	73
20 เขื่อนลำตะคอง.....	74
21 สวนสัตว์นครราชสีมา.....	75
22 เขื่อนลำพระเพลิง.....	76

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมบริการ ที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล และได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากสถิตินักท่องเที่ยวในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 3.48 ล้านคนในปี พ.ศ. 2530 เป็น 7.19 ล้านคนในปี พ.ศ. 2539 และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เพิ่มขึ้นจาก 50,024 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2530 เป็น 219,364 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2539 ซึ่งทำให้รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวกลายเป็นรายได้อันดับหนึ่งของประเทศติดต่อกันเป็นระยะเวลาหลายปี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541) สำหรับในปี พ.ศ. 2548 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 13.38 ล้านคนและมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศถึง 450,000 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549 : ออนไลน์) จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทและความสำคัญอย่างเห็นได้ชัดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับการส่งเสริมให้เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากแนวโน้ม 2 ประการ คือ แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการเปลี่ยนแปลงด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางไปสัมผัสเรียนรู้หรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ธรรมชาติ โดยเน้นคุณค่าของธรรมชาติและระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อม และแนวโน้มที่เน้นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการของการท่องเที่ยว ทั้งการร่วมคิด กำหนดและจัดทำแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติตามแผน และติดตามประเมินผล ตลอดจนเป็นผู้ดูแลจัดการการท่องเที่ยวภายใต้ระเบียบปฏิบัติหรือกติกาของชุมชนและกฎหมายของรัฐ รวมทั้งส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นฐาน บรรลุผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการวางแผน บริหารและจัดการรวมทั้งติดตามตรวจสอบ ประเมินผล ตลอดจนตัดสินใจร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดรูปแบบ การบริหารและการจัดการภายในชุมชน ให้เป็นไปตามกระบวนการอันที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเป็นแบบอย่างในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งอื่นๆ ต่อไปได้

ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้ และสามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว จึงต้องให้ความสำคัญทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนให้ได้รับประโยชน์และการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วย โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทางลบน้อยที่สุด ฉะนั้นในเบื้องต้นของการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาถึงศักยภาพด้านต่างๆ ซึ่งศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึง คุณักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ และพิจารณาถึงความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อำนวยความสะดวกและเป็นสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เลือกเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยววนั้นๆ รวมทั้งจะต้องพิจารณาถึงศักยภาพในด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านองค์กรของแหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดนครราชสีมา หรือที่เรียกกันว่า “โคราช” เปรียบเสมือนเป็นเมืองหน้าด่านสู่ภาคอีสาน เป็นเมืองแห่งวีรกรรมอันกล้าหาญของวีรสตรีไทย คือ คุณหญิงโม หรือท้าวสุรนารี และยังเป็นเมืองใหญ่ ที่สำคัญยิ่ง ในสมัยโบราณ โดยมีฐานะเป็นเมือง “เจ้าพระยามหานคร” เช่นเดียวกับเมืองนครศรีธรรมราช ทางภาคใต้ มีอำนาจปกครอง หัวเมืองน้อยใหญ่ ในอีสานหลายแห่ง เคยเป็นที่ตั้ง ของชุมชนโบราณหลายแห่ง ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ ที่มีการเผยแพร่ ของวัฒนธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมแบบขอม เข้ามาในดินแดนแถบนี้ นอกจากนี้ยังเป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญของภาคอีสานตอนล่าง หรือที่เรียกกันว่า อีสานล่าง หรืออีสานใต้ จังหวัดนครราชสีมามีขนาดพื้นที่กว้างใหญ่ที่สุดของประเทศ เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 250 กิโลเมตร มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศหลายแห่งทั้งทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม มีการคมนาคมเข้าถึงสะดวก ทำให้ได้รับความสนใจและดึงดูดให้ผู้คนจากทุกภูมิภาคเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาเป็นจำนวนมาก

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาตินับเป็นทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนึ่งที่อำนวยประโยชน์แก่มนุษย์ในด้านนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ และการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ใหญ่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมจำนวนมากที่ดึงดูดผู้คนจากทุกทิศทาง มีการคมนาคมเข้าถึงสะดวก ตัวจังหวัดอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก และเป็นศูนย์กลางของประชากรในเขตชุมชนใกล้เคียง เป็นจังหวัดที่อยู่แนวขอบภาคอีสานที่ติดต่อกับภาคกลางของประเทศซึ่งนับว่าเป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าอย่างหนึ่ง และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวแห่งภูมิภาคเอเชีย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางกายภาพที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลงธรรมชาติหรือพื้นที่ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนหรือมีการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน ในที่นี้มีทั้งหมด 15 แหล่ง ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติใดมีศักยภาพมากหรือน้อย ทั้งนี้เพื่อนำเสนอข้อมูลแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอันที่จะนำไปใช้ประกอบการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลง ในจังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลงในจังหวัดนครราชสีมา ในเชิงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลงในจังหวัดนครราชสีมา
- 2) ทำให้ทราบถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลงในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพกว้างรวมทั้งทราบอันดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษาจากมากไปหาน้อย ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้ในครั้งนี้ เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลงในเขตจังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น ซึ่งในนี้มีเพียง 15 แหล่ง ตามการจัดจำแนกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 ก 3-72 – 3-80)

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ศักยภาพ หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนาหรือปรากฏโดยที่สามารถแสดงออกมาให้เห็นได้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542 : 1095)

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อการกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรม และการจัดการนักท่องเที่ยว และปัจจัยด้านองค์กรชุมชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 51)

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมา หมายถึง ชีตความสามารถของลักษณะพื้นที่ องค์ประกอบของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดนครราชสีมา ที่เอื้ออำนวย และตอบสนองต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น ของจังหวัดนครราชสีมา (สุรวุฒิ ใจกิจสุวรรณ. 2545 : 8)

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติอันได้แก่ หุบเขา ป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ เกาะ ชายหาด ถ้ำน้ำ/แอ่งน้ำธรรมชาติ บ่อน้ำร้อน ธรณีสันฐาน และอื่นๆ ที่มีคุณค่าด้านความงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและสามารถเข้าถึงเพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการได้โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545ก : 4-6)

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลง หมายถึง พื้นที่ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนไปเพื่อสนองต่อกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน มักมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก โดยยังคงเน้นความกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ

บริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว หมายถึง บริการของโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว นำเดินศึกษาธรรมชาติ ที่พัก ห้องน้ำห้องสุขา ร้านอาหาร เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545ข : 5)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ธรรมชาติและ/หรือแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี เพื่อสัมผัส เรียนรู้ หรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 48)

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง มาตรการ วิธีการ หรือกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา และการจัดทำแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติตามแผน และการติดตามตรวจสอบประเมินผล รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอันที่จะดำเนินการพัฒนา จัดหา จัดสรร และแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 48)

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมหรือทำกิจกรรมในระหว่างการเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ขับรถชมวิว ชี่จักรยาน ถ่ายภาพสภาพธรรมชาติ เล่นน้ำตก ปิกนิก เดินป่า/ศึกษาธรรมชาติ (รวมทั้งคุนง) ตั้งแคมป์พักแรม เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 48)

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว ในเรื่องหลักการความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 52)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ศึกษา รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการประเมินศักยภาพ จากตำรา เอกสารงานวิจัย รายงาน และบทความทางวิชาการ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวัดนครราชสีมา จากเอกสาร รายงาน บทความทางวิชาการ และเอกสารสถิติต่างๆ

สร้างเครื่องมือในการวิจัย

(แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว และแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลงในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)

ออกภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลทั่วไป และแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลทั่วไป และแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ใช้สมการถ่วงน้ำหนักเพื่อคำนวณหาค่าระดับศักยภาพ และได้ผลการวิเคราะห์แล้ว จึงนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายเชิงพรรณนา

บทที่ 2

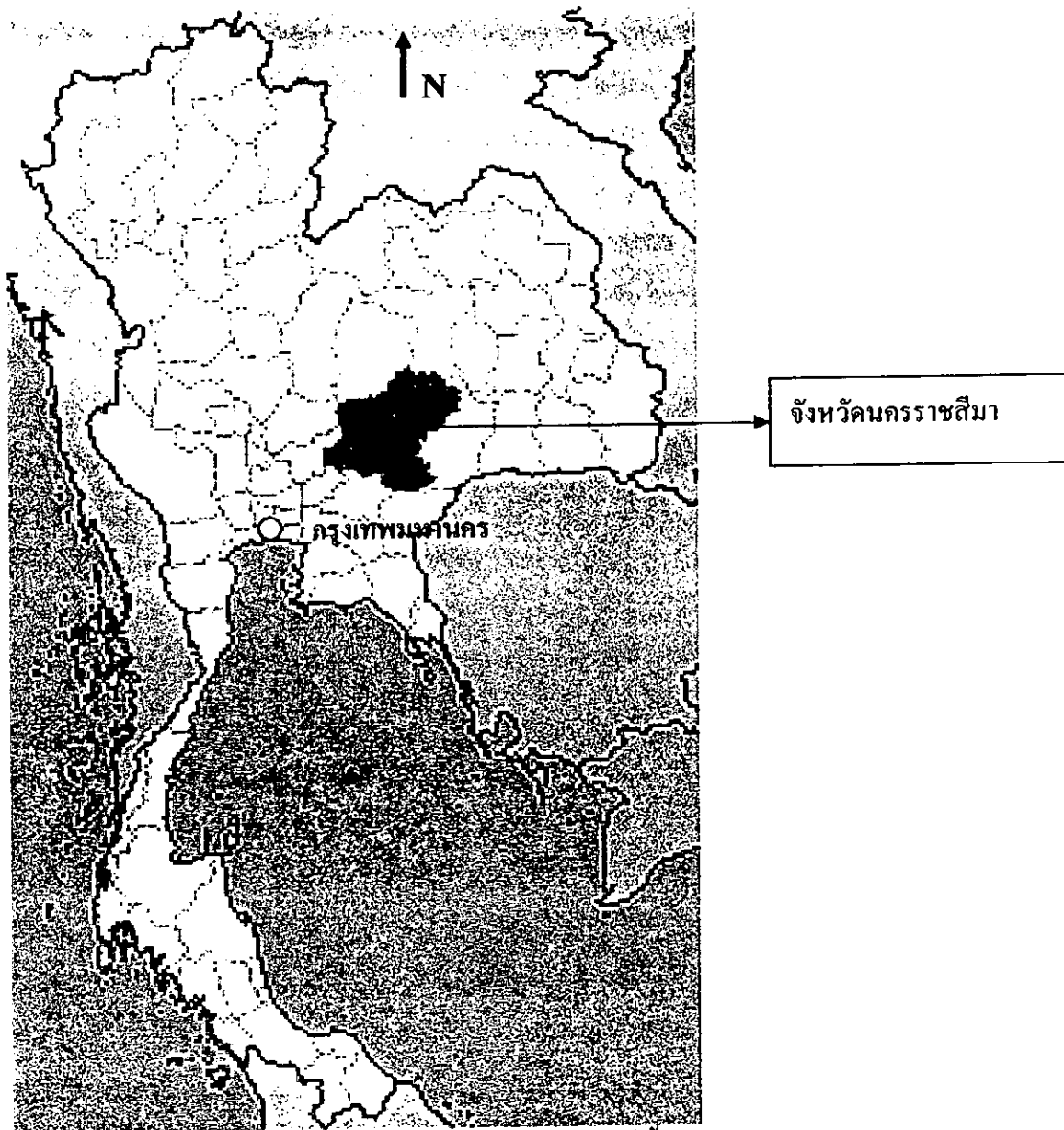
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

1. ลักษณะภูมิประเทศ ทำเล และที่ตั้ง (กรมการปกครอง. 2545)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยหรือที่รู้จักกันทั่วไปภาคอีสานหรือที่ราบสูงโคราช มีพื้นที่รวมทั้งหมด 178,738 ตารางกิโลเมตร หรือ 111.71 ล้านไร่ ครอบคลุม 19 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย 278 อำเภอ 2,669 ตำบล และมีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 30,328 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 21.4 ล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตที่ราบสูงโคราชซึ่งรายละเอียดของลักษณะต่างๆ ของจังหวัด จะกล่าวต่อไปโดยลำดับ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด และลอนชันเป็นส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 54 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด สำหรับพื้นที่ราบซึ่งใช้ทำนามีประมาณร้อยละ 30 ส่วนใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบสูงโคราช พบอยู่ตั้งแต่บริเวณอำเภอเมือง ขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านที่ราบบริเวณอำเภอโนนสูง อำเภอพิมาย อำเภอชุมพวง อำเภอประทาย อำเภอดง และอำเภอบัวใหญ่ ไปจนสุดเขตจังหวัด จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 - 16 องศาตะวันออก และเส้นแวงที่ 101 - 103 องศาเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 259 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 264 กิโลเมตร มีพื้นที่ 20,759 ตารางกิโลเมตรและอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 200 เมตร (ภาพประกอบ 1)

ภาพประกอบ 1 แผนที่ประเทศไทยแสดงที่ตั้งจังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545ง)

2. ลักษณะภูมิอากาศ (กรมอุตุนิยมวิทยา. 2548 : ออนไลน์)

จังหวัดนครราชสีมาอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทยตอนบน จะทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมาดังกล่าวมีอากาศร้อน และแห้ง อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีคือ 24 - 35 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนที่สุดในรอบปี ปริมาณน้ำฝนของจังหวัดนครราชสีมา ระหว่าง พ.ศ. 2543 - พ.ศ. 2547 อยู่ในช่วง 459.5 - 1,206 มิลลิเมตร มีบริเวณความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นกำลังปานกลางจากประเทศจีน ปกคลุมทาง

คอนบนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้มีลมตะวันออกเฉียงที่นำความชื้นจากทะเลจีนใต้พัดปกคลุมประเทศไทยคอนบน ซึ่งทำให้บริเวณดังกล่าวมีอากาศร้อนชื้น มีฝนฟ้าคะนอง มีอากาศเย็นในตอนเช้า และมีฟ้าหลัวตอนกลางวัน (ตาราง 1)

ตาราง 1 ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ของจังหวัดนครราชสีมา

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี (มิลลิเมตร)	อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี (องศาเซลเซียส)
2543	965.2	29
2544	629.8	29
2545	769.3	31
2546	1063.5	28
2547	938.4	30

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา. (2548 : ออนไลน์)

3. ลักษณะธรณีวิทยา (กรมพัฒนาที่ดิน. 2530 : 38 - 41)

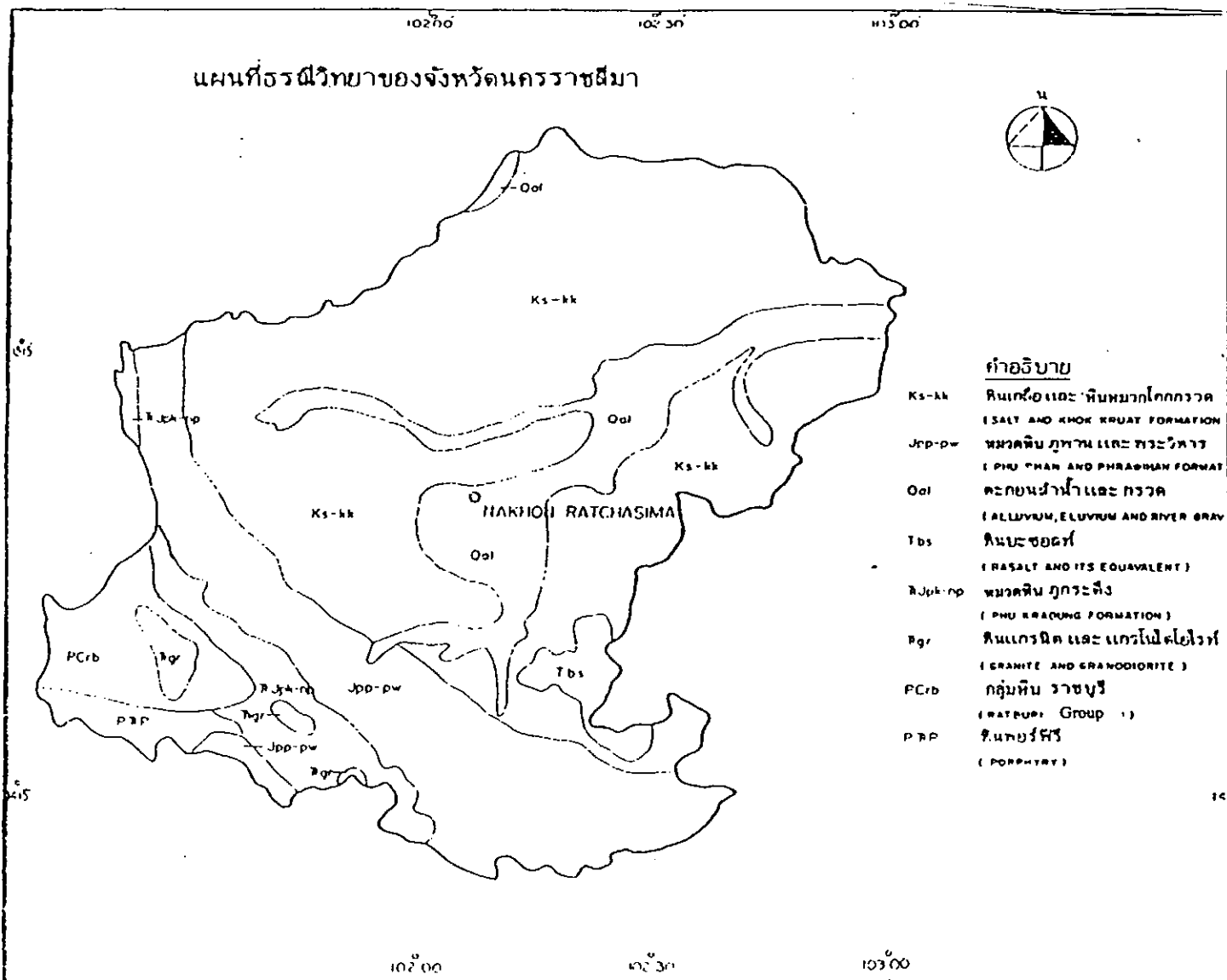
จากแผนที่ธรณีวิทยาของประเทศไทย (มาตราส่วน 1:500,000) ซึ่งจัดทำโดยกรมทรัพยากรธรณี พบว่า พื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่ประกอบด้วยกลุ่มหินโคราช (Khorat Group) และมีบางแห่งเป็นกลุ่มหินราชบุรี (Ratchaburi Group) หินทั้งสองกลุ่มประกอบด้วยหินชั้นและหินแปร สำหรับกลุ่มหินโคราชเกิดขึ้นระหว่างปลายยุคไทรแอสซิก (Triassic) จนถึงยุคครีเทเชียส (Cretaceous) หรือระหว่าง 135-225 ล้านปีมาแล้ว กลุ่มหินนี้แบ่งออกเป็นหมวด (Formation) ต่างๆ โดยเรียงลำดับจากหินที่มีอายุน้อยไปหามาก ส่วนหินอัคนีจะแยกกล่าวในตอนท้าย (ภาพประกอบ 2)

กลุ่มหินโคราชในจังหวัดนครราชสีมาโผล่ให้เห็นเป็นหมวดหินต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) หมวดหินหินเกลือและหมวดหินโคกกรวด (Salt and Khok Kruat Formation) หมวดหินหินเกลือ มีเกลืออยู่ชั้นบนสุดของกลุ่มหิน โคราชประกอบด้วยหินทราย หินดินดาน และหินทรายแป็ง กับมีชั้นของหินเกลือแทรกอยู่ ส่วนหมวดหินโคกกรวดอยู่ถัดถัดลงไป ประกอบด้วยหินทราย หินดินดาน หินทรายแป็ง และหินปูนก้อนเล็กๆ พื้นที่ของหมวดหินหินเกลือและหมวดหิน โคกกรวด นั้นเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด

2) หมวดหินภูพานและหมวดหินพระวิหาร (Phu Phan and Phra Wihan Formation)

หมวดหินภูพานเป็นหินที่อยู่ลึกถัดลงไปจากหมวดหินโลกกรวด ประกอบด้วยหินทรายเม็ดละเอียด สีเทาปนเหลืองถึงสีชมพูปนเทา และหินกรวดมน (Conglomerate) ได้ชั้นหมวดหินภูพานเป็นหมวดหิน

ภาพประกอบ 2 แผนที่ธรณีวิทยาของจังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2530) แผนการใช้ที่ดินหน้า 3

พระวิหาร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหินทรายเม็ดละเอียดสีแดงปนเทา สีเทาปนเขียวมะกอกจนถึงสีขาว และมี หินดินดานปนไม้อัดสีน้ำตาลปนแดงเข้ม และหินทรายแป้งปนไม้อัดสีแดงปนเทา หมวดหินภูพาน และหมวดหินพระวิหาร พบแถบทิศตะวันตกของอำเภอปรางค์และทางทิศใต้ของอำเภอ ทรบุรี

3) หมวดหินภูกระดึง (Phu Kradung Formation) เป็นหมวดหินที่อยู่ล่างสุดของหินชุดโคราช เกิดขึ้นในยุคจูแรสสิกและไทรแอสซิก (Jurassic and Triassic) รวมถึงน้ำพองและห้วยหินลาด ส่วนใหญ่ เป็นหินดินดานสีน้ำตาลเข้ม สีน้ำตาลปนเทาและสีแดง มีหินทรายแป้ง หินทรายปนไม้อัด และหินกรวด มนปะปนอยู่บ้าง หมวดหินนี้พบทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และทิศเหนือของอำเภอปากช่อง

สำหรับกลุ่มหินราชบุรี ส่วนใหญ่พบทางทิศตะวันตกของอำเภอปากช่อง เป็นหินที่เกิดในยุค คาร์บอนิเฟอรัส (Carboniferous) และยุคเพอร์เมียน (Permian) หรือประมาณ 270 – 350 ล้านปีมาแล้ว หินที่มีอยู่มากที่สุดในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย หินปูนสีเทาอ่อน โดยมีหินดินดาน หิน ทราย หินโคลน (Mudstone) หินกรวดมน หินชนวน หินฟิลไลต์ แทรกอยู่ และพบเศษหินภูเขาไฟ (Volcanic tuff) ปะปนอยู่ในหินดังกล่าว

นอกจากหินตะกอนหรือหินชั้นและหินแปรดังกล่าวแล้ว ยังมีหินอัคนีซึ่งเกิดในยุคเทอร์เชียรี (Tertiary) หรือประมาณ 70 ล้านปีมาแล้ว ได้แก่ หินบะซอลต์ และหินที่สืบเนื่องมาจากหินบะซอลต์ ซึ่งพบแถบทิศตะวันออกของอำเภอทรบุรี และหินอัคนีที่เกิดในยุคครีเทเชียส ซึ่งได้แก่หินแกรนิต และหินแกรโนไดออไรต์ บริเวณอำเภอปากช่อง และพบเป็นหย่อมๆ ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของ อำเภอปากช่องอีกด้วย

แหล่งแร่

จากการสำรวจแหล่งแร่ต่างๆ ของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า จังหวัดนครราชสีมามีแหล่งแร่ หลายชนิด แร่ที่พบคือ

แร่เบสเมตดัล ประกอบด้วยทองแดง ตะกั่ว สังกะสี พบที่ตำบลจันทึก ตำบลขนงพระ อำเภอ ปากช่อง

แร่โปแตส พบในรูปของแร่คาร์เนลไลต์ ที่อำเภอเมืองนครราชสีมา โนนสูง และอำเภอพิมาย

แร่ยิปซัม พบที่บ้านโนนแดง อำเภอโนนสูง

หินเกลือ พบที่อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง และอำเภอด่านขุนทด

ดินอุตสาหกรรม ได้แก่ ดินเหนียวแดง พบที่บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย

4. ทรัพยากรดินในจังหวัดนครราชสีมา (กรมพัฒนาที่ดิน. 2530 : 10-21)

จากข้อมูลกองสำรวจดิน กรมพัฒนาที่ดิน พอสรุปได้ดังนี้คือ ลักษณะดินในจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่เป็นดินที่เกิดจากตะกอนที่ถูกรน้ำพัดพามาทับถมกันนาน แล้วมีการเปลี่ยนแปลงทางธรณีสัมฐาน โดยกระบวนการชะล้างและปรับระดับพื้นที่ทำให้เกิดมีความสูงต่ำแตกต่างกัน คือดินที่พบในที่ค่อนข้างสูง มักมีอายุมากกว่าดินที่พบในบริเวณที่มีระดับต่ำกว่า และบางส่วนพบว่าเกิดจากการผุพังและสลายตัวของหินในบริเวณนั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริเวณภูเขาและที่ลาดเชิงเขา ซึ่งจำแนกตามกรมพัฒนาที่ดิน ได้ 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) ดินที่เกิดจากวัตถุเคลื่อนย้าย ดินเหล่านี้เกิดจากการทับถมของตะกอนต่างๆ ที่น้ำพัดพามา อาจจะโดยการไหลบ่าของน้ำจากลำน้ำสายต่างๆ หรือจากหุบเขาและภูเขาตอบนบน ที่น้ำพัดพามาทับถมกันอยู่บนที่ราบน้ำท่วมถึง สันดินริมน้ำ ที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขา เนินตะกอนน้ำพารูปพัด และบนลานตะพักลำน้ำระดับต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา พบชุดดินที่เกิดจากวัตถุเคลื่อนย้ายดังต่อไปนี้

1.1) ดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำใหม่ ดินเหล่านี้พบบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึงที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาและบริเวณสันดินริมน้ำ เป็นดินตะกอนใหม่ที่ถูกรน้ำพัดพามาทับถมทุกๆ ปี เนื่องจากน้ำท่วม ส่วนดินที่พบบริเวณที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาเป็นดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำและจากการผุพังสลายตัวของหินดานเชิงเขาที่ถูกรน้ำพัดพามาทับถมกันบนสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ

1.2) ดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำค่อนข้างใหม่ ดินเหล่านี้พบตามพื้นที่ราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยบนลานตะพักลำน้ำค่อนข้างใหม่ บริเวณเหล่านี้อยู่สูงกว่าบริเวณที่ราบน้ำท่วมเล็กน้อย ปกติแล้วน้ำจากลำน้ำต่างๆ ท่วมไม่ถึง วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นพวกตะกอนซึ่งน้ำพัดพามาทับถมไว้ในอดีตที่มีอายุแตกต่างกัน ไม่นานนัก

1.3) ดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำเก่า ดินเหล่านี้มีวัตถุต้นกำเนิดเป็นพวกตะกอนที่น้ำพัดพามาทับถมไว้ในอดีตมีอายุแตกต่างกันไป พบอยู่สูงกว่าบริเวณที่ราบที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

1.4) ดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีปูน และซากสิ่งมีชีวิตทับถมบริเวณทะเลสาบ ชุดดินเหล่านี้พบบนสภาพภูมิสัมฐานที่เป็นลานตะพักลำน้ำค่อนข้างใหม่ถึงเป็นลานตะพักน้ำระดับสูงดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำมีปูนซึ่งคาดว่าเป็นตะกอนที่ทับถมอยู่ในทะเลสาบ

2) ดินที่เกิดจากวัตถุตกค้างและหินดินดานเชิงเขา ได้แก่ ดินที่เกิดจากการผุพังสลายตัวของหิน และแร่ดั้งเดิมจากหินดินดานเชิงเขาบริเวณนั้นๆ พบพื้นที่ผิวที่คงเหลือจากการกัดกร่อนในอดีต บริเวณที่เป็นเนินเขาและแถบที่ลาดเชิงเขา ในจังหวัดนครราชสีมา ชุดดินที่พบมีหินดั้งเดิมดังนี้

2.1) ดินที่เกิดจากหินชั้นและหินแปร ดินเหล่านี้เกิดจากวัตถุค้ำงและหินดานแข็งเขาของหินดั้งเดิมที่เป็นหินชั้นและหินแปร เช่น หินดินดาน หินทรายแป้ง หินชนวน หินปูน

2.2) ดินที่เกิดจากหินอัคนี ดินเหล่านี้เกิดจากวัตถุค้ำงและหินดานแข็งเขาดั้งเดิม เป็นหินอัคนี เช่น หินบะซอลต์ หินแอนดีไซต์ หินไรโอไลต์ หินแกรนิต

3) พื้นที่ที่มีการกัดกร่อนและที่เป็นกรวด ได้แก่ พื้นที่ที่เป็นกรวด เป็นบริเวณพื้นที่ที่เป็นบ่อลูกรัง ประโยชน์ที่ได้จากพื้นที่เหล่านี้คือขุดเอาลูกก้างเพื่อนำไป ใช้ในการก่อสร้าง

4) ภูเขาและเทือกเขา ได้แก่ พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน ประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นภูเขาและเทือกเขาที่มีความลาดชันสูง ประกอบไปด้วยหินค้ำงกำเนิดหลายชนิด เช่น หินปูน หินดินดาน หินทราย หินแกรนิต หินทรายแป้ง เป็นต้น

5. ลำน้ำสำคัญในจังหวัดนครราชสีมา (มนตรีภา ภักดิ์ธรงค์. 2538 : 49-51)

ลำน้ำสำคัญมีอยู่หลายสายซึ่งส่วนใหญ่ไหลจากทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ดังจะกล่าวรายละเอียดต่อไปนี้ (ภาพประกอบ 3)

1) **แม่น้ำมูล** มีต้นน้ำอยู่ระหว่างเขาวงกับเขาละมั่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาดงพญาเย็น ตรงบริเวณเขตแบ่งอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี กับเขตอำเภอบึงกรงชัย จังหวัดนครราชสีมา ไหลจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือ ผ่านอำเภอบึงกรงชัย อำเภอโชคชัย อำเภอจักราช วกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านอำเภอโนนสูง อำเภอพิมาย อำเภอชุมพวง แล้ววกไปทาง ทิศตะวันออกเฉียงใต้เข้าเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ เข้าเขตจังหวัดอุบลราชธานี ไหลลงสู่แม่น้ำโขงทางทิศใต้ของอำเภอโขงเจียม ลำน้ำมูลมีความยาว 641 กิโลเมตร เป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) **ลำพระ** ต้นน้ำเกิดจากเขาวาน ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของ อำเภอ ครบุรี ไหลไปทางทิศเหนือแล้ววกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือบรรจบลำน้ำมูลที่อำเภอโชคชัย ลำน้ำกว้างประมาณ 20 เมตร ยาวประมาณ 120 กิโลเมตร

3) **ลำตะคอง** ต้นน้ำเกิดจากเขาสามร้อยยอดของทิวเขาคงพญาเย็นในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ไหลขึ้นทางทิศเหนือผ่านอำเภอปากช่อง วกไปทางทิศตะวันออกผ่านอำเภอสี่คิ้ว อำเภอสูงเนิน อำเภอเมือง อำเภอขามทะเลสอ ไหลลงสู่แม่น้ำมูลที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอจักราช ลำน้ำกว้างประมาณ 15-40 เมตร ยาวประมาณ 175 กิโลเมตร

4) **ลำพระเพลิง** ต้นน้ำเกิดจากซับถืดในภูเขาคงพญาเย็นทางด้านทิศใต้ของอำเภอปักธงชัย ไหลไปสู่อำเภอเมืองเหนือบรรจบลำน้ำมูลที่อำเภอโชคชัย ลำน้ำกว้างประมาณ 20 เมตร ยาวประมาณ 120 กิโลเมตร

5) **ลำเชียงไกร** ต้นน้ำเกิดจากเขาฝาละมีบริเวณทางทิศตะวันตกของอำเภอด่านขุนทด ไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านอำเภอโนนไทย ไหลลงสู่แม่น้ำมูลในอำเภอพิมาย ลำน้ำกว้างประมาณ 30 เมตร ยาวประมาณ 145 กิโลเมตร

6) **ลำปลายมาศ** ต้นน้ำเกิดจากเขามะค่าชายซึ่งอยู่บริเวณแนวเขตจังหวัดนครราชสีมาต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านอำเภอครบุรีเข้าเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ผ่านอำเภอนางรอง วกขึ้นทางทิศเหนือผ่านอำเภอลำปลายมาศ แล้วไหลลงสู่แม่น้ำมูลระหว่างเขตอำเภอสะตึกกับอำเภอพิมาย ลำน้ำกว้างประมาณ 20 เมตร ยาวประมาณ 200 กิโลเมตร

7) **ลำสะเทต** ต้นน้ำอยู่ที่ห้วยปราสาทในเขตอำเภอคง ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ลงสู่แม่น้ำมูลในเขตอำเภอพิมาย ลำน้ำกว้างประมาณ 10 เมตร ยาวประมาณ 35 กิโลเมตร

8) **ห้วยน้ำเค็ม** มีต้นน้ำอยู่ระหว่างเขาวงกับเขาละมั่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาคงพญาเย็น ครอบคลุมเขตแบ่ง อำเภอพิมาย และอำเภอจักราช ไหลลงสู่ลำปลายมาศ ลำน้ำกว้างประมาณ 20 เมตร ยาวประมาณ 100 กิโลเมตร

6. ลักษณะของป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมา

(ประเทือง จินตสกุล. 2538 : 266-269)

ป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะทั่วไปคล้ายกับป่าไม้ในเขตร้อนอื่นๆ ของโลกที่มีจำนวนพันธุ์ไม้มากมาย ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดป่าชนิดต่างๆ ขึ้นในประเทศไทย คือฤดูกาล ปริมาณน้ำฝน ชนิดของดิน ภูมิประเทศหรือความสูงจากระดับน้ำทะเล รวมทั้งมนุษย์ก็มีอิทธิพลต่อพืชพันธุ์ต่างๆ ด้วย ป่าไม้เหล่านี้แบ่งกว้างๆ ออกตามลักษณะของป่าคือ ป่าไม้ไม่ผลัดใบกับป่าไม้ผลัดใบ

ป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีไม้มาชนิดแตกต่างกัน และไม่มีป่าที่เป็นประเภทเดียวหรือเหมือนกันเกิดเป็นแนวต่อเนื่องกัน แต่จะผสมผสานกันอย่างใกล้ชิดสลับเปลี่ยนกันไปไม่แน่นอน

เนื่องจากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีฤดูฝนและฤดูแล้งเห็นเด่นชัด อุณหภูมิสูงตลอดปี รวมทั้งอิทธิพลจากดิน น้ำบาดาล และลักษณะภูมิประเทศ ทำให้สามารถจำแนกป่าไม้ในภูมิภาคนี้ได้ดังนี้คือ

- 1) ป่าประเภทผลัดใบ (Deciduous Forest)
 - 1.1) ป่าแดง (Dry Dipterocarp Forest)
 - 1.2) ป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous Forest)
 - 1.3) ป่าทุ่ง (Savanna Forest)
- 2) ป่าประเภทไม่ผลัดใบ (Evergreen Forest)
 - 2.1) ป่าดิบชื้น (Tropical Rain Forest)
 - 2.2) ป่าดิบแล้ง (Tropical Semi-evergreen Forest)
 - 2.3) ป่าดิบเขา (Hill Evergreen Forest)
 - 2.4) ป่าสน (Coniferous Forest)

ชนิดของป่าไม้ในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง และป่าแดง ไม้ที่สำคัญได้แก่ ไม้ยาง ไม้ตะเคียนทอง ไม้ประดู่ ไม้มะค่าโมง ไม้กะบาก และเต็งรัง เป็นต้น

จากรายงานการจำแนกประเภทที่ดินสำหรับเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกพื้นที่ที่เป็นป่าไว้ 5,623 ไร่ ต่อมาได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎกระทรวง และกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมาไว้ทั้งสิ้น 21 ป่า รวมเนื้อที่ 4,908,054 ไร่ หรือร้อยละ 38.32 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด (ภาพประกอบ 4)

อุทยานแห่งชาติมี 2 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เนื้อที่ 1,355,397 ไร่ มีพื้นที่ครอบคลุมถึง 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา นครนายก สระบุรี และปราจีนบุรี และอุทยานแห่งชาติทับลาน เนื้อที่ 1,400,000 ไร่ มีพื้นที่ครอบคลุม 2 จังหวัด คือ นครราชสีมา และปราจีนบุรี (กรมพัฒนาที่ดิน, 2530 : 33) ซึ่งปัจจุบันทั้ง 2 ได้ถูกรวมไว้ในเขตรมรดกโลกทางธรรมชาติ ผืนป่าดงพญาเย็น-ใหญ่ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO : United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ขึ้นบัญชีเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก ที่เมืองเคอร์บัน ประเทศแอฟริกาใต้ นับเป็นแห่งที่ 2 ต่อจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรห้วยขาแข้ง เพื่ออนุรักษ์พันธุ์พืชและสัตว์ป่า ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของโลกไว้ เนื่องจากผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ เป็นผืนป่าอนุรักษ์เชิงระบบนิเวศ ที่อุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ และสัตว์ป่าหายากและใกล้สูญพันธุ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนมีทัศนียภาพทางธรรมชาติที่สวยงาม เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 3,845,000 ไร่ หรือ 6,152 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา และอุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง ได้แก่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ อยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดนครนายก นครราชสีมา สระบุรี ปราจีนบุรี สระแก้ว และบุรีรัมย์ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2549: ออนไลน์)

7. การใช้ที่ดินและการถือครองที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน. 2530)

ผลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินของจังหวัดนครราชสีมา โดยฝ่ายสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พอสรุปได้ดังนี้คือ

เขตชุมชน (Urban land) เนื้อที่ 272,251 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัยของประชากรทั้งในตัวเมืองและชนบท รวมทั้งสถานที่ราชการและโรงงานอุตสาหกรรม

พื้นที่เกษตรกรรม (Agricultural land) เนื้อที่ 8,165,825 ไร่ หรือร้อยละ 63.75 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัดโดยจำแนกออกตามลำดับดังนี้

1) พืชสวนผัก มีเนื้อที่ 250 ไร่ การปลูกผักในจังหวัดนครราชสีมา มีการปลูกเป็นแปลงเล็กๆ ทั่วไป ในบริเวณที่มีแหล่งน้ำเพียงพอ เช่น รอบๆ บริเวณแหล่งน้ำ หรือบริเวณริมฝั่งแม่น้ำมีพื้นที่ปลูกเป็นแปลงใหญ่ๆ เช่น ในเขตอำเภอเมือง

2) สวนผลไม้ผสม มีเนื้อที่ 18,431 ไร่ พื้นที่ปลูกสวนผลไม้ผสมนี้ปลูกมากในอำเภอปากช่อง ลักษณะการปลูกจะปลูกผลไม้หลาย ชนิดในพื้นที่เดียวกันโดย ไม่สามารถแยกชนิด หรือพื้นที่ของพืชแต่ละชนิดออกจากกันได้ ผลไม้ที่ปลูกผสมกันนี้มี ลำไย น้อยหน่า มะม่วง ขนุน ส้ม ละครุด มะละกอ เป็นต้น

3) สวนลำไย มีเนื้อที่ 1,063 ไร่ พื้นที่ปลูกลำไยมีมากในอำเภอปากช่อง บางแหล่งปลูกเป็นขนาดใหญ่ ปลูกลำไยชนิดเดียว ไม่มีผลไม้อื่นปลูกผสมเลย

4) สวนมะม่วง มีเนื้อที่ 113 ไร่ ปลูกเป็นแปลงเล็กบ้างใหญ่บ้าง ปลูกผสมกับผลไม้ชนิดอื่น เป็นเนื้อที่จำนวนมาก แต่ไม่สามารถแยกเนื้อที่ออกมาได้

5) สวนน้อยหน่า มีเนื้อที่ 413 ไร่ การปลูกน้อยหน่าพบมากในอำเภอปากช่อง

6) สวนมะพร้าว มีเนื้อที่ 4,371 ไร่ การปลูกมะพร้าวพบมากในเขตอำเภอปักธงชัย อำเภอโชคชัย นอกจากนั้นพบกระจัดกระจายทั่วไปทุกหมู่บ้าน ลักษณะการปลูกมะพร้าวคือ ปลูกไว้ในบริเวณหมู่บ้านเพื่อใช้ผลบริโภค ส่วนที่เหลือจะจำหน่าย

7) ก่อขุด มีเนื้อที่ปลูก 363 ไร่ ปลูกกระจัดกระจายทั่วไป

8) นุ่น มีเนื้อที่ปลูก 150 ไร่ ปลูกกระจัดกระจายทั่วไปทุกหมู่บ้าน

9) ข้าวโพด มีเนื้อที่ปลูก 1,105,982 ไร่ พื้นที่ปลูกมีมากในเขตอำเภอปากช่อง อำเภอด่านขุนทด อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง และอำเภอปักธงชัย พบเป็นแปลงขนาดใหญ่ มีการปลูกข้าวโพดปะปนกับมันสำปะหลังในพื้นที่ป่าเปิดใหม่ เป็นบริเวณกว้างซึ่งไม่สามารถแยกพื้นที่ออกจากกันได้

10) มันสำปะหลัง มีเนื้อที่ปลูก 2,780,100 ไร่ พบทั่วไปทั้งจังหวัด พันทท ปลูกมันสำปะหลังมีมากในเขตอำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว อำเภอด่านขุนทด อำเภอปักธงชัย อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง และอำเภอโชคชัย

11) ปอ มีเนื้อที่ปลูก 81,868 ไร่ ส่วนใหญ่ปลูกบริเวณใกล้ๆ แหล่งน้ำที่มีอยู่อย่างเพียงพอ เพราะง่ายต่อการนำผลผลิตไปแช่ลวก ลักษณะการปลูกเป็นแปลงเล็กๆ

12) นาหว่าน มี เนื้อที่ 344,888 ไร่ มีมากในเขตอำเภอพิมาย และอำเภอโนนสูง โดยเฉพาะในพื้นที่ราบแถวทุ่งสัมฤทธิ์ การทำนาหว่านจะทำพร้อมกับนาดำ

13) นาดำมีเนื้อที่ 3,810,962 ไร่ มีการทำปีละ 1 ครั้งโดยอาศัยน้ำฝน พบทั่วไปในทุกอำเภอ บางแห่งมีเนื้อที่กว้างขวาง โดยเฉพาะแถบอำเภอพิมาย อำเภอโนนสูง อำเภอประทาย และอำเภอบัวใหญ่

14) พื้นที่ทุ่งหญ้า แบ่งเป็นทุ่งหญ้าปรับปรุง และทุ่งหญ้าธรรมชาติ หรือมิได้ปรับปรุง

14.1) ทุ่งหญ้าปรับปรุง มีเนื้อที่ 12,025 ไร่ ทางราชการหรือเอกชน จัดทำขึ้นเพื่อปลูกหญ้าส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ มีการปลูกหญ้าเป็นแปลงๆ บำรุงรักษาให้ดีตลอดเวลา เพื่อให้สัตว์กิน หรือทำเป็นหญ้าแห้งเก็บไว้ให้สัตว์กินตลอดปี ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอปากช่อง

14.2) ทุ่งหญ้าธรรมชาติ หรือมิได้ปรับปรุง มีเนื้อที่ 4,846 ไร่ เป็นทุ่งหญ้าที่เกิดจากการบุกรุกทำลายป่า แล้วปล่อยให้ฟื้นเป็นเวลานานมักเป็นทุ่งหญ้าคา และทุ่งหญ้าขจรจบ แถบบริเวณภูเขา

8. ประชากรและอาชีพ (กรมการปกครอง. 2545)

ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ในรายงานของกระทรวงมหาดไทย (2545) ว่ามีประชากร 2,517,662 คน ซึ่งประกอบด้วยประชากรชายและหญิงในสัดส่วนประมาณ 50:50 ประชากรหนาแน่นที่สุดอยู่ในเขตอำเภอเมือง (ประมาณ 556 คนต่อตารางกิโลเมตร) นอกจากนี้ ได้แก่ อำเภอปากช่อง อำเภอพิมาย และอำเภอด่านขุนทด ตามลำดับ

9. สภาพเศรษฐกิจและสังคม (กรมการปกครอง. 2545)

สภาพเศรษฐกิจ ของจังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ รายได้ของประชากรส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรมมากที่สุด รองลงมาเป็นรายได้จากสาขาเกษตรกรรม และสาขาบริการ ตามลำดับ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนประมาณ 11,521 บาทต่อปี พืชเศรษฐกิจหลักได้แก่ ข้าว มัน

สำปะหลัง และปอ จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนสภาพสังคมของจังหวัดนครราชสีมา จะกล่าวถึงการพัฒนาชุมชนที่มีการส่งเสริมและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง โดยให้การศึกษา และพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ของประชาชน พัฒนาการองค์อาสาสมัคร และผู้นำท้องถิ่น พัฒนาระบบรูปแบบ และวิธีพัฒนาชุมชน ซึ่งได้ดำเนินการจนถึง พ.ศ. 2545 ในจังหวัด นครราชสีมา ดังนี้

1) จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก 189 แห่ง มีเด็กเล็กที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดู 7,885 คน และเด็กเล็กที่ได้รับการพัฒนานอกศูนย์ 4,726 คน

2) จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล 275 แห่ง สมาชิกนอกระบบ 39,311 คน ในระบบ 19,490 คน

3) จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับต่างๆ รวม 3,573 คณะ

4) จัดให้มีอาสาสมัคร โดยมีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน 574 คน และอาสาพัฒนาชุมชน 6,742

คน

5) จัดตั้งศูนย์พัฒนาตำบล 275 แห่ง

ทางการศึกษา ในปี พ.ศ. 2543 จังหวัดนครราชสีมา มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 1,598 แห่ง มีครูและอาจารย์ 24,535 คน และนักเรียน นิสิต นักศึกษา 516,402 คน ซึ่งอัตราส่วนครู อาจารย์ ต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็น 1:21

ทางด้านศาสนา มีพุทธศาสนิกชน 2,506,206 คน (ร้อยละ 97.81) จำนวน วัด 1,973 แห่ง อิสลาม 7,095 คน (ร้อยละ 0.14) จำนวน มัสยิด 3 แห่ง คริสต์ 23,958 คน (ร้อยละ 1.14) จำนวน โบสถ์ 23 แห่ง และอื่นๆ 23,048 คน (ร้อยละ 0.91) อารามหลวง 5 แห่ง

ทางการสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2543 จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนสถานพยาบาลแผนปัจจุบันในส่วนของรัฐบาล ที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนทั้งสิ้น 28 แห่ง มีจำนวนเตียง 3,092 ในจำนวนนี้เป็น สถานพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 26 แห่ง จำนวน 2,662 เตียง สังกัดกระทรวงอื่น 2 แห่ง จำนวน 430 เตียง นอกจากนั้นเป็นสถานพยาบาลของเอกชน 12 แห่ง ซึ่งมีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนจำนวน 684 เตียง

10. เขตการปกครอง (กรมการปกครอง. 2545)

จังหวัดนครราชสีมาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ และอีก 6 กิ่งอำเภอ ดังนี้
(ภาพประกอบ 5)

1) อำเภอเมือง	14) อำเภอวังน้ำเขียว
2) อำเภอปักธงชัย	15) อำเภอโนนไทย
3) อำเภอครบุรี	16) อำเภอด่านขุนทด
4) อำเภอโชคชัย	17) อำเภอขามทะเลสอ
5) อำเภอจักราช	18) อำเภอสูงเนิน
6) อำเภอห้วยแถลง	19) อำเภอสีคิ้ว
7) อำเภอพิมาย	20) อำเภอเสิงสาง
8) อำเภอชุมพวง	21) อำเภอปากช่อง
9) อำเภอประทาย	22) อำเภอบ้านเหลื่อม
10) อำเภอบัวใหญ่	23) อำเภอหนองบุญนาคน
11) อำเภอดง	24) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
12) อำเภอโนนสูง	25) อำเภอโนนแดง
13) อำเภอขามสะแกแสง	26) อำเภอแก่งสนามนาง

6 กิ่งอำเภอ ได้แก่

1) กิ่งอำเภอเมืองยาง	4) กิ่งอำเภอพระทองคำ
2) กิ่งอำเภอเทพารักษ์	5) กิ่งอำเภอสีดา
3) กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย	6) กิ่งอำเภอบัวลาย

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา

ในจังหวัดนครราชสีมามีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศทั้งทางด้านธรรมชาติและ ศิลปะวัฒนธรรมรวมทั้งสิ้น 44 แห่ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544) มีการคมนาคมที่สะดวก มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งเป็นป่าดิบชื้นใหญ่ มีสภาพภูมิประเทศสวยงาม นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว แหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น ปราสาทหินพิมาย ซึ่งเป็นปราสาทหินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ มีสถาปัตยกรรมแบบเขมรที่งดงาม ปัจจุบัน (พ.ศ. 2549) จังหวัดนครราชสีมาได้รับความสนใจจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจท่องเที่ยวในฟาร์มปศุสัตว์และสวนเกษตรต่างๆ เช่น ฟาร์มโชคชัย ซึ่งเป็นฟาร์มปศุสัตว์ขนาดใหญ่ที่สุดของเอเชีย นอกจากนั้นยังมีไร่ที่ปลูกผักเมืองหนาวและปลอดสารพิษที่ตั้งอยู่ในเขต อำเภอวังน้ำเขียว เป็นต้น

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์คัดแปลงซึ่งมีอยู่ 15 แห่งในจังหวัดนครราชสีมาตามการจำแนกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545ค) ดังรายละเอียดในตาราง 2 และภาพประกอบ 6 สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งไม่ได้อยู่ในขอบเขตของการศึกษา กล่าวคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้กล่าวไว้ในภาคผนวก ก

ตาราง 2 แสดงรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวในโครงการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการ
1	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ธรรมชาติ	ที่ทำกรอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตั้งอยู่ในเขต อ.ปากช่อง อยู่ถนนมิตรภาพ ห่างจากตัวอ.ปากช่อง ประมาณ 37 กม.	เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีภูมิประเทศงดงาม มีธารน้ำตกซึ่งแวดล้อมไปด้วยพันธุ์ไม้ป่า เป็นที่พำนักอาศัยของสัตว์ป่าซึ่งถูกสงวนไว้ นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีประชาชนจากทุกภาค รวมทั้งชาวต่างชาตินิยมไปพักผ่อน แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ น้ำตกกองแก้ว น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกเหวนรก

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึง พื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการ
2	อุทยาน แห่งชาติทับ ลาน	ธรรมชาติ	ตั้งอยู่ อ. ครบุรี และ อ. วัง น้ำเขียว ครอบคลุมพื้นที่ ป่าวังน้ำเขียว และป่าคร บุรีในท้องที่ อ.วังน้ำเขียว อ. ครบุรี และ อ. เสิงสาข	อุทยานแห่งชาติทับลานมีสภาพของผืนป่าที่อุดม สมบูรณ์ และที่สำคัญคือมีป่าลานผืนสุดท้ายของ ประเทศไทย นอกจากสภาพป่าเหมาะแก่การเดิน ป่าศึกษาธรรมชาติแล้ว ยังสามารถชมทัศนียภาพ อันสวยงาม ล่องเรือบริเวณริมเขื่อนลำปลายมาศ เล่นน้ำ และกางเต็นท์พักผ่อนได้
3	เขาแผงม้า	ธรรมชาติ	ตั้งอยู่ห่างจาก ถ. สีปศิรี (ทางหลวงหมายเลข 304) ประมาณ 8 กม. อยู่ใน ต. วังน้ำเขียว อ. วังน้ำเขียว	เขาแผงม้าหรือเขาภูหลวงเป็นป่าผืนเดียวกับคง พญาไฟ มีสัตว์ป่า เช่น วัวกระทิง กวาง และมี ทัศนียภาพที่สวยงาม
4	น้ำตกปัก ธงชัย	ธรรมชาติ	ทางเข้าอยู่ที่ทางหลวง หมายเลข 304 ระหว่าง อ. ปักธงชัย กับ อ. วังน้ำ เขียว เข้าทางเดียวกับ เขื่อนลำพระเพลิง จากนั้น เดินทางไปถึงได้โดยนั่ง เรือจากเขื่อนลำพระเพลิง อีก 22 กม.	บริเวณน้ำตกเป็นโขดหินสลับซับซ้อน น้ำตก ลงมาจากผาหลายชั้น หน้าผาที่ใหญ่ที่สุดกว้าง ประมาณ 50 เมตร ตลอดระยะทางที่นั่งเรือจาก เขื่อนไปยังน้ำตกนั้น จะได้ชมทิวทัศน์ที่มีทิว เขาอยู่สองฝั่งสวยงามมาก
5	น้ำตกหิน เพิง	ธรรมชาติ	อยู่ที่หมู่บ้านหนองจอก อ. สีคิ้ว	น้ำตกหินเพิง น้ำตกแห่งใหม่ล่าสุดของภาค อีสานค้นพบในปลายปี พ.ศ. 2528 ยังคงสภาพ ของธรรมชาติอยู่มาก บริเวณใกล้เคียงกับน้ำตก นี้พบหินแท่ง ที่เชื่อกันว่าใช้สร้างปราสาทหินพิ มาย

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภทของ แหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการ
6	น้ำตกห้วย ใหญ่	ธรรมชาติ	อยู่ในพื้นที่ ม. 6 บ้านห้วย ใหญ่ได้ ต. ไทยสามัคคี อ. วัง น้ำเขียว	เป็นน้ำตกที่ไหลลงมาจากคลองห้วยใหญ่ มี ทั้งหมด 5 ชั้น มีน้ำมากในช่วงเดือน กรกฎาคม-เดือนตุลาคม
7	น้ำตกสวน หอม	ธรรมชาติ	ห่างจากถนนสี่ศรีประมาณ 6 กม. อยู่ใน ต. วังน้ำเขียว อ. วังน้ำเขียว	เป็นน้ำตกที่สวยงาม ภูมิทัศน์โดยรอบยังคง ความเป็นธรรมชาติ
8	ไทรงาม	ธรรมชาติ	ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูลบริเวณ เขื่อนพิมายห่างจากที่ว่าการ อ. พมายประมาณ 2 กม.	เป็นสถานที่ที่มีต้นไทรขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ เป็นคงหนาแน่น แผ่กิ่งก้าน และมีรากห้อย ย้อยระย้าร้อยรัดกันไปมา เป็นทัศนียภาพ ตระการตา โดยเฉพาะเมื่อมองจากริมฝั่ง แม่น้ำมูล
9	อุทยานไม้ กลายเป็น หิน	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลง	อยู่ใน ต. สุรนารี อ.เมือง แยก จากทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา-ปักธงชัย) ไป ทาง ม.เทคโนโลยี โลยีสุรนารี เข้าสู่ทางเลี้ยว เมืองสายมิตรภาพ-หนองปลิง จนถึงวัด โกรกเดือนห้า หรือ เข้าจากทางแยกด้านขวามือ ของทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตร ภาพ) หากมุ่งหน้าไปทาง จังหวัดนครราชสีมา บริเวณ บ้านโคกกรวด เป็นทาง เดียวกับกับทางไป มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุร นารี	เป็นอุทยานที่มีเศษ ไม้และท่อน ไม้กลายเป็น หิน อายุประมาณ 1-70 ล้านปี ตั้งแต่ระดับ ผิวดินถึงระดับความลึก 8 เมตร มีขนาด ต่างๆ กัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถูกจัดเป็น พิพิธภัณฑน์ ไม้กลายเป็นหินตั้งอยู่บริเวณใกล้ กับวัด โกรกเดือนห้า

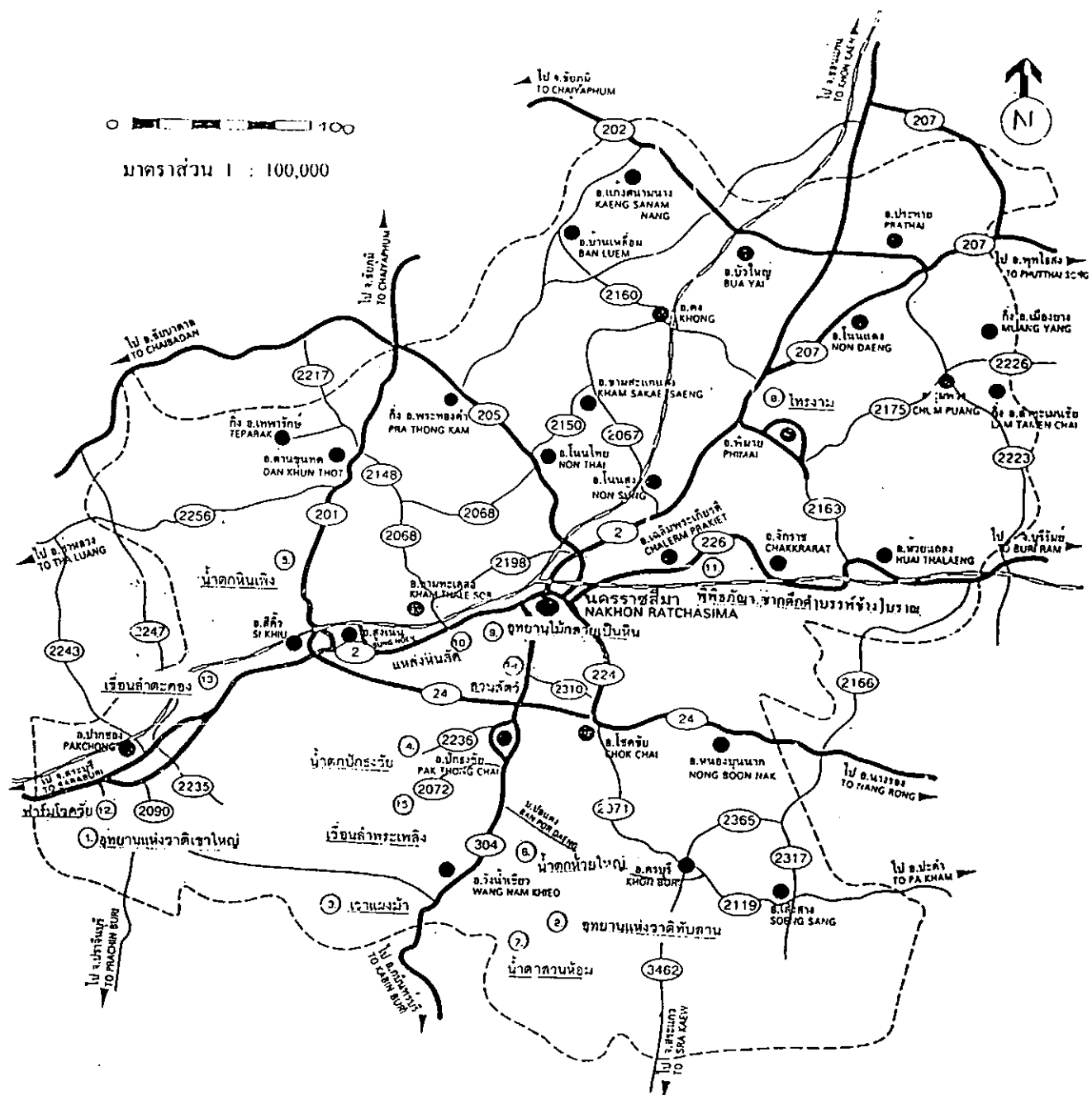
ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึง พื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการ
10	แหล่งหิน ตัด	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลง	ใช้เส้นทางไปยังกรุงเทพฯ ตามถนนมิตรภาพ (ทาง หลวงหมายเลข 2) ประมาณ 50 กม. บริเวณ หลักกิโลเมตรที่ 205 เป็น เนินเขาอยู่ทางซ้ายมือริม ถนนมิตรภาพ	เป็นเนินเขาหินทรายสีขาว ปรากฏร่องรอยของ การสกัดหินเป็นแท่งสี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ และ ยังทิ้งร่องรอยของเครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือใน การสกัด สันนิษฐานว่าเดิมมีการนำหินทราย บริเวณนี้ไปสร้างปราสาทหินที่อยู่ในบริเวณ ใกล้เคียง เช่น ปราสาทเมืองแขก ปราสาทโนน กู่ ปราสาทหินเมืองเก่า ในอำเภอสูงเนิน ซึ่งห่าง ออกไปเพียง 40 กม.
11	พิพิธภัณฑ์ ซากดึกดำ บรรพ์ช้าง โบราณ	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลง	อยู่ที่ว่าการอำเภอเฉลิม พระเกียรติ	เป็นพิพิธภัณฑ์จัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ช้างดึก ดำบรรพ์ ซึ่งมีอายุประมาณ 14 – 16 ล้านปี เปิด ให้เข้าชมในเวลาราชการ
12	ฟาร์มโชค ชัย	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลง	อยู่ริมถนนมิตรภาพ บริเวณ กม. 159-160 อ. ปากช่อง	ในฟาร์มโชคชัยมีจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจกว่า 20 แห่ง เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้ชมสถานที่และ กิจกรรมภายในฟาร์ม เช่น ศูนย์พันธุกรรมโค นม โรงรีดนม สวนสัตว์ เป็นต้น
13	เขื่อนลำ ตะคอง	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลง	ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ อ. สีคิ้ว ห่างจากตัวเมือง นครราชสีมาประมาณ 62 กม.	เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2507 กั้นน้ำลำตะคองที่ช่องเขาเขื่อนล้น และ ช่องเขาถ่านเสียด พื้นที่เหนือเขื่อนเป็นอ่างเก็บ น้ำ มีธรรมชาติสวยงาม
14	สวนสัตว์ นครราช สีมา	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลง	อยู่ถนนเฉลิมพระเกียรติ อ. เมือง ห่างจากตัวเมือง 19 กม.	สวนสัตว์นครราชสีมามีลักษณะพิเศษจากสวน สัตว์ทั่วไปคือ มีสัตว์ป่าแอฟริกาให้ผู้สนใจได้ เข้าชมศึกษา นอกจากนี้ยังมีสัตว์ที่หาชมได้ยาก เช่น แรดขาว เสือชิต้า เสือดำ เป็นต้น

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึง พื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการ
15	เขื่อนลำพระ เพลิง	ธรรมชาติที่ มนุษย์ คัดแปลง	อยู่ในเขตอำเภอปักธงชัย โดยเดินทางไปตามทาง หลวงหมายเลข 304 มีทาง แยกเข้าอยู่ที่ถนนปักธงชัย อ. วังน้ำเขียวโดยเดินทาง จากทางแยกไปอีก 28 กม.	เขื่อนลำพระเพลิง เป็นสถานที่เหมาะสำหรับ พักผ่อน รับประทานอาหาร และเช่าเรือชมอ่าง เก็บน้ำ

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545ก)

ตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลง

1) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	5) น้ำตกหินเหิง	9) อุทยานไม้กลายเป็นหิน	12) ฟาร์มโชคชัย
2) อุทยานแห่งชาติทับลาน	6) น้ำตกห้วยใหญ่	10) เหมืองหินคัด	13) เขื่อนลำนะคอง
3) เขามังกร	7) น้ำตกสวนห้อม	11) พิพิธภัณฑสถาน	14) สวนสัตว์นครราชสีมา
4) น้ำตกปรางชัย	8) ไทรงาม	คิงด้อมบรพชิ่งโบราณ	15) เขื่อนลำนะเพลิง

สัญลักษณ์

อำเภอ	●
ถนน	— 2 —
ทางรถไฟ	— + —
เขตจังหวัด	-----
แหล่งท่องเที่ยว	①

ภาพประกอบ 6 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์ดัดแปลง จังหวัดนครราชสีมา
 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) แผนที่ภูมิอภิมณฑลท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 15 แห่ง ในจังหวัดนครราชสีมา

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545จ)

1) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 2,186 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,396 ไร่ มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 11 อำเภอ ของ 4 จังหวัด คือ อำเภอมวกเหล็ก อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี อำเภอปากช่อง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา อำเภอนาดี อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอประจันตคาม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีทิวเขาสูงสลับซับซ้อนครอบคลุมพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของทิวเขาชันกำแพง ประกอบไปด้วยผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์หลายประเภท มีทั้งป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา นอกจากนี้ยังมีป่าเบญจพรรณสลับกับทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ พบพันธุ์พืชกว่า 2,000 ชนิด เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสาย เกิดเป็นลุ่มน้ำสำคัญถึงสี่ลุ่มน้ำคือ ลุ่มน้ำปราจีนบุรี ลุ่มน้ำนครนายก ลุ่มน้ำบางปะกง และลุ่มน้ำมูล นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เสือโคร่ง หมี กระทิง เลียงผา ชะนี หมาใน กวาง ช้างป่า ตลอดจนนกต่างๆ เช่น นกเงือก นกโพระดก นกพญาไฟ นกขุนทอง นกขุนแผน เป็นต้น สัตว์ป่าที่สามารถพบได้ ได้แก่ เก้ง กวาง ตามทุ่งหญ้าทั่วไป นอกจากนี้ยังพบ ช้าง เสือโคร่ง กระทิง เลียงผา หมี แม่น ชะนี พญากระรอก หมาไม้ ชะมด อีเห็น กระต่ายป่า นกต่างๆ 250 ชนิด จากจำนวนรวมไม่น้อยกว่า 340 ชนิด ที่สำรวจพบอาศัยอยู่ในบริเวณป่าเขาใหญ่ซึ่งเป็นแหล่งหาอาหารและที่อยู่อาศัยถาวร

ด้วยป่าเขาใหญ่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นแหล่งศึกษาอนุรักษ์ทางธรรมชาติที่สำคัญ จึงได้รับการประกาศจัดตั้งให้เป็น อุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทยเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 และได้พิจารณาให้เป็นอุทยานมรดกโลกแห่งอาเซียน (ASEAN Heritage) ต่อมาเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO : United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้เป็นส่วนหนึ่งของผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ และได้รับการขึ้นบัญชีเป็นแหล่งมรดกทางธรรมชาติ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2549: ออนไลน์)

2) อุทยานแห่งชาติทับลาน

อุทยานแห่งชาติทับลาน (Thab Laan National Park) ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 39 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2524 เป็นอุทยานที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ พื้นที่ประมาณ 2,240 ตารางกิโลเมตร (1,400,000 ไร่) อยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอปักธงชัย อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา และ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี และได้รับการขึ้นบัญชีให้เป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 โดย

เป็นส่วนหนึ่งของผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ว่า ซึ่งประกอบด้วยอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา และอุทยานแห่งชาติคาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ อยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดนครนายก จังหวัด นครราชสีมา จังหวัดสระบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดบุรีรัมย์ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2549: ออนไลน์)

อุทยานแห่งชาติทับลาน ถือเป็นจุดเด่นของป่าลานผืนใหญ่ผืนสุดท้ายของประเทศไทย และมีผืนป่าสมบูรณ์ที่เป็นต้นน้ำลำธารสำคัญหลายสายที่ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำมูลและแม่น้ำบางปะกง หล่อเลี้ยงคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยความกว้างใหญ่ของพื้นที่ มีสภาพภูมิประเทศประกอบด้วยเทือกเขาน้อยใหญ่ต่อเนื่องเป็นบริเวณกว้าง ไปถึงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทำให้อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นผืนป่าอนุรักษ์ที่สำคัญยิ่ง

3) เขามะแม้ง

เขามะแม้ง เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาภูหลวง แปลงปลูกป่ารหัส 52 ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่รวม 111,250 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน เป็นเทือกเขา มีรูปลักษณ์เมื่อมองดูไกลๆ คล้ายสันคอกม้า ชาวบ้านจึงเรียกว่า “เขามะแม้ง” เดิมเขามะแม้งมีสภาพเป็นเขาหัวโล้น เนื่องจากผ่านการให้สัมปทานทำไม้ ของบริษัทเอกชนในอดีต รวมทั้งการเข้าใช้ประโยชน์ จับจองที่ทำกิน ทำให้ผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์เสื่อมสภาพลง ไม่หลงเหลือไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ มีเพียงหญ้าคาปกคลุม และในฤดูแล้งมักเกิดไฟป่าขึ้นเสมอ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ภูเขาไฟ”

มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เสนอตัวเข้าร่วมโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บริเวณเขามะแม้ง เนื้อที่ 5,000 ไร่ โดยมีระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2537 และขยายเวลาต่อเนื่องถึง ปี พ.ศ. 2545 มูลนิธิฯ ยึดกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นแนวทางในการปลูกป่า โดยคัดเลือกพันธุ์กล้าไม้ที่มีสภาพแข็งแรง และมีขนาดโตพอ ไม่ปลูกเป็นแถวเป็นแนว แต่ให้ปลูกคละพันธุ์กันไป เริ่มจากบนเขา ลงสู่พื้นล่างไม่มีการเก็บริบสุ่มเผา ไม่มีการตัดฟันไม้ท้องถิ่น ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง และสารเคมี หลังจากการดำเนินงานปลูกป่าอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมมือ กับชาวบ้านในท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด ลดการล่าสัตว์ ตัดไม้ รวมทั้งการเฝ้าระวังป้องกันไฟป่า อย่างเข้มงวด ทำให้สภาพเขามะแม้ง เริ่มฟื้นตัวจากภูเขาหัวโล้น กลายเป็นพื้นที่สีเขียวชุ่มตลอดทั้งปีแน่นขนัดไปด้วย ชนิดและจำนวนของต้นไม้ที่ปลูก และที่มีอยู่เดิม เขามะแม้งคืนสู่สภาพ เป็นป่าต้นน้ำที่หล่อเลี้ยงลำห้วย และสายน้ำลำพระเพลิง สัตว์ป่าหลายชนิด ได้เข้ามาอยู่อาศัยหากิน เช่น หมูป่า เก้ง กวาง ชะมด อีเห็น เสือปลา หมู กระรอก กระต่าย เป็นต้น ปัจจุบันเขามะแม้งเขียว มีทัศนียภาพที่สวยงาม สัตว์ป่าโดยเฉพาะฝูงกระทิงซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่หายากได้กลับคืนสู่ป่าผืนนี้อีกครั้ง บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของป่าเขา

แผงน้ำที่กลับคืนมา ที่นี้จึงเป็นที่เฝ้าดูแลกระทิงและสัตว์ป่านานาชนิดของนักท่องเที่ยวที่นิยม
ธรรมชาติ

4) น้ำตกปึกธงชัย

น้ำตกปึกธงชัย หรือน้ำตก 79 อยู่ห่างจากอำเภอปึกธงชัย ไปตามทางหลวงหมายเลข 304 เป็นระยะทาง 41 กิโลเมตร ถึงหลักกิโลเมตรที่ 64 หากมุ่งหน้าไปทางอุทยานแห่งชาติทับลานจะมี ทางลูกรังแยกขวามือเข้าไปอีก 12 กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมาประมาณ 55 กิโลเมตร เมื่อนั่งรถยนต์ไปถึงเขื่อนลำพระเพลิงแล้วลงเรือต่อไปอีก 2.2 กิโลเมตร บริเวณน้ำตกมี ลักษณะเป็นโขดหินสลับซับซ้อน น้ำตกไหลมาจากหน้าผาหลายชั้น แต่มีน้ำไหลเฉพาะหน้าฝน ตลอดระยะเวลาที่นั่งเรือจากตัวเขื่อนลำพระเพลิงไปยังน้ำตกนั้น จะได้ชมทิวทัศน์ของอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีทิวเขา อยู่ทั้งสองฝั่งสวยงาม ความกว้างของทางน้ำไหล เหมาะสำหรับการเล่นน้ำมาก และมีน้ำ เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น บริเวณน้ำตกเป็นโขดหินสลับซับซ้อน น้ำตกลงมาจากผา มีหน้าผาที่ใหญ่ที่สุด กว้างประมาณ 50 เมตร

5) น้ำตกหินเพิง

น้ำตกหินเพิง เป็นน้ำตกแห่งใหม่ล่าสุดของภาคอีสาน ค้นพบในปลายปี พ.ศ. 2528 ยังคง สภาพของธรรมชาติอยู่มาก อยู่ที่หมู่บ้านหนองจอก หมู่ที่ 6 ตำบลหนองจอก อำเภอสีคิ้ว ตั้งอยู่ริม ถนนสายรอง ซึ่งแยกจากถนนสายหลัก (ถนนมิตรภาพ) ระหว่างอำเภอสีคิ้วกับอำเภอด่านขุนทด กิโลเมตรที่ 98 สามารถเดินทางไปโดยรถยนต์ส่วนตัว

น้ำตกหินเพิง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในความดูแลของ องค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองจอก เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีน้ำน้อย บริเวณใกล้เคียงกับน้ำตกหินเพิงนี้พบแท่งหิน ชนิดเดียวกับที่ใช้สร้างปราสาทหินพิมาย ภายในบริเวณน้ำตกไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร ลานจอดรถ ให้กับนักท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนา ประกอบ กับสถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งธรรมชาติ ที่ยังไม่ค่อยมีคนรู้จักและสนใจมากนัก

6) น้ำตกห้วยใหญ่

น้ำตกห้วยใหญ่ เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ สูง 60 เมตร กว้าง 30 เมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติอยู่ในความดูแลของ องค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี โดยองค์การบริหารส่วน ตำบลไทยสามัคคีได้เข้าไปดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ และถนนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน สถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 6 บ้านห้วยใหญ่ใต้ ตำบลไทย สามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว ทางไปน้ำตกสามารถใช้เส้นทางที่แยกจากทางหลวงหมายเลข 304

กล่าวคือ เมื่อถึงอำเภอวังน้ำเขียว ให้แยกเข้าซอยเทศบาล 4 ที่บริเวณตลาดสดศาลเจ้าพ่อ (ตลาด 79) ตามป้ายบอกทางไปวัดสวนห้อม แล้วเลี้ยวซ้ายตามป้ายบอกทางไปน้ำตกห้วยใหญ่

7) น้ำตกสวนห้อม

น้ำตกสวนห้อม ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน อยู่ในท้องที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากทางหลวงหมายเลข 304 ประมาณ 6 กิโลเมตร ซึ่งทางไปน้ำตกเป็นเส้นทางเดียวกับการไปน้ำตกห้วยใหญ่ แยกซ้ายเข้าซอยเทศบาล 4 ที่บริเวณตลาดสดศาลเจ้าพ่อ (ตลาด 79) แคร่ที่ใช้ควรเป็นรถขับเคลื่อน 4 ล้อ จึงจะเหมาะสมต่อการเดินทาง

น้ำตกสวนห้อม เป็นน้ำตกที่เชื่อมต่อกับน้ำตกห้วยใหญ่ ลักษณะของน้ำตกเป็นหน้าผา สูงประมาณ 50 เมตร กว้างประมาณ 30 เมตร มีความสวยงามมากในฤดูฝนประมาณ เดือนกรกฎาคม - กันยายน ในฤดูแล้งมีน้ำค่อนข้างน้อย บริเวณใกล้เคียงน้ำตก ทางอุทยานแห่งชาติทับลานได้จัดสถานที่กางเต็นท์อยู่บนเนินเขาไว้บริการนักท่องเที่ยว จากจุดกางเต็นท์นี้สามารถมองเห็นน้ำตกและทิวทัศน์ที่สวยงามของอุทยานแห่งชาติได้อย่างดี นับเป็นสถานที่กางเต็นท์ที่นักท่องเที่ยวจะไปสัมผัสอีกแห่งหนึ่ง จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักผ่อน จัดกางเต็นท์พักผ่อนชมธรรมชาติและทิวทัศน์ของน้ำตก และอุทยานแห่งชาติทับลานไปพร้อมๆ กัน

8) ไทรงาม

ไทรงามตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำมูล หากมาจากตัวอำเภอเมืองนครราชสีมา ก่อนถึงสะพานท่าสงกรานต์ ให้เลี้ยวขวาเข้าไปทาง อำเภอพิมาย ซึ่งมีระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร จากทางแยกที่เลี้ยวขวาเข้ามา ก่อนถึงตัวอำเภอพิมาย จะมีทางแยกซ้ายเข้าไปยังไทรงาม ซึ่งอยู่ติดกับเขื่อนพิมาย ไทรงามเป็นสถานที่ที่มีต้นไทรขนาดใหญ่ขึ้นอยู่หนาแน่น แผ่กิ่งก้านรากห้อยย้อยระย้าร้อยรัดกันไปมา เป็นทัศนียภาพตระการตา โดยเฉพาะเมื่อมองจากริมฝั่งแม่น้ำมูลที่ตั้งอยู่ใกล้กันนั้นยังเพิ่มความงามขรมขลังแก่ดงไทร กล่าวกันว่าแม่น้ำมูลที่เอ่อล้นท่วมฝั่งในแต่ละปี นำเอาตะกอนดินที่สมบูรณ์ไปด้วยปุ๋ยธรรมชาติมาทับถมริมฝั่ง เหมาะแก่การเจริญเติบโตของต้นไทร ทำให้ต้นไทรงอกงามและเติบโตแข็งแรง เช่นที่เห็นอยู่ทุกวันนี้

ต้นไทรงาม หรือไทรย้อยเป็นไม้ในวงศ์ Moraceae มีชื่อสามัญว่า Weeping fig ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Ficus benjamina* เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ที่สามารถแตกกิ่งก้านสาขาใบห้อยย้อยเป็นพุ่มหนาทึบ ตามลำต้นยังมีรากอากาศงอกห้อยระย้าระยงลงดินแตกต้นเป็นต้นใหม่ต่อเนื่องกันไปเป็นบริเวณกว้างถึง 35,000 ตารางฟุต มีต้นไทรจำนวนมากหลายร้อยต้น ใ้ร่มเงาคล้ายมีหลังคาคลุม แสงแดดสามารถทะลุส่องลงมาบนพื้นดินได้เพียงเล็กน้อย นับเป็นความงดงามที่น่า

อักษรชัย เคยมีการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2510 พบไทรที่เก่าแก่ที่สุดมีอายุถึง 350 ปี นับเป็นไทรที่มีอายุมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

9) อุทยานไม้กลายเป็นหิน

ไม้กลายเป็นหิน (Petrified woods or Silicified woods) คือต้นไม้ที่ถูกแทนที่ด้วยสารละลายของธาตุซิลิกาใต้ดิน ทำให้กลายเป็นหิน มีความสวยงาม คงทน พบอยู่หลายบริเวณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ที่มีขนาดใหญ่ในประเทศไทย มีอายุอยู่ในมหายุคใหม่ทางธรณีวิทยาหรือมหายุคซีโนโซอิก (Cenozoic Era หรือ 65 ล้านปี - ปัจจุบัน) โดยอายุสมัยทางธรณีวิทยาที่แท้จริงยังไม่มีการพิสูจน์กัน แต่จากการพบไม้กลายเป็นหินในชั้นกรวดทรายของบ่อทรายตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีลักษณะกรวดทรายคล้ายกับกรวดทรายตามตะพักกรวด (Gravelly terraces) ที่พบไม้กลายเป็นหินทั่วไปของจังหวัด แหล่งไม้กลายเป็นหินที่ควรได้รับการอนุรักษ์ในประเทศไทยมีหลายแหล่ง แต่ส่วนใหญ่ถูกทำลายเพราะการขุดตักกรวดลูกรังและนำไม้กลายเป็นหินออกไปจนหมดสภาพเดิม แหล่งที่มีเหลืออยู่ ซึ่งพอจะจัดเป็นอุทยานป่าไม้กลายเป็นหินได้ เช่น แหล่งบ้านบ่อหินขาว ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แหล่งบ้านโกรกเดือนห้า ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพราะไม้กลายเป็นหินยังปรากฏเป็นจำนวนมากในชั้นกรวดช่วงตอนบนของภูมิประเทศ มีทั้งขนาดใหญ่ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางถึง 1.4 เมตร และยาวมากกว่า 20 เมตร โดยเฉพาะในแหล่งของ ตำบลสุรนารี จะมีหลากหลายชนิดและมีสีสรรสวยงามมากที่สุดในประเทศไทย ซึ่งในจังหวัดนครราชสีมา มีการนำไม้กลายเป็นหินขนาดใหญ่ ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่า 30 เซนติเมตร ถึงมากกว่า 1 เมตร ออกไปจากพื้นที่นับเป็นพันท่อนในช่วงเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมา หรือตั้งแต่เริ่มสร้างถนนมิตรภาพและถนนสายอื่นๆ ในท้องถิ่นใกล้เคียง โดยบางคนเก็บไว้เป็นสมบัติส่วนตัว เพื่อใช้ตกแต่งบริเวณบ้านหรือสถานที่ บางคนสะสมแบบของเก่าที่หายาก และบางคนสะสมไว้เพื่อจำหน่ายภายในหรือต่างประเทศ เช่น ใต้หวัน ญี่ปุ่น เป็นต้น

10) แหล่งหินตัด

แหล่งหินตัด ตั้งอยู่บนถนนมิตรภาพ (ทางหลวงหมายเลข 2) บริเวณกิโลเมตรที่ 207 ห่างจากตัวเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 50 กิโลเมตร แหล่งหินตัดเป็นเนินเขาที่มีหินทรายสีขาวอยู่ทั่วบริเวณ ปรากฏร่องรอยการสกัดหินเป็นแท่งสี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ และยังมีร่องรอยของคมสิ่วที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสกัด ร่องรอยของการถูกสกัดของหินทรายเป็นแท่งสี่เหลี่ยมมีหลายขนาดวัดได้กว้างประมาณ 75 - 90 ซม. มีรอยขนาดใหญ่ที่ตัดเอาไปแล้วขนาดประมาณ 1 - 3 เมตร และตัวถนนมิตรภาพได้ตัดผ่ากลางไปบนแหล่งหินตัดนี้ซึ่งส่วนที่เหลืออยู่มีรอยตัดแล้ว 3 ด้าน เหลือแต่เพียงด้านล่างเท่านั้นที่ยังไม่ได้สกัดเอาออก ลักษณะคล้ายกับเป็นชิ้นส่วนของทับหลังเมื่อพิจารณาดู

อย่างละเอียดจะพบว่าแท่งหินทรายสีขาวเหล่านี้มีรอยสกัดที่เกิดจากคมสิ่ว จากร่องรอยที่พบนี้ สันนิษฐานได้ว่าแหล่งหินตัดดังกล่าวเป็นบริเวณที่ช่างผู้ก่อสร้างปราสาทในสมัยโบราณได้พากันมา ตัดหินในบริเวณนี้ให้ได้รูปร่างและขนาดตามที่ต้องการโดยตัดเรียงๆ เอาไว้จากนั้นจึงทำการขนย้าย ไปบริเวณที่จะทำการก่อสร้างปราสาทในภายหลัง ซึ่งเดิมคงอยู่ใกล้ทางน้ำหรือมีทางน้ำผ่าน สังเกต ได้จากหลุมรูปหม้อที่พื้นหิน เมื่อน้ำไหลผ่านจะพาก้อนกรวดมาและไหลวนอยู่เป็นจุกๆ ก้อนกรวด เหล่านี้จะกัดกร่อนพื้นให้เป็นหลุม และด้วยเหตุที่อยู่ใกล้ทางน้ำจึงทำให้สะดวกในการลำเลียงไปใช้ในการก่อสร้าง

หินทรายสีขาวที่ได้จากแหล่งนี้ เมื่อพิจารณาในเบื้องต้นแล้วเห็นว่าอาจมีการนำไปใช้ในการก่อสร้าง ปราสาทหินพิมาย หรือกลุ่มปราสาทในบริเวณ อำเภอสูงเนิน ซึ่งเมื่อพิจารณาจาก ระยะทางของตำแหน่งที่ตั้งของปราสาททั้ง 2 แล้ว นับว่าปราสาทหินพิมายกับแหล่งหินตัดมี ระยะทางที่ห่างกันมากคือประมาณ 105 กิโลเมตร ความเป็นไปได้ของกลุ่มปราสาทในบริเวณ อำเภอสูงเนิน จึงมีมากกว่าในการที่จะนำหินทรายสีขาวไปใช้ในการก่อสร้างปราสาทอันได้แก่ ปราสาทหินเมืองแขก ปราสาทหินเมืองเก่า และปราสาทหินโนนกู่ ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากแหล่งหินตัดนี้ เพียง 40 กิโลเมตรเท่านั้น สำหรับหินทรายสีขาวที่ใช้ในการก่อสร้างปราสาทหินพิมายคงนำไปจาก บริเวณอื่นที่อยู่ไม่ไกลจากปราสาทหินพิมายนัก

11) พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพช้างโบราณ

ซากดึกดำบรรพ์ช้างโบราณในประเทศไทยพบได้ในหลายจังหวัด เช่น ในเหมืองถ่านหิน ของจังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดพะเยา แต่แหล่งที่พบเป็นปริมาณมากและค่อนข้างสมบูรณ์ คือ แหล่งบ่อทรายในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจัดได้ว่าเป็น “สุสานช้างโบราณ” ที่โดดเด่นที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ทั้งนี้เพราะพบในพื้นที่กว้างนับหมื่นไร่ มีซากดึกดำบรรพ์ช้างจำนวนมาก หลากหลาย ชนิด สกุล และอายุ นอกจากนี้ ยังพบซากดึกดำบรรพ์ของแรด ม้า ยีราฟ หมูใหญ่ โครงกระดูกมนุษย์ ไม้และไผ่กลายเป็นหิน ทำให้เป็นแหล่งศึกษาวิวัฒนาการ ของสิ่งมีชีวิต รวมทั้งธรณีประวัติและสภาพภูมิศาสตร์บรรพกาลของท้องถิ่นในยุคสมัยต่างๆ ทาง ธรณีวิทยาได้อย่างดี

พื้นที่ 10,000 ไร่ ได้แผ่นดินริมแม่น้ำมูลของตำบลท่าช้าง และตำบลช้างทอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา บริเวณแห่งนี้ คือ สุสานช้างโบราณที่กลายเป็นหิน อายุ 0.7-16 ล้านปี ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยพบซากดึกดำบรรพ์ช้างชนิดที่สูญพันธุ์ไปแล้วหลายสกุล และคาดว่ามีความหลากหลายร้อยตัวหรือนับพันตัว เช่น ช้างกอมโพธิ์เรียม มี 4 งา อายุ 5-16 ล้านปี ช้างโปรโตโนธิเรียม มีงาคู่ล่าง 1 คู่ อายุ 5-16 ล้านปี ช้างโปรตานิธัส มี 4 งาคู่ล่างมีลักษณะ คล้ายเสียม มีอายุ 5-16 ล้านปีก่อน ช้างเตตระโลโฟดอน มี 4 งา อายุ 1.6-16 ล้านปี และช้าง สเตโกดอน คล้ายช้างปัจจุบันแต่มีขนาดใหญ่กว่า มีงาคู่บน 1 คู่ อายุ 0.7 ถึง 11 ล้านปี นอกจากนี้ ยังมี

จากคึกคักบรรพ์ช้างสกุลอื่นๆ เช่น สกุลซิโนมาสโตคอน และสกุลเอลิฟาโตบราคม ที่เป็นสกุลของช้างเอเชียในปัจจุบันอีกด้วย

12) ฟาร์มโชคชัย

ฟาร์มโชคชัย จัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกลิ่นไอของการทำฟาร์มโคนมมาตรฐานขนาดใหญ่ในสถานที่ประกอบการจริง ในพื้นที่กว้างขวางถึง 2,000 ไร่ มีโคนมถึง 5,000 ตัว นับเป็นฟาร์มโคนมที่ใหญ่ที่สุดและมีการจัดการที่ดีที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายในฟาร์มมีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นทุ่งหญ้ากว้างไกล มีทิวเขาเป็นฉากหลัง อากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี การเดินทางสะดวกทั้งรถยนต์ส่วนตัวหรือรถโดยสารประจำทาง สามารถลงรถหน้าฟาร์มโชคชัยได้เลย นับว่าเป็นการเดินทางที่สะดวก ซึ่งใช้เวลาในการเดินทางไม่นานมากนัก เพราะอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 159 กิโลเมตร และตั้งอยู่ริมถนนมิตรภาพ (ทางหลวงหมายเลข 2) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ฟาร์มโชคชัย ถูกจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2500 ในขณะนั้นเป็นดินแดนที่ห่างไกลความเจริญ ชุกชุมไปด้วยสัตว์ร้าย โจร และไข้ป่ามาลาเรีย ท่ามกลางวงล้อมแห่งขุนเขาแดงพญาเย็น โดยเริ่มจากการทำการเกษตรแบบผสมผสานและการเลี้ยงโคพื้นเมืองต่อมาในปี พ.ศ. 2512 ได้จดทะเบียนเป็น “บริษัท โชคชัยเรนซ์ จำกัด” ซึ่งเป็นฟาร์มโคเนื้อที่ใหญ่และทันสมัยที่สุดในประเทศไทย ด้วยการผสมผสานด้านวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปรับปรุงสายพันธุ์ให้ได้โคขุนคุณภาพดี เป็นเนื้อสเต็กชั้นเยี่ยม จึงขยายตัวสู่ธุรกิจภัตตาคาร “โชคชัยสเต็กเฮ้าส์” ที่มีรสชาติเป็นที่ชื่นชอบมาจนถึงปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2521 ได้เริ่มธุรกิจฟาร์มโคนมครบวงจร ทำวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์โค พิษอาหารสัตว์ อาหารสัตว์สำเร็จรูป (อาหารข้น) เพื่อประสิทธิภาพของโคนมนำไปสู่คุณภาพดีคุณภาพดี และได้ผลิตนมสดพาสเจอร์ไรส์ออกสู่ตลาดภายใต้ชื่อ “ฟาร์มโชคชัย” ใน พ.ศ. 2528 เป็นการปลุกกระแสการบริโภคนมสดแท้ของคนไทยมากยิ่งขึ้น ตลอดระยะเวลากว่า 40 ปีของกลุ่มบริษัทฟาร์มโชคชัยที่มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง จนเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศในการเป็นฟาร์มโคนมขนาดใหญ่ ที่มีมาตรฐานการจัดการดีที่สุดในอันดับหนึ่งในเอเชีย และยังเป็นฟาร์มแรกที่มีการส่งออกแม่พันธุ์โคนมสู่ต่างประเทศ เช่น ลาว มาเลเซีย รวมทั้งการให้คำปรึกษาในการจัดการฟาร์มแก่ประเทศที่สนใจอีกด้วย ปัจจุบัน กลุ่มบริษัทฟาร์มโชคชัย ได้ดำเนินธุรกิจใน 5 ประเภทดังนี้

- 1) ธุรกิจการเกษตรและปศุสัตว์ ดำเนินการในส่วนของกิจการฟาร์ม โคนมครบวงจร
- 2) ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ดำเนินการดูแลและให้เช่าอสังหาริมทรัพย์
- 3) ธุรกิจภัตตาคาร ดำเนินการภายใต้ชื่อ “โชคชัยสเต็กเฮ้าส์” ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 4 สาขา ได้แก่สาขาฟาร์ม สาขารังสิต โชคชัยไพรม์สเต็กเฮ้าส์ สุขุมวิท 23 และอีกหนึ่งความอร่อยใหม่ “สเต็กเบอร์เกอร์” ที่สาขาฟาร์ม

- 4) ธุรกิจสถานที่ท่องเที่ยว จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในฟาร์ม เชื่อมชมทุกชั้นคอนของกระบวนการ “กว่าจะเป็นน้ำมัน”
- 5) โรงงานผลิตนม

13) เขื่อนลำตะคอง

ลำตะคอง เป็นสายน้ำสำคัญอีกสายหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ใช้ในการอุปโภคบริโภค เมื่อมีการสร้างเขื่อนลำตะคอง จึงเกิดอ่างเก็บน้ำที่มีพื้นที่น้ำท่วมถาวรกว้างใหญ่ กลายเป็นทัศนียภาพที่นักท่องเที่ยวนิยมมาพักผ่อนชมวิว ส่วนผู้สัญจรในเส้นทางช่วงปากช่องสี่ก๊กก็ได้ชมธรรมชาติของผืนน้ำกว้างใหญ่อันสวยงามของเขื่อนลำตะคองเลียบไปกับทิวทิวสายมิตรภาพ (ทางหลวงหมายเลข 2) เขื่อนลำตะคอง อยู่ที่ตำบลลาดบัวขาว ห่างจากตัวจังหวัด 62 กิโลเมตร มีทางแยกจากทางหลวงหมายเลข 2 บริเวณกิโลเมตร ที่ 193-194 ไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เริ่มสร้างในปี พ.ศ. 2507 และสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2512 เพื่อเก็บกักน้ำไว้ในการอุปโภคบริโภค การเกษตร และลดปัญหาอุทกภัย เขื่อนลำตะคอง ถูกสร้างขึ้นบริเวณช่องเขาเขื่อนลั่นและช่องเขาถ่านเสียด ตัวเขื่อนเป็นเขื่อนดินสูง 40.30 เมตร สันเขื่อนยาว 527 เมตร กว้าง 10 เมตร อ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนมีความยาวตลอดลำน้ำ 19 กิโลเมตร มีพื้นที่ 277,000 ไร่ สามารถเก็บกักน้ำได้สูงสุด 310 ล้านลูกบาศก์เมตร

14) สวนสัตว์นครราชสีมา

สวนสัตว์นครราชสีมา เป็นสวนสัตว์ 1 ใน 5 แห่ง ขององค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยแนวความคิดและรูปแบบการจัดสร้างสวนสัตว์ที่ทันสมัย สะดวกสบายและปลอดภัยในการเที่ยวชม ทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมแล้วปีละกว่า 450,000 คน นอกจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเน้นให้สัตว์ที่นำมาเลี้ยงและจัดแสดงได้อยู่อย่างสบายใกล้เคียงกับธรรมชาติเดิมแล้ว ยังได้จัดสรรพื้นที่เป็นส่วน Public area ซึ่งประกอบไปด้วยลานน้ำพุ Plaza ลานความรู้ อาคารข้อมูลข่าวสารและนิทรรศการ Zoo information อุทยานสัตว์โลกล้านปี และสวนสัตว์เด็กและสวนสัตว์ศึกษา Children's zoo school ซึ่งเป็นสถานที่พิเศษสำหรับเด็กไทยยุค 2000 และนับว่าได้เนรมิตโลกของเด็กและสิ่งแปลกใหม่ที่มากกว่าคำว่า “สวนสัตว์”

สวนสัตว์นครราชสีมา เป็นสวนสัตว์ที่พิเศษกว่าสวนสัตว์ทั่วไป คือ มีสัตว์ป่าแอฟริกาให้ผู้สนใจได้เข้าชมศึกษา นอกจากนี้ยังมีสัตว์ที่หาชมได้ยาก เช่น แรดขาว เสือชีตาห์ เสือดำ อูฐ กระต่ายสิงห์โต เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้จัดรวบรวมสัตว์ป่านานาชนิดเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและจัดให้บริการในการเที่ยวชมแก่ประชาชน ส่งเสริมบำรุงอนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อมิให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ไป นอกจากนี้ยังดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่เลี้ยงสัตว์ให้เหมาะสมกับสัตว์เลี้ยงแต่ละชนิด

โดยให้มีสภาพใกล้เคียงกับธรรมชาติความเป็นอยู่ของสัตว์นั้นๆ นักท่องเที่ยวนอกจากจะได้สัมผัสอย่างใกล้ชิดกับสัตว์ป่าแล้วยังได้รับความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับสัตว์ป่า ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ซึ่งสวนสัตว์นครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อีกรูปแบบหนึ่ง ที่ประชาชนให้ความสนใจเข้าเที่ยวชม เนื่องจากการดำเนินกิจการในปัจจุบันได้พัฒนารูปแบบการก่อสร้าง และพัฒนารูปแบบบริการต่างๆ ให้สามารถรองรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เที่ยวชม ทุกเพศ ทุกวัย หลากหลาย สาระตามสโลแกนที่ว่า “พักผ่อนหย่อนใจที่สวนสัตว์ ประหยัด ปลอดภัย ได้สาระความรู้”

15) เขื่อนลำพระเพลิง

เขื่อนลำพระเพลิง อยู่ในเขตอำเภอปักธงชัย หากเดินทางมาจากอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 314 ผ่านทางเข้าอำเภอปักธงชัยไปประมาณ 4 กิโลเมตร มุ่งหน้าไปทางทิศใต้จะพบสี่แยกแล้วจึงเลี้ยวขวาเข้าไปเป็นระยะทาง 28 กิโลเมตร เป็นเขื่อนในความดูแลของกรมชลประทาน ชาวบ้านนิยมมาพักผ่อน รับประทานอาหาร ตกปลา และชมทิวทัศน์ริมอ่างเก็บน้ำ มีบริการบ้านพักรับรองหลายหลัง ซึ่งหากนักท่องเที่ยวต้องการเข้าพัก ให้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำพระเพลิงก่อน นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเหมาเรือหางยาวไปชมบรรยากาศในอ่างเก็บน้ำ เทียนน้ำตกคลองกี่หรือน้ำตกขุนโจนได้ โดยใช้เวลาไป-กลับประมาณ 3-4 ชั่วโมง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Ecotourism” ซึ่งเป็นคำผสมกันระหว่างคำว่า ecology หรือนิเวศวิทยากับคำว่า tourism หรือการท่องเที่ยว ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกันไปตามพื้นที่ ภูมิประเทศ และทิศทางการปฏิบัติของผู้ให้ความหมาย จึงมีการให้คำจำกัดความไว้หลากหลาย สำหรับประเทศไทย เดิมมีคำเรียกต่างๆ กัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ นิเวศสัญจร เป็นต้น ปัจจุบัน ในแวดวงวิชาการได้ใช้คำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งได้มีการรับรองจากราชบัณฑิตยสถานแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2541 (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2543 : 1)

Ceballos & Lascurian (1991) อาจจะเป็นคนแรกที่ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น”

Boo (1991) ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”

Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า “การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น”

Western (1993) ได้ปรับปรุงคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกระชับ แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้นคือ “การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้น”

Common Wealth Department of Tourism (1994) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึง

ชนบทชนนิยมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่าการรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้นหมายถึง การปันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ภราเดช พยัคฆ์วิเชียร (2537) ให้ความหมาย “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ พยายามให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมน้อยที่สุด และในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดผลของความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม และธรรมชาติ กับชุมชนท้องถิ่นหรือสังคมที่ตนเองเข้าไปอยู่

Hector and Lascurian (1997) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชมศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

วรรณพร วณิชชาบุตร (2540) ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มุ่งให้ศึกษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และมีการทำลายสภาพแวดล้อม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ประเพณีน้อยที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนอย่างสม่ำเสมอในระยะยาว นอกจากนี้ ชุมชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการวางแผน ดัดจริตใจควบคุมและดำเนินการ ตลอดจนได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม

ศฤงษ์ แสงอรัญญา (2541) กล่าวว่ากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวคิดที่เพิ่งปรากฏเมื่อนานมานี้ ยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Biotourism, Green tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้อง และสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย และการท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย” โดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ชนบทชนนิยมประเพณี ที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้ นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ

องค์ประกอบพื้นฐานของการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 3-9)

จากการพิจารณาการท่องเที่ยวในเชิงระบบ (System approach) สามารถแบ่งองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวได้เป็น 3 ส่วน คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว โดยมีการแบ่งองค์ประกอบ (Components) และความสัมพันธ์ (Relationship) ของแต่ละองค์ประกอบออกไปอีกด้วย นอกจากนี้ระบบการท่องเที่ยวยังมีสิ่งแวดล้อมของระบบซึ่งเกี่ยวข้องกับเกี่ยวพันและเป็นอุปสรรค หรือได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้วย เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม ลักษณะทางกายภาพ ระบบเศรษฐกิจ กฎหมายและองค์การบริหาร เป็นต้น

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวใน 3 ส่วนดังกล่าว และองค์ประกอบย่อยต่างๆ มีดังนี้

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยว

1.1) ประเภทธรรมชาติ

- ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร
- ทะเล หาดทราย ทะเลสาบ
- เกาะ แก่ง
- น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่
- เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์เปิด
- อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ
- เขื่อน อ่างเก็บน้ำ
- แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)
- ปะการัง และธรรมชาติใต้ทะเล

1.2) ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

- วัด
- โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์
- ชุมชนโบราณ
- พิพิธภัณฑ
- ศาสนสถาน
- กำแพงเมือง คูเมือง
- อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

1.3) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

- งานประเพณี
- ชีวิตความเป็นอยู่ วิถีชีวิต
- ศูนย์วัฒนธรรม

- สินค้าพื้นเมืองและแหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน
- ไร่ นา สวน พืชผัก ผลไม้
- เหมือง
- แหล่งช้อปปิ้ง
- แหล่งบันเทิง
- โรงละคร โรงภาพยนตร์ สถานที่จัดการแสดงทางวัฒนธรรมและการละเล่นอื่นๆ ในท้องถิ่น
- โรงงานอุตสาหกรรม
- บริเวณเมืองที่ทันสมัย

1.4) กฬาและบันเทิง

- กีฬาทางบก
- กีฬาทางน้ำ
- แหล่งบันเทิงยามราตรี
- สวนสนุก สวนน้ำ

2) ตลาดการท่องเที่ยว

2.1) ตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International market)

- แหล่งต้นทาง
- ถิ่นที่พักอาศัย เชื้อชาติ
- จำนวน
- ระยะเวลาพำนัก
- วันพัก
- วัตถุประสงค์
- รูปแบบและวิธีการ
- กิจกรรมและพฤติกรรม
- ทัศนคติ

2.2) ตลาดการท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic tourism market)

- แหล่งต้นทาง (จังหวัด)
- วนพิก
- จำนวน
- ระยะเวลาเดินทาง
- วัตถุประสงค์
- รูปแบบและวิธีการ

- กงกรรมและพุดกรรม
- ทักษะคดี

2.3) การเผยแพร่และโฆษณาที่เป็นกระบวนการทางการตลาดประกอบด้วย

- การวิจัยตลาด
- การจัดทำแผนการตลาด
- การจัดทำอุปกรณ์เผยแพร่
- การประชาสัมพันธ์
- การส่งเสริมการตลาด

3) บริการการท่องเที่ยว

3.1) การคมนาคมขนส่ง (Transportation)

- เส้นทางบก เรือ อากาศ รวมทั้งสถานีรถไฟและท่าอากาศยาน
- ขานพาหนะ
- การขนส่งนักท่องเที่ยว
- ระเบียบพิธีการเข้าเมือง

3.2) ที่พัก (Accommodation)

- โรงแรม
- บังกะ เล
- เกสต์เฮาส์ หอพัก
- บ้านพักรับรอง
- การตั้งแคมป์
- ที่พักในวัด โรงเรียน
- บ้านพักในชุมชน บ้านเรือน ฟาร์ม

3.3) ร้านอาหารและภัตตาคาร (Food shop and Restaurant)

- ร้านอาหารพื้นเมืองในท้องถิ่น
- ร้านอาหารประจำชาติ
- ร้านอาหารหรือสวนอาหาร
- ร้านอาหารบริการจานด่วน/ศูนย์อาหาร
- ร้านขนม ของว่าง ไอศกรีม
- ร้านกาแฟ เครื่องดื่ม
- ร้านอาหารเคลื่อนที่ เช่น ทาเวอร์ แผงลอย รถบรรทุก

3.4) บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

- ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว (Tour operator)
 - ก. เข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศ (Inbound)
 - ข. ไปต่างประเทศ (Outbound)
 - ค. คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic)
- ผู้แทนจำหน่ายการท่องเที่ยว (Travel agency)
- มัคคุเทศก์ (Guide)

3.5) ร้านขายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง

- ผู้ผลิตสินค้าประเภทต่างๆ
- ผู้จำหน่าย

3.6) การรักษาความปลอดภัย

- การป้องกันภัย
- การบรรเทาสาธารณภัย

3.7) กิจกรรมการท่องเที่ยว

- การจัดประชุม
- การจัดบริการข้อมูลข้อเสนอเทศ
- การจดจกกรรมการท่องเที่ยวเนแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมบันเทิงและกีฬา
- การจัดการ

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามแนวคิดของ Buckley

องค์ประกอบตามแนวคิดของ Buckley (1994) มีดังนี้

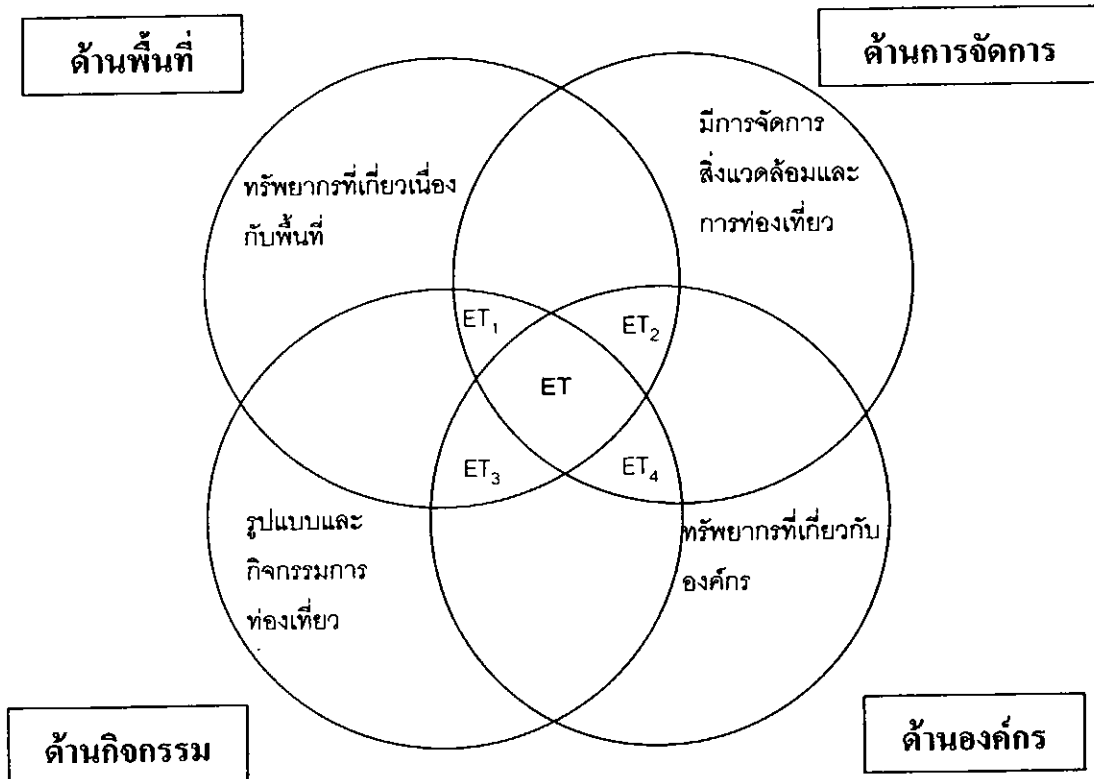
1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลักที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ของแหล่งนั้น จึงเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism)

2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม การจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต

3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ โดยให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งค่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวทางสิ่งแวดล้อมศึกษา

4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยประโยชน์ต่อท้องถิ่นที่ได้หมายความรวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว และในที่สุด ท้องถิ่นสามารถควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี่เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า จนถึงการปกครองท้องถิ่นและอาจรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อกำหนดที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของลักษณะพื้นฐานที่เป็นหลักการทั้ง 4 ด้าน หากการท่องเที่ยวใดมีการประกอบกันทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวแล้ว จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สมบูรณ์ (ภาพประกอบ 7) หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไป ความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจเป็นการจัดการที่ส่งเสริมให้ทำให้การท่องเที่ยวนั้นเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นไป

- หมายเหตุ : ET = Ecotourism
 ET₁ = ลักษณะดั้งเดิมเฉพาะพื้นที่
 ET₂ = ไม่มีผลกระทบทางการท่องเที่ยว
 ET₃ = เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
 ET₄ = ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการ

ภาพประกอบ 7 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ที่มา : ดัดแปลงจาก Buckley (1994)

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพ

ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ ความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งนั้นหรือไม่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวหมายรวมถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งนั้น สิ่งดึงดูดใจตามธรรมชาติ เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ พืชพันธุ์ สัตว์นานาชนิด ป्राกฏการณ์ธรรมชาติ สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เทศกาลงานประเพณี ล้วนมีส่วนสำคัญทั้งสิ้น

ศักยภาพเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการมุ่งมองทรัพยากรที่มีอยู่ก่อนที่จะทุ่มเทการวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสามารถหรือความพร้อมในตัวเองของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุงการจัดการหรือการเข้าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ขึ้น ฉะนั้นแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ต่างๆ จำเป็นต้องพิจารณาถึง ความพร้อมหรือความสามารถของสถานที่ว่ามีมากน้อยเพียงใด สมควรต่อการพัฒนา ปรับปรุงอย่างไร ซึ่งหากมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่นั้นๆ จำเป็นต้องคัดเลือกเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ หรือความสามารถในการรองรับการพัฒนาได้สูงมาดำเนินการพัฒนาก่อนในลำดับแรก ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมในข้อจำกัดทางด้านเครื่องมือ บุคลากรและงบประมาณเป็นสำคัญ (ธรรมศักดิ์ โรจน์สุนทร. 2512 : 43-44)

เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทำการศึกษาศักยภาพเพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนสถาน ซึ่งอาศัยเกณฑ์ต่อไปนี้ (ศรีจร สุวรรณเลิศ. 2533 : 88-89)

- 1) ประเมินค่าและพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2) ประเมินค่าและพิจารณาความพร้อมในการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างรองรับพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ความสนใจของคนในท้องถิ่น ความปลอดภัย
- 3) ประเมินค่าและพิจารณาจากแรงดึงดูด ประกอบด้วย ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) ประเมินค่าและพิจารณาจากภูมิทัศน์ที่รองรับ

หลักการประเมินศักยภาพ

ในการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ที่ทำการศึกษา สิ่งที่จะใช้เป็นตัววัดหรือวิเคราะห์ระดับความสำคัญของตัวแปรแต่ละด้านได้ คือ การให้คะแนนและค่าน้ำหนักความสำคัญ (Weight) ของตัวแปร การให้คะแนน ในเรื่องคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวใดก็จะเปรียบเทียบกันภายในเฉพาะประเภทเดียวกัน ตามที่แบ่งไว้แล้ว 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน ศาสนา และประเภทกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว จะไม่มีการเปรียบเทียบข้ามประเภท เช่น ไม่นำถ้าไปเปรียบกับหมู่บ้านชาวเขา ไม่นำน้ำตกไปเปรียบเทียบกับวัด หรือโบราณสถาน นอกจากนี้จะเปรียบเทียบกันเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการศึกษาที่กำหนดเท่านั้น แต่สำหรับเรื่องความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว นั้น สามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภทได้ โดยไม่มีการแยกประเภทในขณะที่ทำการให้คะแนน (ศรีธร สุวรรณเลิศ. 2533 : 88-89)

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทย่อมมีศักยภาพแตกต่างกันออกไป จากการกำหนดค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาศักยภาพ ทำให้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีค่าศักยภาพแตกต่างกัน ผลจากค่าคะแนนที่ได้แสดงถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ซึ่งค่าคะแนนนั้นสามารถนำมาพิจารณาเปรียบเทียบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้ และนำมาจัดกลุ่มเพื่อจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยที่การพัฒนามีจุดมุ่งหมายที่กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงเป็นอันดับแรก ส่วนกลุ่มที่มีศักยภาพรองลงไป อาจกำหนดเป็นแผนงานในลำดับต่อไป (พิภพ พิทักษ์ศิลป์. 2527 : 164-165)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Navrud; & Mungatana (1994) ได้วิจัยเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าของการท่องเที่ยวในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยใช้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยคิดค่าใช้จ่ายรวมจากกลุ่มคนที่มาท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์ป่าใน Lake Nakura Nation Park ประเทศเคนย่า พบว่ามีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 7.5-15 ล้านดอลลาร์อเมริกัน นับเป็นตัวอย่างที่สำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในเคนยา ซึ่งมีสัตว์ป่าเป็นจุดขายให้นักท่องเที่ยวได้ชม นับว่าเป็นการจัดการที่ยั่งยืนของสัตว์ป่า เพราะเป็นแหล่งที่สามารถทำรายได้ในอนาคต สิ่งที่ทำนายสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา คือ ค้นหาศักยภาพทางเศรษฐกิจของตนเอง โดยเฉพาะทรัพยากรสัตว์ป่า เพื่อที่จะช่วยอนุรักษ์สัตว์ป่าเอาไว้ได้

Menkhaus; & Lober (1996) ได้ศึกษา การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของป่าเขตร้อนในประเทศ Costa Rica ซึ่งพบว่าป่าเขตร้อนมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นไปกว่าไม้ซุงที่มีอยู่ คุณค่าเหล่านั้น ได้แก่ เป็นแหล่งเกษตรกรรม แหล่งอาหารของสัตว์ และคุณค่าการท่องเที่ยว การประเมินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การศึกษาในแหล่งท่องเที่ยว Monteverde Cloud Forest โดยใช้แบบจำลองต้นทุนในการเดินทาง (Travel cost model) เพื่อเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน 240 คน พบว่า ค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายรวมของนักท่องเที่ยวทั้งหมดเป็นเงิน 1,150 ดอลลาร์อเมริกัน ต่อการเดินทางมาหนึ่งครั้ง มูลค่านี้สามารถใช้ประกอบในการจัดทำนโยบาย การจัดการใช้ที่ดินที่มีอยู่ทั้งหมดของประเทศได้

นิพล เชื้อเมืองพาน (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาวนอุทยานภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพรวมทั้งสังเกตพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและสำรวจสภาพทั่วไปของพื้นที่ประกอบ พบว่าการบริหารจัดการยังขาดการให้ความรู้ และสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่น ยังไม่มีการจัดการอบรมความรู้แก่คนในท้องถิ่น และมักคุกเทศก์ ไม่มีศูนย์บริการการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมอย่างเหมาะสม ป้าย สัญลักษณ์บอกทาง ยังขาดและไม่ชัดเจน ไม่มีการจัดแสดงสาริต วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น พบว่า ยังไม่มีการมีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติงานและร่วมประเมินผล คงมีแต่ส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่านั้น และสิ่งที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมาก คือ สภาพธรรมชาติ และภูมิทัศน์ในพื้นที่

สุรศักดิ์ ชูณรงค์ (2540) ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศึกษากรณีแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ จังหวัดราชบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานภายนอกถ้ำ การบริการข้อมูล และการจัดการดูแลนักท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น มีการขูดขีด ทำลายผนังถ้ำ หักทำลาย จับต้องหินงอกหินย้อย ที่งขะภายในถ้ำ และส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติขณะเที่ยวชมถ้ำ

สุริพร ภักตราพรนันท์ (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ทักษะคตินักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับปานกลาง โดยมีความรู้เรื่องเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าความรู้เรื่องการจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชน มีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชิงบวกหรือส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับปานกลางถึงสูง

พรหมเมธ นาดมทอง (2540) ได้ทำการศึกษากระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ซึ่งจากการศึกษาได้นำเสนอองค์ประกอบหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น 3 ประการ คือ ปัจจัยด้านสภาพของพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ปัจจัยด้านความพร้อมของชุมชน และปัจจัยด้านองค์การความร่วมมือในการพัฒนา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

นพรัตน์ มณีรัตน์ (2541) ทำการศึกษาเรื่องการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศิรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจการท่องเที่ยวนิเวศของประชาชน รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัญหา อุปสรรค รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนศิรีวง พบว่า มีความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลาย เป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ชีวิตกับชาวบ้านและชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการ และรูปแบบการสื่อสารที่มีบทบาทมากในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการและปฏิภริยา ได้คอบมาก และการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการและปฏิภริยาได้คอบน้อย

ทิววัฒน์ รัตนเกตุ (2542) ทำการศึกษาศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยองพบว่า ในการประเมินศักยภาพพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะประเมินจากปัจจัยที่เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแหล่งท่องเที่ยว ร่วมประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

Ross (1999) ได้ประเมินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ North Sulawesi ที่ประเทศอินโดนีเซีย พบว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถสนับสนุน การอนุรักษ์ และการพัฒนา และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในทางบวกอย่างแนบแน่น ระหว่าง การท่องเที่ยว ความหลากหลายทางชีวภาพ และ ประชาชนในท้องถิ่น งานวิจัยนี้ได้ประเมินพื้นที่อนุรักษ์ 3 แหล่งของทางตอนเหนือ Sulawesi เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความหลากหลายทางชีวภาพที่โดดเด่นเฉพาะตัว มีศักยภาพทางธรรมชาติและคุณภาพทางธรรมชาติอยู่ในระดับสูง และมีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การประเมินแหล่งท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ทั้ง 3 แหล่ง โดยอาศัยเครื่องมือในการประเมิน สถานภาพการท่องเที่ยวที่เน้นด้านการประยุกต์ใช้และการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ พบว่า สถานภาพของประชากร ทรัพยากร และการท่องเที่ยว บรรลุเป้าหมายที่แท้จริงของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

Kliskey (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินแหล่งท่องเที่ยวโดยวิธี การทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) บริเวณ North Columbia Mountains โดยอาศัยตัวแปร และข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 1) ตัวแปรเหมาะสมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวและทัศนคติของนักท่องเที่ยว
- 2) แบบจำลองความเหมาะสมของการท่องเที่ยว
- 3) ค่าถ่วงน้ำหนัก ของตัวแปรต่างๆ
- 4) การทำแผนที่ซ้อนทับที่เหมาะสม

ผลการศึกษาพบว่า ได้แผนที่ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้ใช้หรือนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจแตกต่างกัน

จากการที่ได้กล่าวมาในบทที่ 2 นั้น เป็นข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา เช่น ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะทางธรณีวิทยา ทรัพยากรดิน แม่น้ำสายสำคัญ ลักษณะของป่าไม้ การใช้ที่ดินและการถือครองที่ดิน ประชากรและการประกอบอาชีพ เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่ รวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ องค์ประกอบพื้นฐานของการท่องเที่ยว ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่าในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษารวบรวมเอกสารเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือในการวิจัย รวมถึงการเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในภาพกว้างของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยเรื่อง ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางกายภาพที่เป็น
ธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลง : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

- 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) การเลือกกลุ่มตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยว
- 3) การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 4) การเก็บข้อมูลภาคสนาม
- 5) การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง
ส่วนการเก็บข้อมูลปฐมภูมิในภาคสนาม ได้ใช้แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว และแบบ
ประเมินศักยภาพทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลง

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

1.1) ศึกษารวบรวม และวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการประเมินศักยภาพ จากตำรา เอกสารงานวิจัย รายงาน และบทความ
ทางวิชาการ

1.2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการของพื้นที่
และแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา จากเอกสาร รายงาน บทความทางวิชาการ และสถิติ
ต่างๆ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยวิธีการออกภาคสนามเก็บข้อมูลโดยใช้

2.1) แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์
ดัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ภาคผนวก ข)

2.2) แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์
ดัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ภาคผนวก ค)

การเลือกกลุ่มตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยว

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือก จากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด 43 แหล่ง (ภาคผนวก ก) ตามที่ได้ระบุไว้โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545ก) ให้เหลือเป็นกลุ่มตัวอย่างเพียง 15 แหล่งโดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการเลือก คือ เลือกเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์คัดแปลงขึ้น และไม่เลือกส่วนที่เหลือเพราะเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในที่นี้หมายถึงการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิในภาคสนาม ซึ่งมีวิธีการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1) นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้ทำการศึกษารวบรวมจากการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง มาทำการวิเคราะห์ แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อสร้างเค้าโครง และกำหนดขอบเขตแบบประเมิน ให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมประเด็นสำคัญต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยโดยได้แบบประเมินฉบับร่าง 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แบบที่ 2 แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ร่างขึ้น โดยอาศัยหลักการของ Buckley (1994)

2) การออกแบบแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลง ผู้วิจัยได้ออกแบบให้มีเนื้อหาในแบบประเมินครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้านและตัวชี้วัดต่าง ๆ ดังนี้ (ภาคผนวก ค)

2.1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดศักยภาพ 8 ประการ ได้แก่ 1. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงเรื่องของถนน 2. ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ 3. อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก 4. พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว 5. พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว 6. พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากรนักท่องเที่ยวได้ 7. มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญ เช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง 8. มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว

3) ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์
 คัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (แบบที่ 1) ฉบับร่าง และแบบประเมินศักยภาพ
 แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (แบบ
 ที่ 2) ฉบับร่าง ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรง
 เชิงเนื้อหา รวมทั้งขอให้ผู้เชี่ยวชาญกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก (Weighted score หรือ W) ของตัวชี้วัด
 ศักยภาพในองค์ประกอบด้านต่างๆ ในแบบที่ 2 ซึ่งได้ผลดังนี้ คือ ด้านพื้นที่ และ ด้านการจัดการ มี
 ค่าเท่ากับ 5 ส่วนด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่า
 เท่ากับ 4 ผู้วิจัยรับข้อเสนอแนะ มาแก้ไขปรับปรุงแบบสำรวจฯ และแบบประเมินฯ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 จนได้แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ในการจัดการการ
 ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คัดแปลง และแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่
 มนุษย์คัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังในภาคผนวก ข และ ค ตามลำดับ แล้ว
 จึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในภาคสนามต่อไป

การเก็บข้อมูลภาคสนาม

1) นำแบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลง
 ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (แบบที่ 1) และแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่
 เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (แบบที่ 2) ไปทดลองใช้
 กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 แห่งได้แก่ 1. วน
 อุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย 2. วังตะไคร้ 3. น้ำตกนางรอง เพื่อทำการปรับปรุงเนื้อหาและประเด็น
 ต่างๆ ในแบบทั้งสองให้เหมาะสม

2) นำแบบสำรวจและประเมินที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วในข้อที่ 1) ไปใช้ในการเก็บข้อมูล
 กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 15 แห่ง โดยออกภาคสนามเพื่อ เก็บข้อมูลสภาพทั่วไป โดยใช้แบบแบบ
 สำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลงในการจัดการการ
 ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (แบบที่ 1) และเก็บข้อมูลเพื่อประเมินศักยภาพ โดยใช้แบบประเมินศักยภาพ
 แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (แบบที่
 2) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน คือ รศ. ดร. เสรีวิวัฒน์ สมินทร์ปัญญา และ อ. ชายชาติ ธรรม
 คล่องอาตม์ เพื่อร่วมสำรวจข้อมูลทั่วไปและประเมินศักยภาพในภาคสนาม โดยร่วมให้คะแนนของ
 ตัวชี้วัดศักยภาพ (R) ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และเขื่อนลำตะ
 คอง

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ ทั้งข้อมูลทัศนภูมิจากการตรวจเอกสาร และข้อมูลจากแบบสำรวจและแบบประเมินที่ได้เก็บรวบรวมจากภาคสนาม มาทำการตรวจสอบความถูกต้องแล้วทำการประมวลผลข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลทัศนภูมิจากการตรวจเอกสาร นำมาจัดกลุ่มข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อในการนำเสนอ โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้มีความต่อเนื่อง

2) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำมาแยกออกเป็น 2 ตอน คือ

2.1) ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้สรุปและนำเสนอในเชิงพรรณนา

2.2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้ใช้ตัวเลขที่ประเมินได้จากภาคสนามมาแทนค่าในสมการถ่วงน้ำหนัก เพื่อคำนวณหาค่าระดับศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละแหล่งในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายเชิงพรรณนา เปรียบเทียบคะแนนค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กับช่วงชั้นที่แบ่งออกในที่นี้เป็น 3 ช่วงชั้น จากการคำนวณเพื่อกำหนดช่วงชั้น โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงชั้น} &= \frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด} - \text{ค่าคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้นที่กำหนด}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

และได้ช่วงชั้นของศักยภาพดังนี้คือ

3.68 - 5.00 = ศักยภาพสูง (High potential) ในการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว และ/หรือดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าร่วมกิจกรรม

2.34 - 3.67 = ศักยภาพปานกลาง (Moderate potential) ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว และ/หรือดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าร่วมกิจกรรม

1.00 - 2.33 = ศักยภาพต่ำ (Low potential) ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิเคราะห์ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลง ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น 2 ตอนดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แหล่ง ในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครราชสีมา

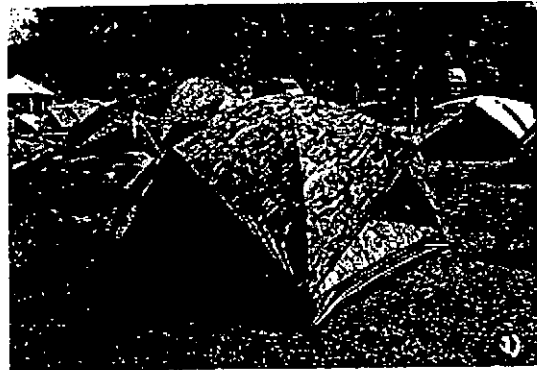
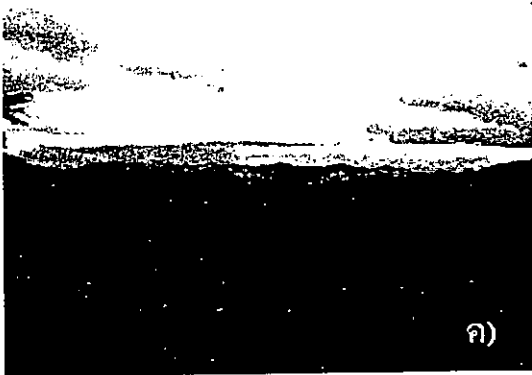
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว 15 แหล่ง ในจังหวัดนครราชสีมา

สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลง ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15 แหล่ง โดยมีผลการสำรวจดังจะกล่าวไปโดยลำดับดังนี้

1) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

รายละเอียดเบื้องต้นของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (ภาพประกอบ 8) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “เขาใหญ่” เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย มีพื้นที่ 2,186 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,396 ไร่ มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 11 อำเภอ ของ 4 จังหวัด คือ อำเภอมวกเหล็ก อำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี อำเภอปากช่อง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา อำเภอนาคี อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอประจันตคาม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชดูแลอยู่ เปิดให้บริการทุกวัน สภาพพื้นที่มีการคมนาคมดีมาก (ภาพประกอบ 8 ข) ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความสะดวกสามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล นอกจากนี้ภายในอุทยานฯ ยังมีที่ทำการของอุทยานฯ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยมีห้องนิทรรศการที่จัดแสดงประวัติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ สภาพพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณโดยรอบ มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำ ห้องสุขา โทรศัพท์ สาธารณะ ลานจอดรถ ร้านขายของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน (ภาพประกอบ 8 ง)

และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีห้องสมุด และห้องปฐมพยาบาลไว้คอยให้บริการ มีป้ายบอกสถานที่สำคัญให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา และรู้จักกับธรรมชาติมากขึ้นนอกจากนี้ทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ยังคำนึงถึงความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว กล่าวคือมีป้ายบอกอันตรายต่างๆ

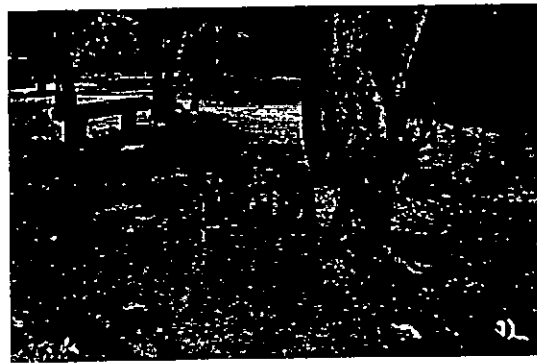

ภาพประกอบ 8 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

- ก) ด้านตรงหรือประตูทางเข้าสู่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทางด้าน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- ข) สภาพถนนภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ค) สภาพทิวทัศน์ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ง) สถานที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยว

2) อุทยานแห่งชาติทับลาน

รายละเอียดเบื้องต้นของ อุทยานแห่งชาติทับลาน มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “ทับลาน” ตั้งอยู่ที่ถนนปักธงชัย เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ มีขนาดพื้นที่ประมาณ 2,240 ตารางกิโลเมตร (1,400,000 ไร่) อยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอปักธงชัย อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา และ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี จุดเด่นของที่นี่คือเป็นป่าลานผืนใหญ่ผืนสุดท้ายของประเทศไทย ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 39 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2524 เป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีหน่วยงานภาครัฐคือ กรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืชดูแลอยู่ เปิดให้บริการทุกวัน สภาพพื้นที่มีความสะดวกของการคมนาคมปานกลาง บางช่วงเดินทางลำบาก การเข้าถึงแหล่งค่อนข้างสะดวกสามารถเข้าได้ทุกฤดูกาล นอกจากนี้ภายในอุทยานแห่งชาติทับลานยังมีที่ทำการอุทยานแห่งชาติทับลาน ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ อีกทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการ ได้แก่ สถานที่กางเต็นท์ (ภาพประกอบ 9 ค) และบ้านพักรับรอง อุทยานแห่งชาติทับลานมีแหล่งท่องเที่ยวย่อยที่สำคัญ คือ ป่าลานซึ่งอยู่บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ป่าลานนี้เป็นป่าที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ ลานเป็นพันธุ์ไม้ค้ำบรพธ์ตระกูลปาล์มที่หายาก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมการดูนก กิจกรรมการเข้าค่าย กิจกรรมแคมป์ปิ้ง กิจกรรมพายเรือแคนู กิจกรรมล่องแพ/ล่องเรือ ซึ่งทางอุทยานแห่งชาติทับลานจัดไว้ให้บริการ โดยเฉพาะการเข้าค่ายศึกษาธรรมชาติ เหมาะสำหรับที่จะท่องเที่ยวแบบครอบครัวหรือเป็นหมู่คณะ นอกจากนี้ทางอุทยานแห่งชาติทับลานมีการจัดการด้านขยะอย่างดี (ภาพประกอบ 9 ง)

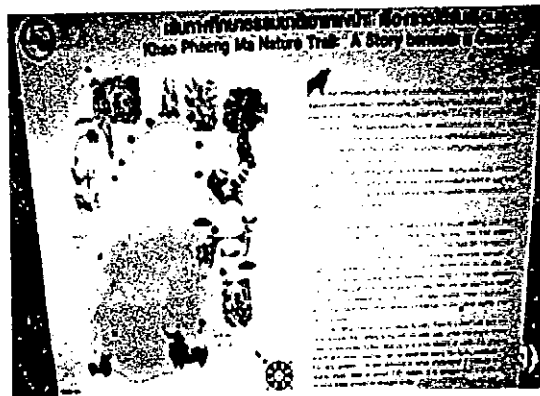
ภาพประกอบ 9 อุทยานแห่งชาติทับลาน

- ก) สถานที่ทำการอุทยานแห่งชาติทับลาน
- ข) สภาพป่าและพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน
- ค) สถานที่กางเต็นท์
- ง) การจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณอุทยานฯ

3) เขาแผงม้า

รายละเอียดเบื้องต้นของ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาภูหลวง (ภาพประกอบ 10) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “เขาแผงม้า” อยู่ถนนสีปรีร์ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่รวม 111,250 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงชันเป็นเทือก มีหน่วยงานมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในระบบพระราชูปถัมภ์เป็นผู้ดูแล จัดเป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เปิดให้บริการทุกวัน สภาพพื้นที่ไม่ค่อยสะดวกต่อการคมนาคม ถนนเป็นดินลูกรัง บางช่วงเดินทางลำบากมาก การเข้าถึงค่อนข้างยาก สามารถเข้าได้ทุกฤดูกาลแต่ถ้าฤดูฝนต้องใช้รถยนต์กระบะ หรือ รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ สภาพโดยรอบบริเวณมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ทุกวัน ไม่มีที่พัก ไม่มีร้านอาหาร นักท่องเที่ยวต้องนำอาหาร

ขึ้นมาเองหรือติดต่อล่วงหน้าเพื่อให้เจ้าหน้าที่จัดเตรียมให้ แต่มีสถานที่กางเต็นท์ (ภาพประกอบ 10) นอกจากนี้ยังมีกิจกรรม การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมดูกระทิง กิจกรรมการดูนก กิจกรรมการเข้าค่าย กิจกรรมแคมป์ปิ้ง ซึ่งทางอุทยานฯ เปิดให้บริการหากนักท่องเที่ยวประสงค์จะร่วมเข้าค่ายศึกษาธรรมชาติ ปัจจุบันพื้นที่โครงการปลูกป่าเขาแผงม้าได้กลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับท้องถิ่นหลายเรื่อง เช่น ศึกษารูปแบบการพัฒนาพื้นที่ป่ากันชนอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่นในการฟื้นฟูสภาพป่า การศึกษาระบบนิเวศวิทยาของกระทิง การศึกษาระบบนิเวศของทั้งพืชและสัตว์ เป็นต้น

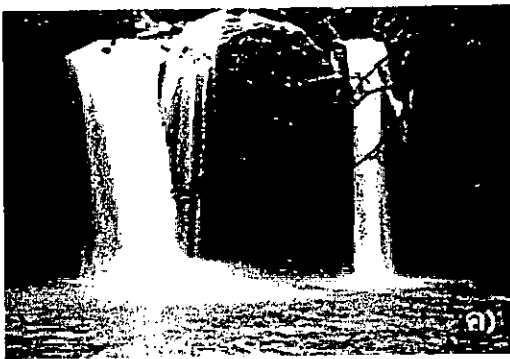

ภาพประกอบ 10 เขามแผงม้า

- ก) สภาพป่าและพื้นที่เขาแผงม้า
- ข) สถานที่กางเต็นท์
- ค) ป้ายแสดงเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
- ง) แผนที่แสดงเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

4) น้ำตกปึกธงชัย

รายละเอียดเบื้องต้นของน้ำตกปึกธงชัย (ภาพประกอบ 11) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “น้ำตก 79” จากทางหลวงหมายเลข 304 ตำบลปึกธงชัย อำเภอปึกธงชัย จังหวัดนครราชสีมา บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 64 มีทางลูกรังเข้าไปอีก 12 กิโลเมตร สภาพพื้นที่บริเวณน้ำตกมีลักษณะเป็นโขดหินสลับซับซ้อน น้ำตกมาจากหน้าผาหลายชั้น มีหน่วยงานกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชดูแลอยู่ เป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เปิดให้บริการทุกวัน การเดินทางกระทำโดยนั่งรถยนต์ไปถึงเขื่อนลำพระเพลิง แล้วนั่งเรือไปอีก 2.2 กิโลเมตร แต่จะมีน้ำไหลเฉพาะหน้าฝน ตลอดระยะเวลาที่นั่งเรือจากตัวเขื่อนลำพระเพลิงไปยังน้ำตกนั้นจะได้ชมทิวทัศน์ของอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีทิวเขาอยู่ทั้งสองฝั่งสวยงาม ภายในพื้นที่ น้ำตกปึกธงชัย ไม่มีสถานที่จัดกิจกรรม ไม่มีที่พักอาศัย ค้างแรม ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากการเดินทางเพื่อไปยังน้ำตกค่อนข้างลำบากต้องนั่งเรือซึ่งเสียค่าโดยสารเรือคนละ 50-80 บาท นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมแบบไป-กลับภายในวันเดียวได้ คือ เล่นน้ำตก เพลิดเพลินกับการตกปลา นั่งพักผ่อนหย่อนใจ ชมทิวทัศน์บริเวณรอบๆ น้ำตก แต่ค่อนข้างอันตรายเนื่องจากเป็นป่าลึก ประกอบกับไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในความปลอดภัย ดังนั้นนักท่องเที่ยวต้องมีความระมัดระวังในการเดินทาง และการเล่นน้ำตกด้วยตนเอง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนได้ โดยการกางเต็นท์ แต่ต้องเตรียมอุปกรณ์ ทั้งอาหาร น้ำดื่มมาด้วยตนเอง

ภาพประกอบ 11 น้ำตกปึกธงชัย

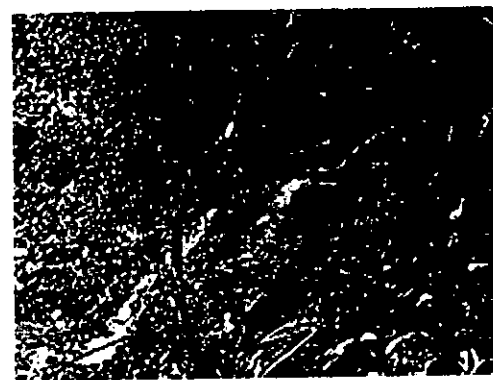
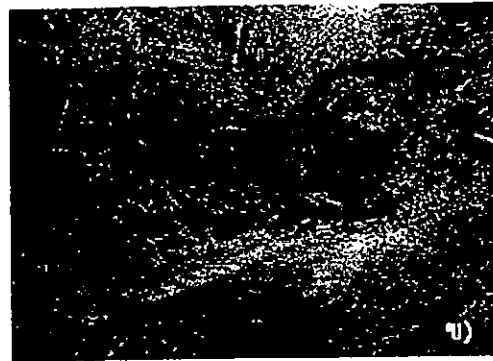
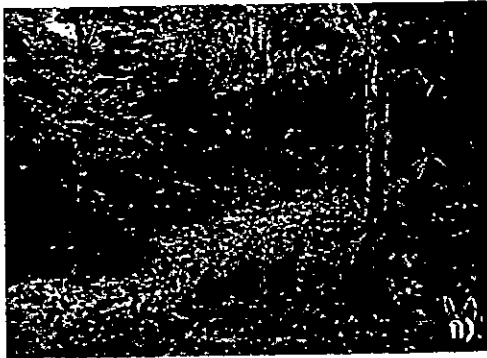
ก) และ ข) ทศนียภาพบริเวณ โดยรอบน้ำตกปึกธงชัย

ค) และ ง) น้ำตกปึกธงชัย

5) น้ำตกหินเพิง

รายละเอียดเบื้องต้นของ น้ำตกหินเพิง (ภาพประกอบ 12) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “น้ำตกหินเพิง” ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านหนองจอก หมู่ที่ 6 ตำบลหนองจอก อำเภอเสีจิว ตั้งอยู่ริมถนนสายรอง แยกจากถนนสายหลัก (ถนนมิตรภาพ) ระหว่างอำเภอเสีจิว กับ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เข้าไปอีกประมาณ 13 กิโลเมตร น้ำตกหินเพิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองจอก เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่ค้นพบใหม่ของจังหวัดนครราชสีมา มีน้ำน้อยมาก เปิดให้บริการทุกวัน ภายในบริเวณน้ำตก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร ลานจอดรถ ให้กับนักท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนา ประกอบกับสถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ยังมีสภาพป่าสมบูรณ์อยู่ แต่รกทึบ (ภาพประกอบ 12 ก และข) จึงยังไม่ค่อยมีคนรู้จักและสนใจมากนัก กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะกระทำได้ในบริเวณน้ำตกดังกล่าว เช่น สามารถเล่นน้ำ เพลิดเพลินกับการชมทิวทัศน์ เป็นต้น น้ำตกหินเพิง มีปริมาณนักท่องเที่ยวน้อยมาก สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบธรรมชาติ สามารถเดินป่าศึกษา

ธรรมชาติ ตกปลา ดูนก หรือนั่งพักผ่อน และรับประทานอาหารซึ่งนักท่องเที่ยวต้องเตรียมอุปกรณ์ และสัมภาระมาเอง

ภาพประกอบ 12 น้ำตกหินเพิง

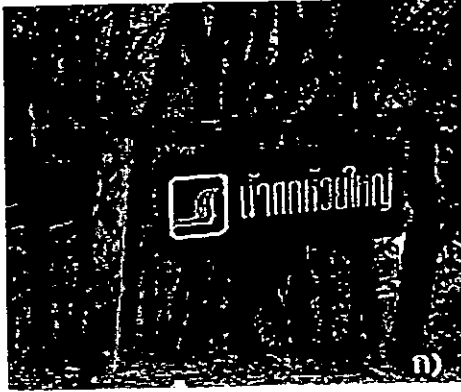
ก) และ ข) สภาพป่าและทางเข้าสู่ น้ำตกหินเพิง

ค) และ ง) บริเวณ น้ำตกหินเพิง

6) น้ำตกห้วยใหญ่

รายละเอียดเบื้องต้นของ น้ำตกห้วยใหญ่ (ภาพประกอบ 13) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “น้ำตกห้วยใหญ่” ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 บ้านห้วยใหญ่ใต้ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด นครราชสีมา น้ำตกห้วยใหญ่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี ได้เข้าไปดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ และถนนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน น้ำตกห้วยใหญ่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติทับลาน ซึ่งสามารถเดินทางเข้าถึงพื้นที่ได้ โดยรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ ลักษณะของถนนเป็นถนนคอนกรีตบางส่วน และถนนลูกรังบางส่วน นักท่องเที่ยวสามารถ เพลิดเพลินกับการชมทิวทัศน์ ความสวยงามของน้ำตกและบริเวณโดยรอบ (ภาพประกอบ 13 ข-ง) กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสในบริเวณพื้นที่น้ำตกห้วยใหญ่นอกเหนือจากการเล่นน้ำ ได้แก่ การดูนก การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวที่

ต้องการพักค้างแรม ไม่สามารถกางเต็นท์ได้ เพราะบริเวณโดยรอบน้ำตกไม่มีสถานที่กางเต็นท์ และไม่มีอาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับการพักอาศัย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อเที่ยวชมและแวะพักผ่อนเล่นน้ำตกเท่านั้น นอกจากนี้ภายในพื้นที่ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านอาหาร ห้องน้ำ ลานจอดรถ รวมถึงแผ่นป้ายบอกทิศทาง และสื่อความหมายต่างๆ แต่มีจำนวนค่อนข้างน้อย

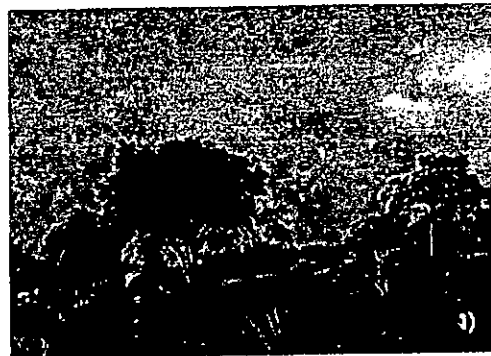
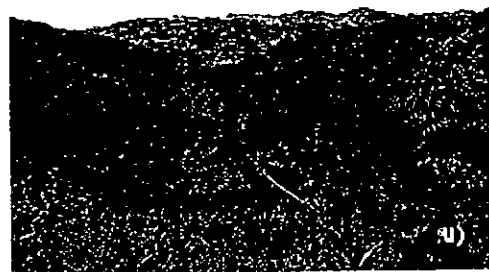
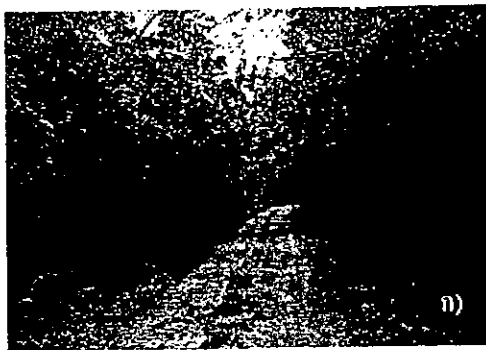
ภาพประกอบ 13 น้ำตกห้วยใหญ่

ก) ป้ายน้ำตกห้วยใหญ่

ข)-ง) บริเวณน้ำตกห้วยใหญ่

7) น้ำตกสวนห้อม

รายละเอียดเบื้องต้นของน้ำตกสวนห้อม (ภาพประกอบ 14) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “น้ำตกสวนห้อม” ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีหน่วยงานภาครัฐคือ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชดูแลอยู่ เปิดให้บริการทุกวัน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสามารถเข้าได้ทุกฤดูกาล (ภาพประกอบ 14) ทางเจ้าหน้าที่ของกรมอุทยานฯ ได้จัดเตรียมสถานที่กางเต็นท์อยู่บนเนินเขาใกล้เคียงกับน้ำตกไว้บริการนักท่องเที่ยว จากจุดกางเต็นท์นี้สามารถมองเห็นน้ำตกที่สวยงาม (ภาพประกอบ 14 ง) บริเวณโดยรอบมีทิวทัศน์ที่สวยงามและมีสาธารณูปโภคครบครัน เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำ สุขา โทรศัพท์สาธารณะ ลานจอดรถ รวมถึงแผ่นป้ายบอกทาง มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินนอกจากการเล่นน้ำตกแล้วยังมีกิจกรรมการดูนก การศึกษาธรรมชาติ การเดินป่า การปีนเขา การตกปลา และการปั่นจักรยานซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

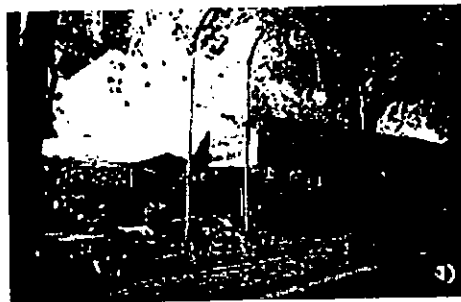

ภาพประกอบ 14 น้ำตกสวนห้อม

- ก) สภาพถนนเข้าสู่ น้ำตกสวนห้อม
- ข) ทิวทัศน์ภาพบริเวณ น้ำตกสวนห้อม
- ค) น้ำตกสวนห้อม
- ง) สถานที่กางเต็นท์

8) ไทรงาม

รายละเอียดเบื้องต้นของ ไทรงาม (ภาพประกอบ 15) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “เจ้าแม่ ไทรงาม” ตั้งอยู่นนบริเวณเขื่อนพินายก่อนข้ามสะพานท่าสงกรานต์เข้าตัวอำเภอพินาย มีทางแยกไปเขื่อนพินาย อีก 2 กิโลเมตร มีหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดูแลอยู่ เปิดให้บริการทุกวัน สภาพพื้นที่มีการคมนาคมดีมาก เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกสามารถเข้าได้ทุกฤดูกาล นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปชมความงามได้สะดวกทั้งรถยนต์ส่วนตัว หรือเลือกเดินทางโดยรถประจำทางของอำเภอ ซึ่งภายในบริเวณดังกล่าวนอกจากจะได้ชมไทรงามแล้ว ยังมีศาลเจ้าแม่ ไทรงาม ที่มีผู้นับถือศรัทธาร่วมกันสร้างไว้บริเวณคงไทรงาม เพื่อให้เป็นที่สิงสถิตย์ของเจ้าแม่ ไทรงามและข้าทาสบริวาร นอกจากนี้บริเวณไทรงามยังมีร้านขายของที่ระลึก และร้านอาหารอีกหลายร้านให้เลือกรับประทาน (ภาพประกอบ 15 ง) มีอาหารพื้นบ้าน เช่น ข้าวเหนียว ไข่ย่าง ส้มตำ ผัดหมี่โคราช เป็นต้น

ภาพประกอบ 15 ไทรงาม

- ก) บริเวณสระน้ำไทรงาม
- ข) บริเวณ โคยรอบไทรงาม
- ค) ต้นไทรจำนวนมากหลายร้อยต้น
- ง) บริเวณร้านค้าขายอาหาร และขายของที่ระลึก

9) อุทยานไม้กลายเป็นหิน

รายละเอียดเบื้องต้นของ อุทยานไม้กลายเป็นหิน (ภาพประกอบ 16) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “วัดโกรกเดือนห้า” ตั้งอยู่ที่บ้านโกรกเดือนห้า ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลและวัดโกรกเดือนห้าดูแล เปิดให้บริการทุกวัน สภาพพื้นที่มีการคมนาคมดีมาก เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกสามารถเข้าได้ทุกฤดูกาล นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปชมได้สะดวกทั้งรถยนต์ส่วนตัว หรือเลือกเดินทางโดยรถประจำทาง มีไม้กลายเป็นหินหลายชนิด และหลายขนาดมีสีสันสวยงามมากที่สุดในประเทศไทย มีการนำไม้กลายเป็นหินขนาดใหญ่ ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางมากกว่า 30 เซนติเมตร ถึงมากกว่า 1 เมตร มาวางแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชม บริเวณโดยรอบมีสาธารณูปโภคอยู่บ้าง เช่น ห้องน้ำ โทรศัพท์ สาธารณะ ลานจอดรถ บริการสำหรับนักท่องเที่ยว แต่ไม่มีร้านค้า ไม่มีร้านอาหาร อุทยานไม้กลายเป็นหินเป็นแหล่งศึกษาที่ให้ความรู้ทางด้านธรณีวิทยาที่สำคัญของประเทศ ปัจจุบัน (พ.ศ. 2549) ได้ถูกปรับเปลี่ยนไปบ้าง เพราะไม้กลายเป็นหินในวัดได้ถูกขนย้ายไปจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหิน ของสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับวัด โกรกเดือนห้า

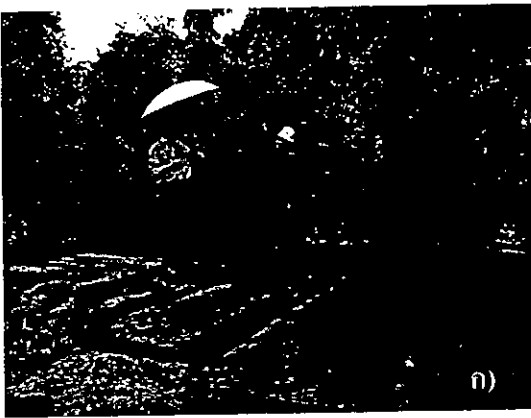

ภาพประกอบ 16 อุทยานไม้กลายเป็นหิน

ก) - ง) ไม้กลายเป็นหิน ณ วัด โกรกเดือนห้า ต. สุรนารี

10) แหล่งหินตัด

รายละเอียดเบื้องต้นของ แหล่งหินตัด (ภาพประกอบ 17) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “แหล่งหินตัด” ตั้งอยู่บนถนนมิตรภาพ ในบริเวณกิโลเมตรที่ 207 ห่างจากตัวเมืองจังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 50 กิโลเมตร อยู่ในเขตตำบลลาดบัวขาว อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีหน่วยงานภาครัฐ คือองค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาวเป็นผู้ดูแล เปิดให้บริการทุกวัน แหล่งหินตัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มียุทธศาสตร์แปลง สภาพพื้นที่มีการคมนาคมดีมาก สามารถเข้าถึงแหล่งได้สะดวก เข้าชมได้ทุกฤดูกาล สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวหรือเลือกเดินทางโดยรถประจำทาง บริเวณที่เป็นแหล่งหินตัดแห่งนี้เป็นหินทรายอยู่ในหมวดหินภูพาน มีเนื้อหินหยาบ เป็นรูปทรง ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร ให้กับนักท่องเที่ยว มีเพียงป้ายสื่อความหมายเท่านั้น ไม่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำ นอกจาก การเดินชมศิลปวัฒนธรรม นั่งพักผ่อน ชมทิวทัศน์บริเวณโดยรอบแหล่งหินตัด

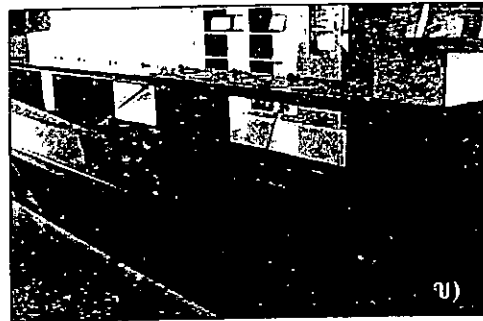

ภาพประกอบ 17 แหล่งหินตัด

ก) - ข) ลักษณะบริเวณแหล่งหินตัด

11) พิพิธภัณฑชาตึกคำบรรพ์ช้างโบราณ

รายละเอียดเบื้องต้นของ พิพิธภัณฑชาตึกคำบรรพ์ช้างโบราณ (ภาพประกอบ 18) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “ซากช้างโบราณ” ตั้งอยู่บนเนินเฉลิมพระเกียรติของ ตำบลท่าช้าง และตำบลช้างทอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเฉลิมพระเกียรติเป็นผู้ดูแลอยู่ เปิดให้บริการทุกวันจันทร์-ศุกร์ ในเวลาราชการ สภาพพื้นที่การคมนาคมดีมาก เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกสามารถเข้าได้ทุกฤดูกาล นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปชมได้สะดวกทั้งรถยนต์ส่วนตัว หรือเลือกเดินทางโดยรถประจำทาง ภายในแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว มีอาคารจัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ของช้าง เพื่อให้ความรู้ทางธรณีวิทยาแก่ประชาชนทั่วไป (ภาพประกอบ 18) แต่ไม่ค่อยมีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่ควร มีเพียงห้องน้ำลานจอดรถ ป้ายแสดงความหมายเท่านั้น นักท่องเที่ยวสามารถเพลิดเพลินกับซากช้างดึกดำบรรพ์ซึ่งจะได้รับความรู้และควรที่จะอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นลูกรุ่นหลานได้ศึกษาต่อไป

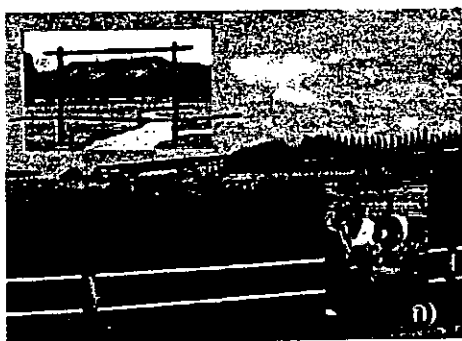
ภาพประกอบ 18 พิพิธภัณฑชาตึกคำบรรพ์ช้างโบราณ

ก) อาคารจัดแสดง

ข) และ ค) ลักษณะภายในอาคารจัดแสดง

12) ฟาร์มโชคชัย

รายละเอียดเบื้องต้นของฟาร์มโชคชัย (ภาพประกอบ 19) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “ฟาร์มโชคชัย” ตั้งอยู่ริมถนนมิตรภาพ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติที่มนุษย์คัดแปลง มีหน่วยงานภาคเอกชนคือ บริษัทโชคชัยแรนซ์เป็นเจ้าของ และเป็นผู้ดูแล เปิดให้บริการทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ มีการคมนาคมสะดวกดีมาก เข้าถึงแหล่งได้ทุกฤดูกาล มีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สถานที่พักผ่อน และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีพนักงานคอยให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว บริเวณโดยรอบมีสาธารณูปโภคครบครัน เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำ สุขา โทรศัพท์สาธารณะ ลานจอดรถ ร้านขายของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มโชคชัยจะได้รับความเพลิดเพลินกับกิจกรรมต่างๆ จำนวนมาก ก่อนเข้าชมนักท่องเที่ยวจะได้ชมวิถีโอประวัตินานกว่า 40 ปี ของฟาร์มโชคชัย ในฟาร์มโชคชัยมีจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจกว่า 20 แห่ง โดยเจ้าหน้าที่ของฟาร์มจะเป็นผู้นำชม ซึ่งช่วงแรกจะเป็นการพาเดินชม หลังจากนั้นจึงขึ้นรถฟาร์มแทร็คเตอร์พ่วงเทลเลอร์ นักท่องเที่ยวยังสามารถสัมผัสกับธรรมชาติได้อีก เช่น ฟาร์มโชคชัยแคมป์ เป็นห้องสัมมนา “กลางป่า” “กลางฟาร์ม” เพื่อให้สมาธิ และความคิดสร้างสรรค์กับ Team work และกิจกรรม Team building ภายในป่า มีกิจกรรมปีนเขา ข้ามเขา ชมบรรยากาศอาณาจักรฟาร์มโชคชัย รวมถึง มีเต็นท์ที่พักจำนวน 50 หลัง พร้อมเครื่องปรับอากาศ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างครบครัน นอกจากนี้ยังคำนึงถึงความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีป้ายระวังอันตรายต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และป้ายบอกสถานที่สำคัญให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและรู้จักกับธรรมชาติมากขึ้น

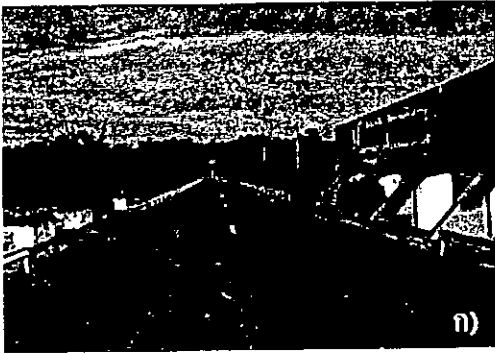

ภาพประกอบ 19 ฟาร์มโชคชัย

- ก) สภาพพื้นที่และบรรยากาศภายในฟาร์มโชคชัย
- ข) รูปแบบหนึ่งของการจัดการขยะมูลฝอย
- ค) สถานที่กางเต็นท์พักแรม
- ง) สถานที่จำหน่ายอาหารสัตว์

13) เขื่อนลำตะคอง

รายละเอียดเบื้องต้นของ เขื่อนลำตะคอง (ภาพประกอบ 20) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “ลำตะคอง” ตั้งอยู่ ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว ห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมา 62 กิโลเมตร มีหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมชลประทานเป็นผู้ดูแล เปิดให้บริการทุกวัน โดยสภาพพื้นที่มีการคมนาคมที่ดีมาก สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก สามารถเข้าชมได้ทุกฤดูกาลเป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์คิดแปลง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปชมความงามได้สะดวกทั้งรถยนต์ส่วนตัว หรือเลือกเดินทางโดยรถประจำทาง นอกจากนี้บริเวณขอบอ่างเก็บน้ำของเขื่อนริมถนนมิตรภาพ มีจุดแวะพักชมวิวทิวทัศน์ได้หลายแห่ง ก่อนถึงทางขึ้นสันเขื่อนมีร้านอาหารหลายร้านให้บริการแก่นักท่องเที่ยว อาหารที่โดดเด่นคือ อาหารพื้นบ้านประเภท ข้าวเหนียว ส้มตำ ไข่ย่าง และอาหารประเภทปลาที่จับจากอ่างเก็บน้ำ เช่น ปลาช่อนตัวใหญ่ย่างเกลือ ปลากระทิงต้มยำหรือย่าง ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน

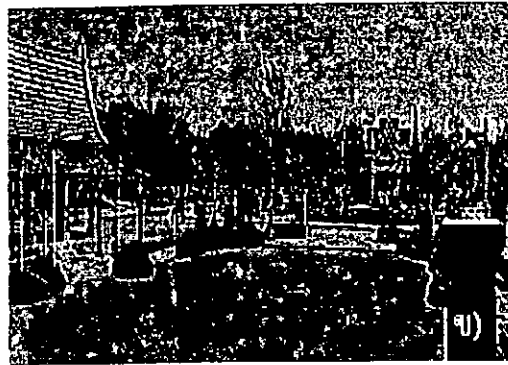

ภาพประกอบ 20 เขื่อนลำตะคอง

- ก) สภาพถนนบริเวณสันเขื่อนลำตะคอง
- ข) สภาพป่าเขา ต้นไม้ และบรรยากาศบริเวณเขื่อนลำตะคอง
- ค) สถานที่นั่งพักผ่อนบริเวณสันเขื่อนลำตะคอง
- ง) บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง

14) สวนสัตว์นครราชสีมา

รายละเอียดเบื้องต้นของสวนสัตว์นครราชสีมา (ภาพประกอบ 21) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “สวนสัตว์โคราช” ตั้งอยู่บนถนนเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลงมีหน่วยงานภาครัฐคือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ดูแล เปิดให้บริการทุกวันสภาพพื้นที่มีการคมนาคมสะดวกดีมาก สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทุกฤดูกาล มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคครบครัน ได้แก่ ร้านอาหาร ห้องน้ำ โทรศัพท์สาธารณะ ตานจอดรถ และร้านขายของที่ระลึก

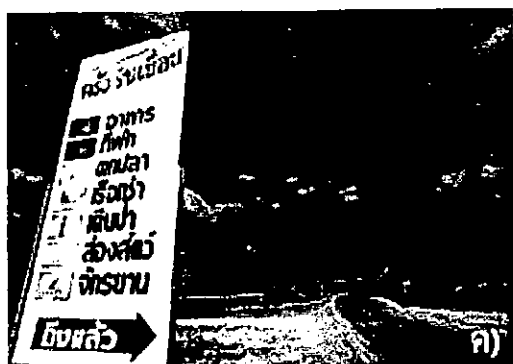
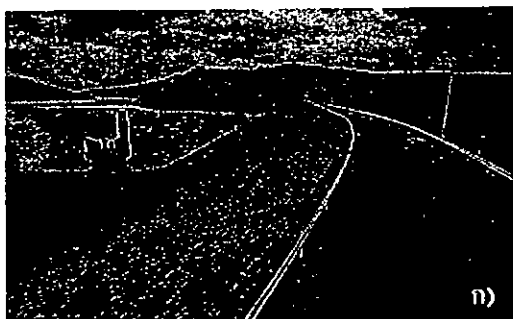
ภาพประกอบ 21 สวนสัตว์นครราชสีมา

- ก) ป้ายของสวนสัตว์นครราชสีมา
- ข) บริเวณภายในสวนสัตว์นครราชสีมา
- ค) กรงสิงห์โต
- ง) บริเวณที่เลี้ยงควายป่า

สวนสัตว์นครราชสีมา เป็นสวนสัตว์ที่พิเศษกว่าสวนสัตว์ทั่วไป คือ มีสัตว์ป่าแอฟริกาให้ผู้สนใจได้เข้าชมศึกษา นอกจากนี้ยังมีสัตว์ที่หายมได้ยาก เช่น แรดขาว เสือดำ เสือด่า อูฐ กระตัง ลิงห์โต เป็นต้น ภายในสวนสัตว์นครราชสีมา มีกิจกรรมนันทนาการมากมายให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจไปพร้อมกับบรรยากาศที่ร่มรื่น (ภาพประกอบ 21 ข) โดยเปิดให้นักท่องเที่ยวได้รับการศึกษา รวมถึงได้สัมผัสใกล้ชิดกับสัตว์ มีศูนย์ประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นอาคารสถาปัตยกรรมทรงไทย 2 ชั้น และมีอุทยานสัตว์โลกล้านปี มีบ้านแมวน้ำ และนกเพนกวิน มีอาคารสัตว์เลื้อยคลาน มีศูนย์นกเงือกหรือสวนนกเงือกซึ่งถูกออกแบบและจัดสร้างเป็นลักษณะโดมครึ่งวงกลมขนาดใหญ่ 13 โดม มีคอกควายป่าแอฟริกา มีคอกช้างแอฟริกา ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 เชือก อายุประมาณ 10 ปี มีสวนนกน้ำอยู่ถัดมาจากคอกจิงโจ้ ซึ่งภายในจะจัดระบบนิเวศเป็นน้ำตกละเอียด และมีหนองน้ำที่อุดมด้วยพืชน้ำ มีศาลาชมวิวยู่กึ่งกลางหนองน้ำดังกล่าว ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

15) เขื่อนลำพระเพลิง

รายละเอียดเบื้องต้นของ เขื่อนลำพระเพลิง (ภาพประกอบ 22) มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “เขื่อนลำพระเพลิง” ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภออำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์คัดแปลง มีหน่วยงานภาครัฐคือกรมชลประทานดูแลอยู่ เปิดให้บริการทุกวัน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปชมได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัวหรือเลือกเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อน รับประทานอาหาร ดกปลาและชมทิวทัศน์ริมอ่างเก็บน้ำ ยังมีกิจกรรมต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ทำ เช่น การว่ายน้ำ การดูนก การตกปลา การนั่งพักผ่อน การปั่นจักรยาน การส่องสัตว์ การปีนเขา หรืออาจจะตั้งแคมป์พักผ่อนหรือเช่าที่พักก็ได้ (ภาพประกอบ 22 ง) แต่ต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำพระเพลิงก่อน

ภาพประกอบ 22 เขื่อนลำพระเพลิง

- ก) ถนนบนสันเขื่อนลำพระเพลิง
- ข) สภาพหาดทรายบริเวณริมเขื่อนลำพระเพลิง
- ค) ป้ายแสดงกิจกรรมที่มีไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวของร้านอาหารภายในเขื่อนลำพระเพลิง
- ง) อาคารที่พักบริเวณเขื่อนลำพระเพลิง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการวิเคราะห์ศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวจากสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง (ภาคผนวก ค) ในด้านองค์ประกอบของพื้นที่โดยเน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น องค์ประกอบด้านการจัดการ โดยเน้นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ โดยเน้นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ศึกษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเน้นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นที่มาของการกระจายรายได้คุณภาพชีวิต เพื่อกลับมาบำรุงและจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงตัวเลขที่ได้จากแบบประเมินศักยภาพในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มาพิจารณาในสมการถ่วงน้ำหนัก เพื่อคำนวณหาค่าระดับศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครราชสีมา ดังมีรายละเอียดใน ตาราง 3 จากนั้นจะกล่าวถึงรายละเอียดของผลการประเมินแต่ละด้านไปตามลำดับ และในตอนท้ายจะกล่าวถึงรายละเอียดในภาพรวมทุกด้านของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

ตาราง 3 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 15 แหล่ง

ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนนของตัวชี้วัดศักยภาพ (R)														
		อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่	อุทยานแห่งชาติ ทับลาน	เขา แผงม้า	น้ำตก ปักธงชัย	น้ำตก หินเพิง	น้ำตก ห้วยใหญ่	น้ำตก สวนห้อม	โตรงาม	อุทยานไม้ กลายเป็นหิน	แหล่ง หินตัด	พิพิธภัณฑ์ซากดึก ดำบรรพ์ช้างโบราณ	ฟาร์ม โชคชัย	เขื่อน ลำตะคอง	สวนสัตว์ นครราชสีมา	เขื่อนลำ พระเพลิง
องค์ประกอบด้านพื้นที่																
1) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวรวมถึงเรื่องของคน	5	4	3	3	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	2
2) ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ธรรมชาติ	5	4	4	4	5	3	4	4	3	3	2	2	2	2	2	4
3) อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับ การจัดกิจกรรมรวมถึงการออกแบบ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	3	3	2	2	2	2	2	2	3	2	4	4	2	2	2
4) พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมี เอกลักษณ์เฉพาะตัว	5	4	4	4	4	2	4	3	4	4	3	4	4	4	3	4
5) พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	5	4	3	2	2	2	2	2	4	4	3	4	4	3	4	2
6) พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับ ประชากรนักท่องเที่ยวได้	5	4	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2	3
7) มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อม ต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญ เช่น ชุมชน	5	5	3	3	2	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	2
8) มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความ หมายและความปลอดภัยในการ เดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	2	2	2	3	4	2	2	2	3	3	3	2

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนนของตัวชี้วัดศักยภาพ (R)														
		อุทยานแห่งชาติ	อุทยานแห่งชาติ	เขา	น้ำตก	น้ำตก	น้ำตก	น้ำตก	โทร	อุทยานไม้	แหล่ง	ซากดึกดำบรรพ์	ฟาร์ม	เขื่อน	สวนสัตว์	เขื่อนลำ
		เขาใหญ่	ทับลาน	แม่งม้า	ปรางค์ชัย	หินเหิง	ห้วยใหญ่	สวนห้อม	งาม	กลายเป็นหิน	หินดัด	ช้างโบราณ	โชคชัย	ลำตะคอง	นครราชสีมา	พระเพลิง
รวม	40	32	26	22	21	19	22	23	27	26	22	26	29	24	24	21
$\sum(W_nR_n)$		160	130	110	105	95	110	115	135	130	110	130	145	120	120	105
ค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP)		4.00	3.25	2.75	2.63	2.38	2.75	2.88	3.38	3.25	2.75	3.25	3.63	3.00	3.00	2.63
องค์ประกอบด้านการจัดการ																
1) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพ ความสะอาด	5	5	3	4	2	2	3	3	4	3	2	3	4	4	3	3
2) การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ในด้านต่างๆ	5	4	3	3	2	1	2	2	3	2	1	2	2	3	2	2
3) การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	5	5	3	3	2	2	2	2	4	3	2	3	3	3	2	3
4) การจัดการขยะมูลฝอย	5	4	3	2	2	1	2	3	3	3	2	3	3	4	2	3
รวม	20	18	12	12	8	6	9	10	14	11	7	11	12	14	9	11
$\sum(W_nR_n)$		90	60	60	40	30	45	50	70	55	35	55	60	70	45	55
ค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP)		4.50	3.00	3.00	2.00	1.50	2.25	2.50	3.50	2.75	1.75	2.75	3.00	3.50	2.25	2.75
องค์ประกอบด้านกิจกรรมและ กระบวนการ																
1) มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากร	4	4	4	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	2	3
2) มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม	4	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2	3	4	2	3	2

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนนของตัวชี้วัดศักยภาพ (R)														
		อุทยานแห่งชาติ		เขา	น้ำตก	น้ำตก	น้ำตก	น้ำตก	ไทร	อุทยานไม้	แหล่ง	ซากดึกดำบรรพ์	ฟาร์ม	เขื่อน	สวนสัตว์	เขื่อนเก่า
		เขาใหญ่	ทับลาน	แผงม้า	ปึกธงชัย	หินเพิง	ห้วยใหญ่	สวนห้อม	งาม	กลายเป็นหิน	หินตัด	ช้าง โบราณ	โชคชัย	ท่าตะคอง	นครราชสีมา	พระเหลียง
3) มีกิจกรรมที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	4	3	2	1	1	2	2	2	2	2	2	4	2	2	3
4) สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	3	3	2	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3
รวม	16	14	13	9	7	5	9	9	9	8	8	9	13	9	9	11
$\sum(WnRn)$		56	52	36	28	20	36	36	36	32	32	36	52	36	36	44
ค่าระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (RRP)		3.50	3.25	2.25	1.75	1.25	2.25	2.25	2.25	2.00	2.00	2.25	3.25	2.25	2.25	2.75
องค์ประกอบด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน																
1) ลักษณะขององค์กร	4	4	4	3	1	1	2	2	3	2	2	4	4	2	3	2
2) การบริหารงานขององค์กร	4	4	3	3	1	1	2	2	3	2	2	4	4	2	2	2
3) การมีส่วนร่วมของชุมชนกับองค์กร	4	3	3	2	2	2	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2
รวม	12	11	10	7	4	4	6	6	10	6	6	11	11	6	7	6
$\sum(WnRn)$		44	40	32	16	16	24	24	40	24	24	44	44	24	32	24
ค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP)		3.67	3.33	2.67	1.33	1.33	2.00	2.00	3.33	2.00	2.00	3.67	3.67	2.00	2.67	2.00
รวมทั้งสิ้น $\sum(WnRn)$ ทุกด้าน		350	282	238	189	161	215	225	245	241	201	265	301	250	233	228
ค่าระดับศักยภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว	88	3.98	3.20	2.70	2.15	1.83	2.44	2.57	3.19	2.74	2.28	3.01	3.42	2.84	2.60	2.59
อันดับที่ตาม RRP รวม		1	3	8	14	15	12	11	4	7	13	5	2	6	9	10

จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในองค์ประกอบด้านพื้นที่ซึ่งประกอบด้วย ตัวชี้วัดศักยภาพ 8 ประการได้แก่ 1. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงเรื่องของการเดินทาง 2. ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ 3. อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก 4. พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว 5. พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว 6. พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับ ประชากรนักท่องเที่ยวได้ 7. มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญ เช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง และ 8. มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ด้านองค์ประกอบด้านพื้นที่สูงที่สุด (ดังตาราง 4) โดยมีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 4.00 แสดงให้เห็นว่า มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าดิบชื้นสุดท้ายของคงพญาไฟที่เหลืออยู่ มีทัศนียภาพที่สวยงามทั้งทุ่งหญ้า ป่าเขา น้ำตก โดยเฉพาะสัตว์ป่าที่พบเห็นได้ง่าย เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมถึงความสะดวกในการเดินทาง ความปลอดภัย และจำนวนที่พักรอคอยในการรองรับ นักท่องเที่ยว สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ภายในจังหวัดนครราชสีมาที่เหลืออีก 14 แห่ง พบว่ามี ค่าระดับศักยภาพปานกลาง โดยเฉพาะ ฟาร์มโชคชัย มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 3.63 แสดงให้เห็นว่า เป็นแหล่งที่มีความสะดวกในการเดินทาง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เป็นฟาร์มขนาดใหญ่ มีกิจกรรมต่างๆ ภายในพื้นที่ มีบริการให้พักรอท่ามกลางธรรมชาติ ซึ่งสามารถดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวได้พอสมควร ถึงแม้จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากการตัดแปลงขึ้นมาเพื่อให้เกิด ความกลมกลืนกับธรรมชาติก็ตาม

ตาราง 4 การจัดอันดับผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
ในองค์ประกอบด้านพื้นที่

อันดับที่	แหล่งท่องเที่ยว	ค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP)
1.	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.00
2.	ฟาร์มโชคชัย	3.63
3.	ไทรงาม	3.38
4.	อุทยานแห่งชาติทับลาน	3.25
5.	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	3.25
6.	พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพพ์ช้างโบราณ	3.25
7.	เขื่อนลำนางรอง	3.00
8.	สวนสัตว์นครราชสีมา	3.00
9.	น้ำตกสวนห้อม	2.88
10.	เขาแผงม้า	2.75
11.	น้ำตกห้วยใหญ่	2.75
12.	แหล่งหินตัด	2.75
13.	เขื่อนลำนางรอง	2.63
14.	น้ำตกป่าซาง	2.63
15.	น้ำตกหินเพิง	2.38

หมายเหตุ ค่าระดับศักยภาพ : สูง = 5.00-3.68 ปานกลาง = 3.67-2.34 ต่ำ = 2.33-1.00

นอกจากนี้จะพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เหลือของจังหวัดนครราชสีมาทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์คิดเปลี่ยนแปลงขึ้น ยังมีค่าระดับศักยภาพในองค์ประกอบด้านพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับ ได้แก่ ไทรงาม อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานไม้กลายเป็นหิน พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพพ์ช้างโบราณ เขื่อนลำนางรอง สวนสัตว์นครราชสีมา น้ำตกสวนห้อม เขาแผงม้า น้ำตกห้วยใหญ่ แหล่งหินตัด เขื่อนลำนางรอง น้ำตกป่าซาง และน้ำตกหินเพิง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าน้ำตกหินเพิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบด้านพื้นที่ ในจำนวนแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แหล่ง คือ มีค่าเท่ากับ 2.38 เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ที่ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจในการพัฒนาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ประกอบกับบริเวณแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวมีทัศนียภาพไม่ค่อยสวยงาม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้มีอยู่ค่อนข้างน้อย แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด นอกจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่แล้ว สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่า

ระดับศักยภาพสูงได้ ทั้งนี้เนื่องจากยังคงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ถ้าได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบและในการเอาใจใส่ดูแล ตลอดจนความร่วมมือระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การจัดเรียงลำดับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คัดแปลงขึ้นเพื่อเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด ในองค์ประกอบด้านการจัดการซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดศักยภาพ 4 ประการ ได้แก่ 1. ด้านจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาดและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว 2. การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้านต่างๆ 3. การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4. การจัดการขยะมูลฝอย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการประมวลผลตามสมการถ่วงน้ำหนักแล้วทำการจัดเรียงลำดับ พบว่า ในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แหล่ง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าศักยภาพที่สุดคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่โดยมีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 4.50 (ตาราง 5) แสดงให้เห็นว่ามีระบบการจัดการที่ดีมาก โดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยว เช่น สาธารณูปโภค ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องพยาบาล เป็นต้น รวมถึง การจัดการเกี่ยวกับทัศนียภาพความสะอาด การจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ที่มีเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ คอยดูแลรักษาความสะอาด และแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพรองลงมาได้แก่ ไทรงาม และเขื่อนลำตะคอง มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 3.50 แสดงให้เห็นว่า มีระบบการจัดการอยู่ใน

ระดับปานกลาง มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพ ความสะอาด ขยะมูลฝอย รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเพลิดเพลินกับการชมทิวทัศน์ และความสวยงามของพื้นที่ได้ดีระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าศักยภาพระดับปานกลางได้แก่ อุทยานแห่งชาติทับลาน เขาแผงม้า ฟาร์มโชคชัย มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 3.00 อุทยานไม้กลายเป็นหิน พิพิธภัณฑสถานศึกษาบรบือจังหวัดบุรีรัมย์ เขื่อนลำพระเพลิง มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 2.75 และน้ำตกสวนห้อม ซึ่งมีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 2.50

ตาราง 5 การจัดอันดับผลการประเมินศักยภาพแหล่งของท่องเที่ยวในองค์ประกอบ

ด้านการจัดการ

อันดับที่	แหล่งท่องเที่ยว	ค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP)
1.	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.50
2.	ไทรงาม	3.50
3.	เขื่อนลำตะคอง	3.50
4.	อุทยานแห่งชาติทับลาน	3.00
5.	เขามะพร้าว	3.00
6.	ฟาร์มโชคชัย	3.00
7.	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	2.75
8.	พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพช้างโบราณ	2.75
9.	เขื่อนลำพระเพลิง	2.75
10.	น้ำตกสวนห้อม	2.50
11.	น้ำตกห้วยใหญ่	2.25
12.	สวนสัตว์นครราชสีมา	2.25
13.	น้ำตกปักธงชัย	2.00
14.	แหล่งหินตัด	1.75
15.	น้ำตกหินเพิง	1.50

หมายเหตุ ค่าระดับศักยภาพ : สูง = 5.00-3.68 ปานกลาง = 3.67-2.34 ต่ำ = 2.33-1.00

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เหลือ ได้แก่ น้ำตกห้วยใหญ่ สวนสัตว์นครราชสีมา น้ำตกปักธงชัย แหล่งหินตัด และน้ำตกหินเพิง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพในองค์ประกอบด้านการจัดการที่ต่ำเท่ากับ 2.25 2.25 2.00 1.75 และ 1.50 ตามลำดับ เพราะขาดระบบการจัดการ เช่น ไม่มีการจัดการค่าธรรมเนียม และด้านขยะมูลฝอย สำหรับน้ำตกหินเพิง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบด้านการจัดการต่ำที่สุดในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 15 แห่ง แสดงให้เห็นว่ามีการจัดการทัศนียภาพ การพัฒนาความสวยงามของพื้นที่ การจัดการกับขยะมูลฝอย รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ น้อย หรือไม่ค่อยมีไว้บริการ ทั้งนี้เนื่องจาก น้ำตกหินเพิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น ที่ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจและการเอาใจใส่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุง ประกอบกับสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวไม่ค่อยมีความสวยงามตามธรรมชาติเท่าที่ควร

การประเมินศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ ของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แหล่งภายในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดศักยภาพ 4 ประการได้แก่ 1. มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ 3. มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 4. สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ จากตาราง 6 พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพสูงสุด ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 3.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม และได้รับความเพลิดเพลิน เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การดูนก การส่องสัตว์ การพักผ่อนพักผ่อน การชื่นชมกับทิวทัศน์ธรรมชาติที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพการท่องเที่ยวปานกลางอื่นๆ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทับลาน ฟาร์มโชคชัย และเขื่อนลำพระเพลิง ซึ่งมีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 3.25 3.25 และ 2.75 ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมภายในอุทยานแห่งชาติทับลานที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำ ได้แก่ การดูนก การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การพักผ่อน การชมทิวทัศน์ความสวยงามของผืนป่าลานแห่งสุดท้ายของประเทศ สำหรับกิจกรรมภายในฟาร์มโชคชัย นักท่องเที่ยวจะได้ชมและทดลองการรีดนมโค ได้รับประทานนมโคสด การดูฟาร์มต่างๆ ภายในพื้นที่ การพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ เป็นต้น และที่เขื่อนลำพระเพลิง นักท่องเที่ยวจะได้ทำกิจกรรมการส่องสัตว์ การปีนเขา การนั่งเรือชมความงามบริเวณรอบเขื่อน การนั่งพักผ่อนหย่อนใจ และรับประทานอาหาร

ตาราง 6 การจัดอันดับผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
ในองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ

อันดับที่	แหล่งท่องเที่ยว	ค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP)
1.	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.50
2.	อุทยานแห่งชาติทับลาน	3.25
3.	ฟาร์มโชคชัย	3.25
4.	เขื่อนลำพระเพลิง	2.75
5.	เขาแผงม้า	2.25
6.	น้ำตกห้วยใหญ่	2.25
7.	น้ำตกสวนห้อม	2.25
8.	ไทรงาม	2.25
9.	เขื่อนลำตะคอง	2.25
10.	สวนสัตว์นครราชสีมา	2.25
11.	พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพพ์ช้างโบราณ	2.25
12.	แหล่งหินตัด	2.00
13.	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	2.00
14.	น้ำตกปีกรงชัย	1.75
15.	น้ำตกหินเพิง	1.25

หมายเหตุ ค่าระดับศักยภาพ : สูง = 5.00-3.68 ปานกลาง = 3.67-2.34 ต่ำ = 2.33-1.00

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอีก 11 แหล่งที่เหลือมีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 1.25-2.25 (ตาราง 6) ในกลุ่มแรกได้แก่ เขาแผงม้า น้ำตกห้วยใหญ่ น้ำตกสวนห้อม ไทรงาม เขื่อนลำตะคอง สวนสัตว์นครราชสีมา และพิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพพ์ช้างโบราณ มีกิจกรรมต่างๆ ภายในพื้นที่น้อยมาก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่นน้ำตกห้วยใหญ่ น้ำตกสวนห้อม ไทรงาม มีสภาพของพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากการชื่นชมความงามของทัศนียภาพ การนั่งพักผ่อนหย่อนใจ และการเล่นน้ำตกเท่านั้น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีวัตถุโบราณที่ควรอนุรักษ์ เช่น พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพพ์ช้างโบราณ ซึ่งเป็นอาคารแสดงซากช้างโบราณ เป็นสถานที่ที่มีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวน้อย นอกจากจัดไว้เพื่อการศึกษาหาความรู้เท่านั้น

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพค่าอีก 4 แหล่งได้แก่ แหล่งหินตัด อุทยานไม้กลายเป็นหิน มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 2.00 น้ำตกปึกธงชัย มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 1.75 และน้ำตกหินเพิงมีระดับศักยภาพเท่ากับ 1.25 แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้งสี่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ทำน้อยมาก รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแล และสถานที่ที่ประกอบกิจกรรมมีอยู่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก แหล่งหินตัด และอุทยานไม้กลายเป็นหิน ต่างมีความสำคัญคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ควรจะอนุรักษ์เอาไว้ให้คนรุ่นต่อไปได้ดูและศึกษาค้นคว้าเป็นหลัก เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการท่องเที่ยวแบบศึกษาหาความรู้ และบางแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสถานที่ที่ควรจะสำรวจ โดยเฉพาะอุทยานไม้กลายเป็นหินที่ตั้งอยู่ในวัดโกรกเดือนห้า และไทรงาม สำหรับน้ำตกปึกธงชัย และน้ำตกหินเพิง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพต่ำมากเมื่อพิจารณาจากกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะน้ำตกหินเพิง ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวทั้งสองเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นในระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ที่ดูแลไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะทำได้มีเพียงจากการชมทิวทัศน์ และการเล่นน้ำซึ่งมีน้ำมากในช่วงฤดูฝนเท่านั้น ดังนั้นหากนักท่องเที่ยวต้องการที่จะมาชมในเวลาดังกล่าว นอกจากนั้นสถานที่ในกลุ่มหลังนี้ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะรองรับนักท่องเที่ยว จึงทำให้ไม่ค่อยได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 15 แห่ง ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์คิดแปลงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยพิจารณาในองค์ประกอบด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดศักยภาพ 3 ประการได้แก่ 1. ลักษณะขององค์กร 2. การบริหารงานองค์กร และ 3. การมีส่วนร่วมของชุมชนกับองค์กร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการประมวลผลตามสมการถ่วงน้ำหนัก และนำผลที่ได้มาจัดเรียงลำดับได้ดังตาราง 7 ซึ่งผลของการศึกษาพบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพพ์ช้างโบราณ และฟาร์มโชคชัย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพในด้านองค์ประกอบขององค์กรและการมีส่วนร่วมชุมชนสูงที่สุด มีค่าระดับศักยภาพปานกลางหรือเท่ากับ 3.67 มีลักษณะขององค์กรที่รับผิดชอบดูแลในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรและคนในชุมชนในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล และเอาใจใส่ต่อพื้นที่อย่างชัดเจน จนทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด มีป่าเขา มีน้ำตก รวมถึงการให้คนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามาประกอบอาชีพค้าขายภายในพื้นที่เข้ามาเป็นพนักงาน หรือเป็นมัคคุเทศก์ในการนำนักท่องเที่ยวส่องสัตว์ เป็นต้น ส่งผลให้เป็นสถานที่ที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว สำหรับพิพิธภัณฑสถานชาติคำบรพพ์ช้างโบราณ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการคิดแปลงเพื่อการอนุรักษ์และการศึกษาหาความรู้ มีเจ้าหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบต่อชัดเจน และคอยให้ความรู้และคำแนะนำในการเที่ยวชมแก่นักท่องเที่ยว สำหรับฟาร์มโชคชัยเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากการคิดแปลงเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีสภาพที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินงานของภาคเอกชนที่มีระบบการบริหาร การจัดการที่ค่อนข้างเป็นระบบ รวมถึงการให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพค้าขายและอาชีพอื่นๆ ที่ดำเนินการภายในแหล่งท่องเที่ยว

ตาราง 7 การจัดอันดับผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
ในองค์ประกอบด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน

อันดับที่	แหล่งท่องเที่ยว	ค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP)
1.	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.67
2.	พิพิธภัณฑสถานชาติกำแพงเพชรโบราณ	3.67
3.	ฟาร์มโชคชัย	3.67
4.	อุทยานแห่งชาติทับลาน	3.33
5.	ไทรงาม	3.33
6.	เขาแผงม้า	2.67
7.	สวนสัตว์นครราชสีมา	2.33
8.	น้ำตกห้วยใหญ่	2.00
9.	น้ำตกสวนห้อม	2.00
10.	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	2.00
11.	แหล่งหินตัด	2.00
12.	เขื่อนลำตะคอง	2.00
13.	เขื่อนลำพระเพลิง	2.00
14.	น้ำตกปึกธงชัย	1.33
15.	น้ำตกหินเพลิง	1.33

หมายเหตุ ค่าระดับศักยภาพ : สูง = 5.00-3.68 ปานกลาง = 3.67-2.34 ต่ำ = 2.33-1.00

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพปานกลางจากการพิจารณาองค์ประกอบด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน (ตาราง 7) ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทับลาน ไทรงาม และเขาแผงม้า มีค่าระดับศักยภาพปานกลาง เท่ากับ 3.33 3.33 และ 2.67 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ามีระบบการบริหารจัดการโดยองค์กรที่รับผิดชอบ รวมถึงการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรและคนในชุมชนในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติทับลาน และไทรงาม ที่ให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว คือการให้เข้ามาประกอบอาชีพค้าขาย เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอีก 9 แห่ง มีระดับศักยภาพต่ำ ได้แก่ สวนสัตว์นครราชสีมา มีระดับศักยภาพเท่ากับ 2.33 น้ำตกห้วยใหญ่ น้ำตกสวนห้อม อุทยานไม้กลายเป็นหิน แหล่งหินตัด เขื่อนลำตะคอง และเขื่อนลำพระเพลิง มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 2.00 สำหรับ น้ำตกปึกธงชัย และน้ำตกหินเพลิง มีค่าระดับศักยภาพต่ำที่สุดในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง หรือเท่ากับ

1.33 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 แหล่งมีระบบการจัดการและการบริหารงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล รวมถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนน้อยมาก

หากนำข้อมูลในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน (ตาราง 3) มาจัดเรียงลำดับ พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวมีค่าระดับศักยภาพอยู่ในระดับสูง 1 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวมีค่าระดับศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง 11 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวมีค่าระดับศักยภาพอยู่ในระดับต่ำ 3 แห่ง โดยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีค่าศักยภาพสูงสุดในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง ในจังหวัดนครราชสีมา (ตาราง 8) กล่าวคือมีค่าศักยภาพเท่ากับ 3.98 แสดงให้เห็นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงโดยเฉพาะ ด้านพื้นที่ และ ด้านการจัดการ ส่วนด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดได้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีทัศนียภาพทางธรรมชาติสวยงาม มีทุ่งหญ้า มีสัตว์ป่านานาชนิด มีป่าเขาและน้ำตก สามารถเดินทางมาพักผ่อนได้ทุกฤดูกาล เนื่องจากการเดินทางที่สะดวกและไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ห้องพยาบาล และสาธารณสุขปลอดภัย รวมถึงเจ้าหน้าที่ดูแลอุทยานแห่งชาติในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สามารถสอบถามและขอคำแนะนำได้ในเวลาราชการและเสาร์-อาทิตย์ สำหรับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ ได้แก่ การดูนก การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การส่องสัตว์ การพักผ่อน การชมทิวทัศน์ การพักผ่อนหย่อนใจ จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีค่าระดับศักยภาพการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับที่สูง (ตาราง 8)

แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง ส่วนใหญ่จะมีค่าระดับศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง และค่าระดับศักยภาพต่ำ เพราะเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่างๆ เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ห้องน้ำ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแล เป็นต้น

ตาราง 8 การจัดอันดับผลการประเมินศักยภาพโดยภาพรวมในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน (ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน) ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์ดัดแปลง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้ง 15 แหล่ง ในจังหวัดนครราชสีมา

อันดับที่	แหล่งท่องเที่ยว	ค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP)
1.	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.98
2.	ฟาร์มโชคชัย	3.42
3.	อุทยานแห่งชาติทับลาน	3.20
4.	ไทรงาม	3.19
5.	พิพิธภัณฑสถานศึกษาคำบรรพ์ช้างโบราณ	3.01
6.	เขื่อนลำตะคอง	2.84
7.	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	2.74
8.	เขาแผงม้า	2.70
9.	สวนสัตว์นครราชสีมา	2.60
10.	เขื่อนลำพระเพลิง	2.59
11.	น้ำตกสวนห้อม	2.57
12.	น้ำตกห้วยใหญ่	2.44
13.	แหล่งหินตัด	2.28
14.	น้ำตกปากธงชัย	2.15
15.	น้ำตกหินเพิง	1.83

หมายเหตุ ค่าระดับศักยภาพ : สูง = 5.00-3.68 ปานกลาง = 3.67-2.34 ต่ำ = 2.33-1.00

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวรองลงมาคือ ฟาร์มโชคชัย ซึ่งมีระดับศักยภาพปานกลาง เท่ากับ 3.42 เป็นพื้นที่ที่ได้รับการดัดแปลงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถูกพัฒนาให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ มีการสาธิตการรีดนมโค มีบริการให้พักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้คอยบริการแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีศักยภาพระดับปานกลาง (ค่าระดับศักยภาพ 2.44-3.20) ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทับลาน ไทรงาม พิพิธภัณฑสถานศึกษาคำบรรพ์ช้างโบราณ เขื่อนลำตะคอง อุทยานไม้กลายเป็นหิน เขาแผงม้า สวนสัตว์นครราชสีมา เขื่อนลำพระเพลิง น้ำตกสวนห้อม และน้ำตกห้วยใหญ่ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวต่ำในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ แหล่งหินตัด น้ำตกปากธงชัย และน้ำตกหินเพิง มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 2.28

2.15 และ 1.83 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดศักยภาพทุกๆ ด้าน และยังพบว่าไม่ค่อยได้รับความสนใจจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการที่จะพัฒนาเพื่อรองรับกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์คิดแปลง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปที่เป็นอยู่ และเพื่อประเมินศักยภาพ ของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์คิดแปลง ในจังหวัดนครราชสีมา สำหรับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในครั้งนี้ได้เลือกสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15 แห่ง ซึ่งการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกได้ศึกษาสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยอาศัยแบบสำรวจข้อมูลทั่วไป และส่วนที่สองเป็นการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว โดยใช้แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการวิจัยสามารถสรุปและกล่าวไปตามลำดับได้ดังนี้

จังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์คิดแปลงขึ้น สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หลายแห่ง ซึ่งในผลการวิจัยสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีทิวเขาสูงสลับซับซ้อน ประกอบด้วยผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์หลายประเภท มีทั้งป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ซึ่งเป็นป่าดิบชื้นสุดท้ายของคงพญาไฟที่เหลืออยู่ มีทัศนียภาพของธรรมชาติที่สวยงาม มีทุ่งหญ้า ป่าเขา น้ำตก โดยเฉพาะสัตว์ป่าที่พบเห็นได้ง่าย เช่น เก้ง กวาง ชะนี นกนานาชนิด รวมทั้งฝูงช้างป่า มีอากาศเย็นสบายตลอดปี มีความสะดวกในการเดินทาง มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สาธารณูปโภคครบครัน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาธรรมชาติ เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การดูนก การส่องสัตว์ การกางเต็นท์พักแรม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกเหวนรก เป็นต้น

อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่มากเป็นอันดับสองของประเทศ รองจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จุดเด่นของที่นี่อยู่ที่ป่าลานผืนใหญ่ผืนสุดท้ายของประเทศไทย และมีผืนป่าสมบูรณ์ที่เป็นต้นน้ำลำธารสำคัญหลายสายที่ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำมูลและแม่น้ำบางปะกงซึ่งหล่อเลี้ยงผู้คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก ของประเทศไทย มาเป็นเวลานาน ประกอบกับความกว้างใหญ่ของพื้นที่กว่าล้านไร่ โดยมีสภาพภูมิประเทศประกอบด้วยเทือกเขาน้อยใหญ่ ทำให้ที่นี่เป็นผืนป่าอนุรักษ์ที่สำคัญยิ่ง กิจกรรมที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวได้แก่ การได้สัมผัสป่าลานและสวนพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งอยู่บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ป่าลานประกอบด้วยดินลานที่ขึ้นเองตามธรรมชาติแห่งสุดท้ายของประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรม

การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ (Hiking/Trekking) กิจกรรมการดูนก (Bird watching) ที่ได้รับความนิยมมากจากนักท่องเที่ยว รวมถึงกิจกรรมการเข้าค่าย (Nature camp)

ทั้งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลาน ได้รับการประกาศรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

เขาแผงม้าหรือเขาภูหลวงเป็นเขาสูงชันแนวยาว เคยถูกปกคลุมไปด้วยป่า เป็นป่าผืนเดียวกับป่าดงพญาไฟ อยู่ประชิดกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน แต่เนื่องจากถูกบุกรุกป่า และการให้สัมปทานทำไม้แก่เอกชน จึงทำให้เขาแผงม้ามีสภาพเป็นเขาหัวโล้น มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ร่วมกับชาวบ้าน ได้ทำการปลูกป่าถาวรเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับคืนจนใกล้เคียงกับสภาพเดิม ปัจจุบันเขาแผงม้า มีทัศนียภาพที่สวยงาม สัตว์ป่าโดยเฉพาะฝูงกระทิงซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่หายากได้กลับคืนสู่ป่าผืนนี้ จึงทำให้บริเวณนี้เป็นแหล่งเผ่ากระทิงและสัตว์ป่ามาชนิดของนักท่องเที่ยวที่นิยมธรรมชาติ และเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ สำหรับเยาวชนและผู้สนใจ สำหรับสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งได้แก่ น้ำตกปึกธงชัย ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 55 กิโลเมตร โดย นั่งรถยนต์ไปยังเขื่อนลำพระเพลิง แล้วนั่งเรือต่อไปอีก 2.2 กิโลเมตร บริเวณน้ำตกเป็นโขดหินสลับซับซ้อน มีน้ำไหลผ่านหน้าผาหลายชั้น ความกว้างของทางน้ำไหลเหมาะสำหรับการเล่นน้ำ และมีน้ำมากเฉพาะฤดูฝนเท่านั้น

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอีกแห่งหนึ่ง คือ น้ำตกหินเพิง เป็นน้ำตกแห่งใหม่ล่าสุดของภาคอีสาน ค้นพบในปลายปี พ.ศ. 2528 ยังคงสภาพของธรรมชาติอยู่มาก อยู่ที่หมู่บ้านหนองจอก อำเภอสีคิ้ว บริเวณใกล้เคียงกับน้ำตกหินเพิงนี้พบแท่งหิน ชนิดเดียวกับที่ให้สร้างปราสาทหินพิมาย สำหรับน้ำตกห้วยใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของ องค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี ได้เข้าไปดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์และถนนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นน้ำตกที่ไหลลงจากคลองห้วยใหญ่ ลักษณะของน้ำตกมีทั้งหมด 5 ชั้น ซึ่งเชื่อมต่อกับน้ำตกสวนห้อมของตำบลวังน้ำเขียว น้ำตกสวนห้อม เป็นน้ำตกที่เชื่อมต่อกับน้ำตกห้วยใหญ่ ลักษณะของน้ำตก เป็นหน้าผาสูงประมาณ 50 เมตร กว้างประมาณ 30 เมตร มีความสวยงามมากในฤดูฝนประมาณเดือนกรกฎาคม - กันยายน ในฤดูแล้งมีน้ำค่อนข้างน้อย บริเวณใกล้เคียงน้ำตกทางอุทยานแห่งชาติทับลาน ได้จัดสถานที่กางเต็นท์อยู่บนเนินเขาไว้บริการนักท่องเที่ยว จากจุดกางเต็นท์นี้สามารถมองเห็นน้ำตก และทิวทัศน์ที่สวยงามของอุทยานแห่งชาติได้อย่างดี นับเป็นสถานที่กางเต็นท์ที่นักท่องเที่ยวนำไปสัมผัสอีกแห่งหนึ่ง จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวได้เดินทางมาพักผ่อน จัดแคมป์ปิ้ง ชมธรรมชาติ และทิวทัศน์ของน้ำตกและอุทยานแห่งชาติทับลานไปพร้อมๆ กัน

ไทรงาม ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณเขื่อนพิมายก่อนข้ามสะพานท่าสงกรานต์เข้าตัวอำเภอพิมาย ซึ่งมีทางแยกไปเขื่อนพิมาย อีก 2 กิโลเมตร เป็นสถานที่ที่มีต้นไทรขนาดใหญ่ขึ้นอยู่

เป็นคงหนาแน่น แผ่กิ่งก้านรากห้อยย้อยระย้าร้อยรัดกันไปมา เป็นทัศนียภาพตระการตา โดยเฉพาะเมื่อมองจากริมฝั่งแม่น้ำมูลที่ตั้งอยู่ใกล้กัน บริเวณนี้มีอาหารพื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อหารับประทาน สำหรับอุทยานไม้กลายเป็นหิน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกของชาติที่สมควรอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากไม้กลายเป็นหินเป็นทรัพยากรธรรมชาติและซากดึกดำบรรพ์เหมาะสำหรับการศึกษาและนันทนาการ ดังนั้น จึงได้มีการสร้างพิพิธภัณฑน์ไม้กลายเป็นหินที่แหล่งบ้านโกรกเดือนห้า ตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ไว้ให้ลูกหลานได้เรียนรู้ และได้รับมรดกทางธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในจังหวัดนครราชสีมาอีกแห่ง คือ แหล่งหินตัด ตั้งอยู่บนถนนมิตรภาพ บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 207 ด้านซ้ายมือเมื่อมุ่งหน้าไปทางกรุงเทพมหานคร บริเวณแหล่งหินตัดเป็นเนินเขาที่มีหินทรายสีขาวอยู่ทั่วบริเวณ ปรากฏร่องรอยการสกัดหินเป็นแท่งสี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ และยังมีร่องรอยของเครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสกัด สันนิษฐานว่าเดิมคนนำหินทรายบริเวณนี้ไปสร้างปราสาทหินที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง เช่น ปราสาทเมืองแขก ปราสาทโนนกู่ ปราสาทหินเมืองเก่า ในอำเภอสูงเนิน ซึ่งห่างออกไป 40 กิโลเมตร สำหรับ แหล่งท่องเที่ยวแห่งต่อไปได้แก่ พิพิธภัณฑน์ซากดึกดำบรรพ์ซ้างโบราณ ซึ่งค้นพบในบ่อทรายที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จัดได้ว่าเป็น “สุสานซ้างโบราณ” ที่โคกเค่นที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ทั้งนี้เพราะพบในพื้นที่กว้างนับหมื่นไร่ มีซากดึกดำบรรพ์ซ้างจำนวนมากและหลายชนิด หลายสกุล และหลายอายุ ทำให้สามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต รวมทั้งธรณีประวัติและสภาพภูมิศาสตร์บรรพกาลของท้องถิ่นในยุคสมัยต่างๆ ทางธรณีวิทยาได้เป็นอย่างดี

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งได้แก่ ฟาร์มโชคชัย จัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมการทำฟาร์ม โคนมมาตรฐานขนาดใหญ่ในสถานที่ประกอบการจริง ภายในฟาร์มมีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นทุ่งหญ้ากว้างไกล มีสถานที่ต่างๆ มากมายให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เช่น โรงรีดนมโค สวนสัตว์ ฟาร์มสัตว์ สามารถพักแรมท่ามกลางธรรมชาติ มีสาธารณูปโภคครบครัน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้รับความสะดวกสบายตลอดการท่องเที่ยว รวมถึงมีร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น สำหรับเขื่อนลำตะคอง ตั้งอยู่ที่ ตำบลลาดบัวขาว ห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมา 62 กิโลเมตร มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บกักน้ำไว้เพื่อ การอุปโภคบริโภค การเกษตร และบรรเทาปัญหาอุทกภัย อ่างเก็บน้ำของเขื่อน เป็นผืนน้ำกว้างใหญ่สุดสายตา มีถนนมิตรภาพ และภูเขาโอบล้อมอยู่ นับเป็นทิวทัศน์ที่งดงาม โดยเฉพาะช่วงตะวันขึ้นและตะวันตก เพราะลำแสงตะวันที่ตกสู่ผืนน้ำทำให้งดงามชวนมองมากขึ้น นับเป็นเสน่ห์และเอกลักษณ์ของการมาเยือนจังหวัดนครราชสีมาอย่างหนึ่ง

สวนสัตว์นครราชสีมา เป็นสวนสัตว์ 1 ใน 5 แห่ง ขององค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดเป็นสวนสัตว์ที่ทันสมัย สะดวกสบายและปลอดภัยในการมาเที่ยวชม ทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย

และชาวต่างประเทศ นอกจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เน้นให้สัตว์ที่นำมาเลี้ยงและจัดแสดงได้อยู่อย่างสบายใกล้เคียงกับธรรมชาติเดิมแล้ว ยังได้จัดสรรพื้นที่เป็นส่วนต่างๆ เช่น ลานพลาซ่า ลานความรู้ อาคารข้อมูลข่าวสารและนิทรรศการ อุทยานสัตว์โลกล้านปี สวนสัตว์เด็ก และสวนสัตว์ศึกษา เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวสุดท้ายที่สำคัญอีกแหล่งได้แก่ เขื่อนลำพระเพลิง อยู่ในเขตอำเภอบึงกระบัว เป็นเขื่อนในความดูแลของกรมชลประทาน ชาวบ้านนิยมมาพักผ่อนรับประทานอาหาร ตกปลาและชมทิวทัศน์ริมอ่างเก็บน้ำ มีบริการบ้านพักรับรองหลายหลังนักท่องเที่ยวสามารถเช่าเหมาเรือหางยาวไปชมบรรยากาศภายในอ่างเก็บน้ำได้

สำหรับในส่วนที่สองเป็นการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและที่มนุษย์คิดแปลง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้ง 15 แห่ง ภายในจังหวัดนครราชสีมา เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้าน การจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (RRP : Recreation resource potential) จากสมการถ่วงน้ำหนัก ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวในองค์ประกอบด้านพื้นที่ จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ภายในจังหวัดนครราชสีมา มีระดับศักยภาพปานกลาง มีเพียงแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพสูงสุดคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าเท่ากับ 4.00 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพพื้นที่ ความอุดมสมบูรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงความปลอดภัยของพื้นที่ดีมาก รองลงมาได้แก่ ฟาร์มโชคชัย มีระดับศักยภาพเท่ากับ 3.63 กล่าวคือมี สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการผสมผสานระหว่างการเกษตรและธรรมชาติเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีระดับปานกลาง สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพต่ำที่สุด คือ น้ำตกหินเพิง มีค่าเท่ากับ 2.38 ซึ่งสภาพพื้นที่ ทัศนียภาพ และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวควรได้รับการปรับปรุง

ในการพิจารณาศักยภาพด้านการจัดการของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพสูงสุดเท่ากับ 4.50 แสดงให้เห็นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบการจัดการดีมาก สำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อม ทัศนียภาพด้านความสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มีไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพรองลงมาได้แก่ ไทรงาม และเขื่อนลำตะคอง มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 3.50 ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพปานกลางในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านความสะอาด การนำพลังงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะเขื่อนลำตะคอง ที่พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพปานกลางได้แก่ อุทยานแห่งชาติทับลาน เขาแผงม้า ฟาร์มโชคชัย อุทยานไม้กลายเป็นหิน พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์ช้างโบราณ เขื่อนลำพระเพลิง และน้ำตกสวนห้อม ตามลำดับ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพต่ำที่สุดในการพิจารณาศักยภาพด้านการจัดการคือ น้ำตกหินเพิง มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 1.50 ซึ่งน้อยมากในด้านการ

จัดการแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น ขาดการดูแลจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพิจารณาศักยภาพในองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการภายในแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 15 แห่งในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับศักยภาพต่ำ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพปานกลาง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน ฟาร์มโชคชัย และเขื่อนลำพระเพลิง ตามลำดับ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพสูงสุดในบรรดาแหล่งท่องเที่ยว 15 แห่ง มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 3.50 มีกิจกรรมต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการดูนก การส่องสัตว์ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ และการพักผ่อน เป็นต้น และน้ำตกหินเพิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพต่ำที่สุด มีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 1.25 กิจกรรมภายในน้ำตกหินเพิงที่นักท่องเที่ยวจะได้ทำมีอยู่น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นน้ำตกที่เพิ่งค้นพบ ประกอบกับทัศนียภาพของพื้นที่ไม่ค่อยมีความสวยงามตามธรรมชาติ ทำให้ไม่ค่อยได้รับความสนใจ รวมทั้งขาดความเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้พื้นที่ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

สำหรับผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในองค์ประกอบด้านองค์กรและการที่ส่วนร่วมของชุมชน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพสูงสุดในแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์ช้างโบราณ และฟาร์มโชคชัย มีค่าระดับศักยภาพเท่ากันคือ 3.67 แต่จัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่ามีการบริหารงานขององค์กรที่มีระบบการบริหารค่อนข้างที่ชัดเจน รวมถึงการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมภายในแหล่งท่องเที่ยวทั้งสามแห่งนี้ ซึ่งจัดได้ว่ามีประสิทธิภาพดีระดับหนึ่ง อุทยานแห่งชาติทับลาน และไทรงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าศักยภาพรองลงมา คือ 3.33 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของการบริหารงานขององค์กรอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพต่ำ คือ น้ำตกหินเพิง และน้ำตกปักธงชัย มีค่าเท่ากับ 1.33 แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้งสองไม่ค่อยมีระบบการบริหารงานที่ดี เนื่องจากไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควรจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งที่เป็นของหน่วยงานราชการระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น แต่ส่วนใหญ่ยังขาดระบบการประเมินโดยหน่วยงานภายในและภายนอก ที่มีความโปร่งใสในการบริหารงานบุคลากรในองค์กร ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับชุมชน การจัดการไม่เป็นระบบระเบียบ อีกทั้งชุมชนไม่ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรง และทางอ้อม ชุมชนไม่มีส่วนร่วมกับองค์กร

จากการที่ได้พิจารณาภาพรวมของการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้ง 4 ด้าน แล้ว เมื่อนำข้อมูลมาพิจารณาเพื่อหาระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวม พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าระดับศักยภาพสูงเพียง 1 แห่ง ปานกลาง 1 แห่ง และต่ำ 3 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีศักยภาพ

การท่องเที่ยวระดับปานกลาง มีเพียงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในภาพรวมของการท่องเที่ยวสูงที่สุดในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แหล่ง มีค่าเท่ากับ 3.98 ทั้งนี้เนื่องจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีหน่วยงานรับผิดชอบดูแลที่ชัดเจนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ และพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับสภาพของพื้นที่ที่ยังคงความสมบูรณ์ของธรรมชาติ และมีทัศนียภาพสวยงาม ประกอบด้วย สัตว์ป่านานาชนิดที่หายาก มีป่าเขา มีน้ำตก และคงความเป็นธรรมชาติมากที่สุด จึงทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบกับการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ นอกจากนั้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความสะดวกในการเดินทาง รวมถึงกิจกรรมต่างๆ มากมายที่นักท่องเที่ยวจะได้ทำ เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การดูนก การพักผ่อน เป็นต้น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพรองลงมา คือ ฟาร์มโชคชัย มีค่าเท่ากับ 3.42 เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้รับการพัฒนาและคิดแปลงโดยภาคเอกชนที่ต้องการให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติมากที่สุด ซึ่งจุดดึงดูดของพื้นที่อยู่ที่มีฟาร์มโคนมขนาดใหญ่ มีการสาธิตการรีดนมโค มีสวนสัตว์ ร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก รวมถึงการพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ เป็นการสร้างความเพลิดเพลินและสร้างความอบอุ่นสำหรับครอบครัว เหมาะสำหรับการเดินทางมาพักผ่อนเพราะไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก สามารถเดินทางแบบไปกลับได้ ฟาร์มโชคชัยจึงเป็นอีกหนึ่งแห่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงได้

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพปานกลาง ที่รองลงมาจากฟาร์มโชคชัย ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทับลาน ไทรงาม พิพิธภัณฑสถานชาติคำบรรพ์ช้างโบราณ เขื่อนลำตะคอง อุทยานไม้กลายเป็นหิน เขาแผงม้า สวนสัตว์นครราชสีมา เขื่อนลำพระเพลิง น้ำตกสวนห้อม และน้ำตกห้วยใหญ่ ตามลำดับ โดยแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 10 แห่งนี้สามารถที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพสูงได้ หากได้รับการดูแลและเอาใจใส่จากองค์กรที่รับผิดชอบ รวมถึงคนในชุมชนที่ควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ และได้สัมผัสกับธรรมชาติที่แท้จริง เช่น อุทยานแห่งชาติทับลาน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะป่าลานผืนสุดท้าย ที่เป็นจุดดึงดูดใจนักท่องเที่ยว รวมถึงธรรมชาติที่ยังคงความสวยงามอยู่ สำหรับพิพิธภัณฑสถานชาติคำบรรพ์ช้างโบราณ ที่สมควรได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อการศึกษาหาความรู้ และเป็นสถานที่เก็บและแสดงวัตถุที่หาได้ยาก หากได้รับการพัฒนาและร่วมมือจากหน่วยงานและคนในชุมชนมากกว่านี้ จะสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพสูงได้ เป็นต้น

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวที่ต่ำในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ แหล่งหินดาด น้ำตกปักธงชัย และน้ำตกหินเพิง มีระดับศักยภาพเท่ากับ 2.28 2.15 และ 1.83 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้งสามเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวน้อยมาก โดยเฉพาะน้ำตกหินเพิงที่มีระดับศักยภาพน้อยมากจากการพิจารณาทุกๆ ด้าน น้ำตกหินเพิงเป็นน้ำตกที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ธรรมชาติ ไม่ค่อยมีความสวยงามมากนักในสายตาของนักท่องเที่ยว ไม่ค่อยมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำ นอกจากการชมทิวทัศน์ เล่นน้ำตก ซึ่งมีปริมาณน้ำที่น้อย รวมถึงการเดินทางเข้าถึงที่ไม่ค่อยสะดวก จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับการพัฒนา

ดังนั้นการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์คัดแปลงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดนครราชสีมา โดยอาศัยตัวชี้วัดศักยภาพใน องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพียงแห่งเดียว ที่มีระดับศักยภาพสูงในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รองลงมาได้แก่ ฟาร์มโชคชัย อุทยานแห่งชาติทับลาน ไทรงาม พิพิธภัณฑสถานคดีคำบรรพ์ช้างโบราณ เขื่อนลำตะคอง อุทยานไม้กลายเป็นหิน เขาแผงม้า สวนสัตว์นครราชสีมา เขื่อนลำพระเพลิง น้ำตกสวนห้อม และ น้ำตกห้วยใหญ่ ที่มีศักยภาพปานกลางต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพปานกลางเหล่านี้จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีระดับศักยภาพสูงขึ้นได้ เพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในระยะเวลาอันใกล้ และสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพต่ำสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ แหล่งหินดัด น้ำตกปึกธงชัย และน้ำตกหินเพิง อาจมีการพัฒนาระดับศักยภาพให้เพิ่มขึ้นได้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สูงกว่าได้ แต่ควรเป็นในระยะยาวในอนาคตมากกว่ากลุ่มที่อยู่ในระดับปานกลาง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนของตัวชี้วัดศักยภาพ (R) ต่ำมาก (คะแนน 1-3) ซึ่งควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วน (รายละเอียดดูในตาราง 9)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากสรุปผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมา มีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ที่น่าจะได้การพัฒนาเพื่อให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นได้ ในเชิงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หากได้รับการส่งเสริมและเอาใจใส่อย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถเสนอแนะความคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์คัดแปลงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านลักษณะพื้นที่

1.1) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ทำการศึกษา 15 แห่ง ส่วนใหญ่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ และมีความเป็นธรรมชาติพอสมควร เช่น อุทยานแห่งชาติทับลาน เขาแผงม้า ไทรงาม น้ำตกสวนห้อม น้ำตกห้วยใหญ่ เป็นต้น เป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการสร้างโอกาสการเรียนรู้ และประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น เส้นทาง

ศึกษาธรรมชาติ ห้างน้ำ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น จึงควรมีการวางแผนและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสถานที่เหล่านี้ให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติมากที่สุด

1.2) จากการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยังขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแล เช่น พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์ช้างโบราณ อุทยานไม้กลายเป็นหิน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาให้มีศักยภาพสูงได้ ควรมีการสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์พื้นที่ภายในและภายนอกให้เหมาะสม เช่น การจัดมุมนิทรรศการ มุมบริการ จุดที่น่าสนใจ การจัดนิทรรศการกลางแจ้ง เอกสารต่างๆ ควรจัดวางไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการอย่างเพียงพอ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์บริการไว้อำนวยความสะดวกให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวตลอดเวลาทำการ

1.3) ควรมีการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ คำแนะนำต่างๆ ไว้แจกหรือให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจสภาพพื้นที่ ประวัติความเป็นมา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แผนที่เส้นทางภายในพื้นที่ รวมทั้งกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อทรัพย์สินและอันตรายที่จะเกิดแก่นักท่องเที่ยว และผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยว โดยจัดพิมพ์ให้มีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการ และมีสีสันและรูปแบบที่น่าสนใจ

1.4) ควรมีการปรับปรุงเส้นทาง การเข้าถึงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวก และมีความชัดเจนมากขึ้น และควรทำป้ายสื่อความหมายภายในแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอในลักษณะที่สามารถมองเห็นได้สะดวกชัดเจน สอดคล้องกับสถานที่และสื่ออื่นๆ ควรใช้ภาพเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ ที่ดูแล้วเข้าใจง่ายแทนตัวอักษรที่ต้องใช้ความสามารถในการอ่านหรือตีความ ตัวอย่างที่ดี เช่น ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ซึ่งมีป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจน แสดงถึงการสื่อภาษาทางรูปภาพแทนตัวอักษร

2) ด้านการจัดการ

จากการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีระบบการจัดการด้านทัศนียภาพด้านความสะอาด โดยเฉพาะขยะมูลฝอย ควรมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรง และให้ข้อมูลหรือความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว ก่อนการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ รวมถึงการใช้ป้ายเป็นสื่อในการช่วยกันรักษาความสะอาด เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม

3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ

3.1) จากการศึกษาพบว่า มีบางแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน ฟาร์มโชคชัย เป็นต้น และบางแห่งไม่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำ นอกจากการชมสถานที่ เช่น ไทรงาม พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์ช้าง

โบราณ อุทยานไม้กลายเป็นหิน รวมถึงน้ำตกต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากบางแหล่งมีสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยในการประกอบกิจกรรม แต่หากมีการวางแผน และมีระบบการจัดการที่ดี สามารถที่จะสร้างกิจกรรมต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น บริเวณน้ำตกต่างๆ ควรมีการปรับปรุงทัศนียภาพให้ดูเป็นธรรมชาติที่ไม่น่ากลัว นักท่องเที่ยวสามารถเดินป่าศึกษาธรรมชาติและเพลิดเพลินกับบริเวณโดยรอบได้ รวมถึงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในพื้นที่ เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำ สถานที่ประกอบกิจกรรม อาคารที่พักอาศัย หรือการสร้างสถานที่เพื่อการกางเต็นท์พักแรม เป็นต้น

3.2) ในการสร้างกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวแล้วควรมีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว และเกิดความมั่นใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว

4) ด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ควรมีระบบการประเมินโดยหน่วยงานภายในและภายนอก ที่มีความโปร่งใสในการบริหารงานบุคลากรในองค์กร ควรมีการจัดการบริหารงานอย่างเป็นระบบ งานทั้งหมดเสร็จตามกำหนดเวลา และมีประสิทธิภาพสูง ประชากรในชุมชนควรมีส่วนร่วมกับองค์กร อีกทั้งชุมชนควรได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ควรให้โอกาสคนในท้องถิ่นทำงาน ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการในแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

5) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและฟื้นฟูพื้นที่ ในรายละเอียดเฉพาะตัวชี้วัดแต่ละด้านที่มีค่าระดับศักยภาพต่ำๆ ($R = 1-3$) ของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แหล่ง ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตาราง 9)

จากการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งที่เป็นของหน่วยงานราชการระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยสำรวจในเชิงกว้างระดับจังหวัด ผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลในระดับกว้างของจังหวัด ไม่ใช่ระดับรายละเอียดเฉพาะแหล่ง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่าการวิจัยครั้งต่อไป ควรดำเนินการเพิ่มเติมในหัวข้อวิจัยและประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

- 1) ควรศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวย่อยหลายแหล่งที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวใหญ่แต่ละแห่งที่สำคัญ เช่น บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และ อุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นต้น
- 2) ควรศึกษาภูมิหลังของนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมนันทนาการ ความรู้ ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่ง

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มีนุชย์ค้ดแปลงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายใน
จังหวัดนครราชสีมา

3) การติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวใน
แหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อวางแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่สามารถ
บรรลุผลในการจัดการให้ดียิ่งขึ้น

4) การศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือราษฎรในท้องถิ่นต่อ
การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา

5) การประเมินศักยภาพ ควรมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่มี
ความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ มาร่วมทำการประเมินด้วยอย่างน้อย 1 ท่านต่อ
แหล่ง

ตาราง 9 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและฟื้นฟูตัวชี้วัดต่างๆ เพื่อให้ดัชนีของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง โดยถือเอาคะแนนของตัวชี้วัดศักยภาพ (R) ต่ำสุด 3 อันดับ ได้แก่
1 = ควรปรับปรุงโดยเร็วที่สุด 2 = ควรปรับปรุงโดยเร็ว 3 = ปรับปรุงเมื่อมีงบประมาณเพียงพอ

ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนนของตัวชี้วัดศักยภาพ (R)														
	อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่	อุทยานแห่งชาติ ทับลาน	เขา แม่งม้า	น้ำตก ปึกธงชัย	น้ำตก หินเพิง	น้ำตก ห้วยใหญ่	น้ำตก สวนห้อม	ไทรงาม	อุทยานไม้ กลายเป็นหิน	แหล่ง หินตัด	พิพิธภัณฑ์ซากดึก ดำบรรพ์ช้างโบราณ	ฟาร์ม โชคชัย	เขื่อน ลำตะคอง	สวนสัตว์ นครราชสีมา	เขื่อนลำ พระเพลิง
องค์ประกอบด้านพื้นที่															
1) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวรวมถึงเรื่องของถนน	-	3	3	2	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2
2) ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ธรรมชาติ	-	-	-	-	3	-	-	3	3	2	2	2	2	2	-
3) อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับ การจัดกิจกรรมรวมถึงการออกแบบ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	3	3	2	2	2	2	2	2	3	2	-	-	2	2	2
4) พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมี เอกลักษณ์เฉพาะตัว	-	-	-	-	2	-	3	-	-	3	-	-	-	3	-
5) พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	-	3	2	2	2	2	2	-	-	3	-	-	3	-	2
6) พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับ ประชากรนักท่องเที่ยวได้	-	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	2	2	3
7) มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมโยง ต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญ เช่น ชุมชน	-	3	3	2	3	3	3	-	-	-	-	-	-	-	2
8) มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความ ความหมายและความปลอดภัยในการ เดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	-	3	2	2	2	2	3	-	2	2	2	3	3	3	2

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนนของตัวชี้วัดศักยภาพ (R)														
	อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่	อุทยานแห่งชาติ ทับลาน	เขา แม่งน้ำ	น้ำตก ป่ากรบชัย	น้ำตก หินเพิง	น้ำตก ห้วยใหญ่	น้ำตก สวนห้อม	โตร งาม	อุทยานไม้ กลายเป็นหิน	แหล่ง หินตัด	ซากดึกดำบรรพ์ ช้างโบราณ	ฟาร์ม โชคชัย	เขื่อน ลำตะคอง	สวนสัตว์ นครราชสีมา	เขื่อนลำ พระเพลิง
องค์ประกอบด้านการจัดการ															
1) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพ ความสะอาด	-	3	-	2	2	3	3	-	3	2	3	-	-		
2) การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ในด้านต่างๆ	-	3	3	2	1	2	2	3	2	1	2	2	3	3	3
3) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	-	3	3	2	2	2	2	-	3	2	3	3	3		
4) การจัดการขยะมูลฝอย	-	3	2	2	1	2	3	3	3	2	3	3	-	2	2
องค์ประกอบด้านกิจกรรมและ กระบวนการ															
1) มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	-	-	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	2	3
2) มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้าน กิจกรรม	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2	3	-	2	3	2

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนนของตัวชี้วัดศักยภาพ (R)														
	อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่	อุทยานแห่งชาติ ทับลาน	เขา แผงม้า	น้ำตก ป่ากรบชัย	น้ำตก หินเพิง	น้ำตก ห้วยใหญ่	น้ำตก สวนห้อม	ไทร งาม	อุทยานไม้ กลายเป็นหิน	แหล่ง หินตัด	ซากดึกดำบรรพ์ ช้างโบราณ	ฟาร์ม โชคชัย	เขื่อน ลำตะคอง	สวนสัตว์ นครราชสีมา	เขื่อนลำ พระเพลิง
3) มีกิจกรรมที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	-	3	2	1	1	2	2	2	2	2	2	-	2	2	3
4) สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	3	3	2	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3
องค์ประกอบด้านองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน															
1) ลักษณะขององค์กร	-	-	3	1	1	2	2	3	2	2	-	-	2	3	2
2) การบริหารงานขององค์กร	-	3	3	1	1	2	2	3	2	2	-	-	2	2	2
3) การมีส่วนร่วมของชุมชนกับองค์กร	3	3	2	2	2	2	2	-	2	2	3	3	2	2	2
อันดับที่ตาม RRP รวม	1	3	8	14	15	12	11	4	7	13	5	2	6	9	10

หมายเหตุ RRP = Recreation resource potential

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2545). *ฐานข้อมูลประชากร จังหวัด อ่างทอง ตำบล และเทศบาล ปี 2545*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กรมทรัพยากรธรณี. (2530). *ธรณีวิทยาประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2530). *การใช้ประโยชน์ที่ดิน จังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. (2548). *ข้อมูลอุตุนิยมวิทยาจังหวัดนครราชสีมา*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://72.14.203.104/search?q=cache:BOm1Xs8qpgQJ:203.151.42163/warning/G_rain/. วันที่สืบค้น 28 มีนาคม พ.ศ. 2549.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2549). *มรดกโลก*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.dnp.go.th/parkreserve/index.aspmlg=1>. วันที่สืบค้น 29 มีนาคม พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ : กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ*. กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545ก). *แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นครราชสีมา.นุริรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545ข). *คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545ค). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา*. เอกสารแจก.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2546). *โครงการศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อการจัดการข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา นุริรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). *รายงานสถิติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2541*.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2549). *จำนวนนักท่องเที่ยว พ.ศ. 2548*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.2tat.or.th/stat/web/static_index.php. วันที่สืบค้น 14 เมษายน พ.ศ. 2549.
- ทิวัฒน์ รัตนเกตุ. (2542). *การศึกษาศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ : กรณีศึกษา อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง*. ปริญญาานิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- ธรรมศักดิ์โรจน์สุนทร. (2512). *แนวทางการและมาตรการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว*. ปรินญาณิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นพรัตน์ มุณีรัตน์. (2541). *การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวงอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. ปรินญาณิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม).. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- นิพล เชื้อเมืองพาน. (2540). *แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาวนอุทยานภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย*. ปรินญาณิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม).. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- ประเทือง จินตสกุล. (2538). *ป่าไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ. กรมป่าไม้
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2542). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์
- พรหมเมธ นาดมทอง. (2540). *ได้ทำการศึกษากระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก*. ปรินญาณิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม).. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พิภพ พิทักษ์ศิลป์. (2527). *การศึกษาเพื่อการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม)..กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภราวเดช พัทฒวิเชียร. (2537). *ท่องเที่ยวอย่างรู้คุณค่า รักษาสิ่งแวดล้อม*. เอกสารประกอบโครงการอบรมผู้นำเยาวชน เพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์การท่องเที่ยว ครั้งที่ 4 นิเวศสัญจร วิถีทางการอนุรักษ์ 12 – 17 ตุลาคม 2537. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- มนทิตรา ภักดีณรงค์. (2538). *ลุ่มน้ำที่สำคัญในจังหวัดนครราชสีมา*. กรมป่าไม้
- วรรณพร วณิชชานุกร. (2540). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กองวิชาการและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ศรีธร สุวรรณเลิศ. (2533). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร*. ปรินญาณิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2543). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สฤกษ์ แสงอรัญญา. (2541). *ศักยภาพและแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา*. ปรินญาณิพนธ์ปรินญาณิโท. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- สุรวุฒิ ใจกิจสุวรรณ. (2545). *ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา*. ปรินูญานิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ ขุนณรงค์. (2540). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน: ศึกษากรณีแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ จังหวัดราชบุรี*. ปรินูญานิพนธ์ วทม. (สิ่งแวดล้อม).นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุริพร ภัทรพรนันท์. (2540). *ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี*. ปรินูญานิพนธ์ วทม.(สิ่งแวดล้อม).. นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- Boo, E. (1991). Planning for Ecotourism. *Parks*, 2(3):4-8.
- Buckley, R. C. (1994). A Framework for Ecotourism Research. *Annual of Tourism Research*, 21:661-665.
- Ceballos; & Lascurian, H. (1991). Tourism, Ecotourism, and Protected Areas. *Parks*, 2: 31-35.
- Common Wealth Department of Tourism. (1994). Tourism Australia's Passport to Growth, A National Tourism Strategy. *The Common Wealth Department of Tourism*, Canberra Australia.
- Ecotourism Society. (1991). The Quest to Define Ecotourism . *Newsletter*, 11.
- Emphandhu, D;. & Chettamart, S. (1997). What Makes for a Viable Ecotourism Site?. Proceedings of an International Seminar 28-31 January 1997. *Ecotourism for Forest Conservation and Community Development*, Bangkok : Regional Community Forestry Training Center.
- Hector; & Lascurian. (1997). Ecotourism for Forest Conservation and Community Development. *Proceeding of an International Seminar Held in Chiang Mai, Thailand*. 28 – 31 January.
- Kliskey; A. D. (2000). Recreation terrain suitability mapping: a spatially explicit methodology for determining recreation potential for resource use assessment. *Landscape and Urban Planning*, 52(1) :33-43.
- Menkhaus, S; & Lober, D. J. (1996). International Ecotourism and the Valuation of Tropical Rainforests in Costa Rica. *Journal of Environmental Management* , 47,:11-10.

- Navrud, S; & Mungatana, E. D. (1994). Environmental valuation in developing countries: The recreational value of wildlife viewing. *Ecological Economics* , 11: 135-151.
- Ross, S;. & Wall, G. (1999). Evaluating ecotourism: The case of North Sulawesi, Indonesia. *Tourism Management* , 20: 673-682.
- Western; D. (1993). Defining Ecotourism .In *Ecotourism a guide for planner & manager.* : 7-11.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
1	อุทยาน แห่งชาติเขา ใหญ่	ธรรมชาติ	ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขา ใหญ่ตั้งอยู่ในเขต อ. ปากช่อง อยู่ถนนมิตรภาพห่างจากตัวอ. ปากช่องประมาณ 37 กม.	เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีภูมิประเทศ งดงาม มีธารน้ำตกซึ่งแวดล้อมไปด้วย พันธุ์ไม้ป่า เป็นที่พำนักอาศัยของสัตว์ป่า ซึ่งถูกสงวนไว้ นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีประชาชนจากทุกภาค รวมทั้ง ชาวต่างชาตินิยม ไปพักผ่อน แหล่ง ท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ น้ำตกกองแก้ว น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกเหวนรก
2	อุทยาน แห่งชาติทับ ลาน	ธรรมชาติ	ตั้งอยู่ อ. ครบุรี และ อ.วังน้ำ เขียว ครอบคลุมพื้นที่ป่าวังน้ำ เขียวและป่าครบุรีในท้องที่ อ. วังน้ำเขียว อ.ครบุรี และ อ.เสิง สาง	อุทยานแห่งชาติทับลานมีสภาพของผืนป่า ที่อุดมสมบูรณ์ และที่สำคัญคือมีป่าลาน ผืนสุดท้ายของประเทศไทย นอกจากสภาพ ป่าเหมาะแก่การเดินป่าศึกษาธรรมชาติแล้ว ยังสามารถชมทัศนียภาพอันสวยงาม ล่องเรือบริเวณริมเขื่อนลำปลายมาศ เล่น น้ำ และกางเต็นท์พักผ่อนได้
3	เขาแผงม้า	ธรรมชาติ	ตั้งอยู่ห่างจากถ.สึบศิริ (สาย 304) ประมาณ 8 กม. อยู่ในต.วัง น้ำเขียว อ.วังน้ำเขียว	เขาแผงม้าหรือเขาภูหลวงเป็นป่าผืน เดียวกับดงพญาไฟ มีสัตว์ป่า เช่น วัว กระทิง กวาง และมีทัศนียภาพที่สวยงาม
4	น้ำตกปัก ธงชัย	ธรรมชาติ	ทางเข้าอยู่ที่ทางหลวงหมายเลข 304 ระหว่าง อ. ปักธงชัย เข้า ทางเดียวกับเขื่อนลำพระเพลิง จากนั้นเดินทาง ไปถึงได้โดยนั่ง เรือจากเขื่อนลำพระเพลิงอีก 22 กม.	บริเวณน้ำตกเป็นโขดหินสลับซับซ้อน น้ำตกลงมาจากผาหลายชั้น หน้าผาที่ใหญ่ ที่สุดกว้างประมาณ 50 เมตร ตลอด ระยะทางที่นั่งเรือจากเขื่อนไปยังน้ำตก นั้น จะ ได้ชมทิวทัศน์ที่มีทิวเขาอยู่สองฝั่ง สวยงามมาก

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
5	น้ำตกหิน เพิง	ธรรมชาติ	อยู่ที่หมู่บ้านหนองจอก อ. สีคิ้ว	น้ำตกหินเพิง น้ำตกแห่งใหม่ล่าสุดของ ภาคอีสานค้นพบในปลายปี พ.ศ. 2528 ยังคงสภาพของธรรมชาติอยู่มาก บริเวณ ใกล้เคียงกับน้ำตกนี้พบหินแท่ง ที่เชื่อกัน ว่าใช้สร้างปราสาทหินพิมาย
6	น้ำตกห้วย ใหญ่	ธรรมชาติ	อยู่ในพื้นที่ ม. 6 บ้านห้วยใหญ่ ได้ ต. ไทยสามัคคี อ. วังน้ำเขียว	เป็นน้ำตกที่ไหลลงจากคลองห้วยใหญ่ มี ทั้งหมด 5 ชั้น มีน้ำมากในช่วงเดือน กรกฎาคม-เดือนตุลาคม
7	น้ำตกสวน ห้อม	ธรรมชาติ	ห่างจากถนนสีปศิริประมาณ 6 กม. อยู่ในต. วังน้ำเขียว อ. วังน้ำ เขียว	เป็นน้ำตกที่สวยงาม ภูมิทัศน์โดยรอบ ยังคงความเป็นธรรมชาติ
8	ไทรงาม	ธรรมชาติ	ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูลบริเวณ เขื่อนพิมายห่างจากที่ว่าการ อ.พิมายประมาณ 2 กม.	เป็นสถานที่ที่มีต้นไทรขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ เป็นคงหนาแน่น แผ่กิ่งก้านรากห้อยย้อย ระย้าร้อยรัดกัน ไปมา เป็นทัศนียภาพ ตระการตา โดยเฉพาะเมื่อมองจากริมฝั่ง แม่น้ำมูล
9	อุทยานไม้ กลายเป็น หิน	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลงขึ้น	อยู่ใน ต. สุรนารี อ.เมือง แยก จากทางหลวงหมายเลข304 (นครราชสีมา-ปักธงชัย) ไปทาง ม.เทศ โน โลฮีสุรนารี เข้าสู่ทาง เลี้ยวเมืองสายมิตรภาพ-หนอง ปลิง จนถึงวัด โกรกเดือนห้า หรือเข้าจากทางแยกด้านขวามือ ของทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ)หากมุ่งหน้าไป ทางจังหวัดนครราชสีมาบริเวณ บ้าน โศกกรวดกันกับทางไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	เป็นอุทยานที่มีเศษไม้และท่อน ไม้ กลายเป็นหิน อายุประมาณ 1-70 ล้านปี ตั้งแต่ระดับผิวดินถึงระดับความลึก 8 เมตร มีขนาดต่างๆ กัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถูกจัดเป็นพิพิธภัณฑน์ไม้กลายเป็นหิน ตั้งอยู่บริเวณใกล้กับวัด โกรกเดือนห้า

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
10	แหล่งหิน ตัด	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลงขึ้น	ใช้เส้นทางไปยังกรุงเทพฯ ตาม ถนนมิตรภาพ(ทางหลวง หมายเลข 2) ประมาณ 50 กม. ตรงหลักกิโลเมตรที่ 205 เป็น เนินเขาอยู่ทางซ้ายมือติดริม ถนนมิตรภาพ	เป็นเนินเขาหินทรายสีขาว ปรางู ร่องรอยของการสกัดหินเป็นแท่ง สี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ และยังมีร่องรอย ของเครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสกัด สันนิษฐานว่าเดิมคงจะนำหินทราย บริเวณนี้ไปสร้าง ปราสาทหินที่อยู่ใน บริเวณใกล้เคียง เช่น ปราสาทเมืองแขก ปราสาทโนนกู่ ปราสาทหินเมืองเก่า ใน อำเภอสูงเนิน ซึ่งห่างออกไปเพียง 40 กม.
11	พิพิธภัณฑ ชาดึกคำ บรรพ์ช้าง โบราณ	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลงขึ้น	อยู่ที่ว่าการอำเภอเฉลิมพระ เกียรติ	เป็นพิพิธภัณฑจัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ ช้างดึกดำบรรพ์ ซึ่งมีอายุประมาณ 14 – 16 ล้านปี เปิดให้เข้าชมในเวลาราชการ
12	สวนแก้ว	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลงขึ้น	อยู่ริมถนนสาย โคราซ-ปักธงชัย ห่างจากตัวจังหวัดไปประมาณ 10 กม.	เป็นสวนพักผ่อนหย่อนใจให้ความร่มรื่น กับชาวจังหวัดนครราชสีมา
13	ฟาร์มโชค ชัย	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลงขึ้น	อยู่ริมถนนมิตรภาพบริเวณ กม. 159-160 อ.ปากช่อง	ในฟาร์มโชคชัยมีจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ กว่า 20 แห่ง เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้ชม สถานที่และกิจกรรมภายในฟาร์ม เช่น ศูนย์พันธุกรรมโคนม โรงรีดนม สวน สัตว์ เป็นต้น
14	เขื่อนลำ ตะคอง	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ตัดแปลงขึ้น	ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ อ.สีคิ้ว ห่าง จากเมืองนครราชสีมาประมาณ 62 กม.	เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เริ่มสร้างในปี พ.ศ. 2507 สร้างกันลำตะคองที่ช่องเขา เขื่อนลันและช่องเขาถ่านเสียด พื้นที่ เหนือเขื่อนเป็นอ่างเก็บน้ำ มีธรรมชาติ สวยงาม

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
15	สวนสัตว์ นครราช สีมา	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ดัดแปลง	อยู่ถนนเฉลิมพระเกียรติ อ.เมือง ห่างจากตัวเมือง 19 กม.	สวนสัตว์โคราชพิเศษจากสวนสัตว์ทั่วไป คือ มีสัตว์ป่าแอฟริกาให้ผู้สนใจได้เข้าชม ศึกษา นอกจากนี้ยังมีสัตว์ที่หาชมได้ยาก เช่น แรดขาว เสือดำ เสือคำ เป็นต้น
16	เขื่อนลำพระ เพลิง	ธรรมชาติที่ มนุษย์ ดัดแปลง	อยู่ในเขตอำเภอปักธงชัย โดย เดินทางไปตามทางหลวง หมายเลข 304 มีทางแยกเข้าอยู่ ที่ถนนปักธงชัย อ.วังน้ำเขียว โดยเดินทางจากทางแยกไปอีก 28กม.	เขื่อนลำพระเพลิง เป็นสถานที่เหมาะ สำหรับพักผ่อน รับประทานอาหาร และ เช่าเรือชมอ่างเก็บน้ำ
17	อนุสาวรีย์ ท้าวสุรนารี	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่หน้าประตูชุมพล ซึ่งเป็น ประตูเมืองเก่าทางด้านทิศ ตะวันตก อยู่ถนนคูเมือง อ.เมือง	อนุสาวรีย์เป็นรูปหล่อทองแดงรมดำ สูง 1.85 เมตรหนัก 325 กิโลกรัมประดิษฐาน อยู่บนไพทีสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองสูง 2.5 เมตรรูปหล่อท้าวสุรนารี เป็นที่เคารพ สักการะ ของชาวจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดใกล้เคียง มีงานฉลองวันแห่ง ชัยชนะของท้าวสุรนารีประจำปี ระหว่างวันที่ 23 มีนาคม-3 เมษายน
18	ปราสาทหิน นางรำ	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ ตำบล นางรำ อำเภอประทาย เดินทาง จาก ตัวเมือง ไปทางสายพิมาย ถึงแยกบ้านวัด อ. โนนแดง อีก ประมาณ 3 กม.	โบราณสถานประกอบด้วยปราสาท ประธานและวิหาร ล้อมรอบ ด้วยกำแพง ศิลาแลง นอกกำแพงมีสระน้ำ จาก หลักฐานที่ค้นพบยืนยันได้ว่า ปราสาท นางรำเป็นสถานที่ สำหรับรักษาโรคภัย ไข้เจ็บให้กับราษฎรเมื่อราว 1,700 ปี มาแล้ว

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
19	ประตูปฐมพล	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	อยู่ถนนคูเมือง อ.เมือง	เป็นประตูเมืองด้านทิศตะวันตกของเมือง นครราชสีมา ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระ พระนารายณ์มหาราช ปัจจุบันคงเหลือ เพียงประตูปฐมพลทางด้านทิศตะวันตกที่ เป็นประตูเดิม ส่วนอีกสามประตูอัน ได้แก่ ประตูพลแสนด้านทิศเหนือ ประตู พลล้านด้านทิศตะวันออก และประตูชัย ณรงค์ด้านทิศใต้ ได้สร้างขึ้นใหม่แทน ของเดิม
20	ศาลเจ้าหลัก เมือง	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ที่ถนนจอมพล มุมวัดพระ นารายณ์มหาราช อยู่ตรงข้าม ศาลากลางจังหวัด อ.เมือง	เป็นที่ประดิษฐานหลักเมือง นครราชสีมา ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำจังหวัด ชาวเมืองทั้งชาวไทย และชาวจีนเคารพ นับถือ ไปสักการะ บูชาเป็นประจำ
21	ศาลเจ้าหลัก ช้างเผือก	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ริมคูเมืองด้านทิศเหนือ ตรงมุมถนนมนัสศักดิ์กับถนน พลแสนในอำเภอเมือง	เป็นศาลเจ้าสร้างครอบหลักตะเคียนหิน ซึ่งเดิมเป็นหลักที่ชาวเมืองภูเขียวนำ ช้างเผือกมาผูกไว้เพื่อให้พนักงานกรมค ชบาลตรวจดูลักษณะช้างก่อนกราบทูล ถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลก เพื่อทรงรับไว้เป็นพระราช พาหนะ
22	พิพิธภัณฑ์ฯ มหาวิทยาลัย	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ในบริเวณวัดสุทธจินดา ตรงข้ามศาลากลางจังหวัด	มีศิลปวัตถุทั้งอดีตเจ้าอาวาสวัดสุทธจินดา รวบรวมไว้ โบราณวัตถุที่กรมศิลปากรได้ สำรวจขุดพบในเขตจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดใกล้เคียง และที่มีผู้บริจาค เปิดให้เข้าชมทุกวัน เว้นวันจันทร์, วัน อังคาร และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 09.00-16.00 น. อัตราค่าเข้าชม คนไทย คนละ 5 บาท ชาวต่างประเทศ คนละ 20 บาท

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
23	วัดศาลาลอย	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ทางทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือของตัว เมือง ทางเข้าจากถนนรอบเมือง เข้าไป ประมาณ 500 เมตร อยู่ติด กับลำตะคอง ซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำ มูล	ปัจจุบันเป็นวัดที่มีพระอุโบสถเป็น ลักษณะศิลปประยุกต์ สร้างเป็นรูปสำมา ได้กลิ่น
24	วัดศาลาทอง	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ที่ตำบลหัวทะเล อำเภอ เมืองนครราชสีมา	เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่ง บรรจุอยู่ในพระเจดีย์องค์เล็ก ปัจจุบันได้ก่อ พระเจดีย์ใหญ่ครอบองค์เดิมไว้
25	วัดหน้าพระ ธาตุ	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลตะลุง อำเภอ ปักธงชัย อยู่ห่างจากตัวอำเภอ 4 กิโลเมตร	ภายในบริเวณวัดประกอบด้วยวัด โบสถ์ เก่าแก่ ภายในโบสถ์มีภาพเขียนฝาผนัง สมัยต้นรัตน โกสินทร์ มีหอไตรกลางน้ำ ซึ่งมีภาพลายรดน้ำที่บานประตู เป็น ลวดลายที่วิจิตรสวยงามมาก กรม ศิลปากรเคยนำไปแสดงที่กรุงเทพฯ
26	วัดป่าสระ วัน	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	อยู่หลังสถานีรถไฟ นครราชสีมา	เป็นวัดที่เก็บพระอัฐิธาตุของอาจารย์เสา อาจารย์มั่น และอาจารย์ทิม
27	อนุสรณ์ สถาน นางสาวบุญ เหลือ	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนบุญ เหลือวิทยานุสรณ์ ตำบล โคกสูง อำเภอเมือง ห่างจากตัวเมือง 12.5 กิโลเมตร	ชาวนครราชสีมาได้ร่วมสร้างขึ้น เพื่อ รำลึกถึงวีรกรรมของนางสาวบุญเหลือ และเหล่าบรรพบุรุษของชาวนครราชสีมา ที่ได้พลีชีพเพื่อปกป้องชาติ เมื่อครั้ง วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ในปีพ.ศ. 2369 นับเป็นอนุสรณ์สถานอีกแห่งหนึ่งที่ชาว นครราชสีมา ให้ความสำคัญตระหนักความเป็น อย่างสูง

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
28	ปราสาทหิน พนมวัน	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ที่บ้านมะค่า ตำบลโพธิ์ อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 20 กิโลเมตร เดินทางไป ตามถนน สายโคราช-ขอนแก่น	ตัวปราสาทหินพนมวันนี้สร้างเป็นปรางค์ มีฉนวน (ทางเดิน) ติดต่อกันเป็นสี่เหลี่ยม ยาว 25.50 เมตร กว้าง 10.20 เมตร พระ ปรางค์มีประตูด้าน 3 ด้าน ภายในเป็นคูหา ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลาปางต่างๆ รอบปราสาทเป็น ลานกว้างมีระเบียงคด ก่อด้วยหิน กว้าง 54 เมตร ยาว 63.30 เมตร ประกอบด้วยประตูทางเข้า 4 ทิศ ปราสาทแห่งนี้เป็น โบราณสถานที่น่าชม น่าศึกษาแห่งหนึ่ง
29	วัดปราสาท	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ที่บ้านพุดชา ห่างจากตัว เมือง 25 กิโลเมตร ใช้ทางหลวง หมายเลข 2 (โคราช-ขอนแก่น) ถึงสี่แยกจอหอเลี้ยวซ้ายเข้าทาง หลวงหมายเลข 205 เป็น ระยะทาง 5 กิโลเมตร เลี้ยวขวา เข้าทางหลวงหมายเลข 2189 อีก 10 กิโลเมตร	ภายในวัดมีปรางค์สมัยขอม รูปสี่เหลี่ยม
30	วัดเทพ พิพิธภัณฑ ปูณณาราม	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่บริเวณเขาสี่เสียด้า ตำบล กลางดง ทางหลวง หมายเลข 2 บน(ถนนมิตรภาพ) หลักกิโลเมตรที่ 150 มีทางแยก เข้าไปอีก 1 กิโลเมตร	มีพระพุทธรูปปางสมาธิสีขาวองค์ใหญ่ ชื่อว่า พระพุทธสกลสิมามงคล สร้างด้วย คอนกรีตเสริมเหล็ก โดดเด่นอยู่บนยอดเขา แลเห็นได้แต่ไกล

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
31	วัดเขารัตน งาม	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ทางเข้าวัดอยู่ตรงหลักกิโลเมตร ที่ 198 ถนนมิตรภาพ ถ้ามายัง กรุงเทพฯ วัดจะอยู่ทางขวามือ	ในบริเวณวัด ด้านหน้าถ้าเขารัตนงาม มี ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์อยู่บนเพิง ผาหินทราย เป็นรูปคนและรูปสัตว์ ซึ่งสะ ท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ในสมัย นั้น
32	เมือง โบราณ ที่ตำบล โคราช	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ใช้ทางหลวงหมายเลข 2 ไปจนถึง กิโลเมตร ที่ 221-222 เลี้ยวขวาไป ตามทางเข้าสู่อำเภอสูงเนิน 2.7 กิโลเมตร จะพบทางแยกขวามือ ตรงมุมวัดญาณโศภิตนาราม (วัดป่าสูงเนิน)	หรือเมืองโคราชเก่า มีโบราณสถาน เหลืออยู่ให้เห็น 3 แห่งด้วยกัน คือ ปราสาท โนนกู่ ปราสาทเมืองแขก และ ปราสาทเมืองเก่า
33	ปราสาท โนนกู่	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 32 กม. ไปตามทางหลวงหมายเลข 2 ถนนมิตรภาพ บริเวณหลัก กิโลเมตรที่ 221-222 ซึ่งเป็นทาง แยกเข้าสู่อำเภอสูงเนิน เข้า ไป ประมาณ 3 กม.	เป็นศาสนสถานแบบศิลปะเขมร ก่อด้วย อิฐปนหินทรายหลังเคียวบนฐานสูง ด้านหน้ามีวิหารหันเข้าหาปราสาท ประธานอยู่ 2 หลัง ล้อมรอบด้วยกำแพง แก้ว มีซุ้มประตูทิศตะวันออก และทิศ ตะวันตกเป็นทางเข้า-ออก และที่ลาน ระหว่างวิหารทั้ง 2 นั้น
34	ปราสาท เมืองเก่า	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ในวัดปราสาทเมืองเก่า ตำบลโคราช	เป็นอโรคยาศาล ที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มหาราช องค์สุดท้ายแห่งอาณาจักรเขมร ทรงสร้างขึ้นระหว่างพ.ศ. 1728-1763 ปราสาทหินเมืองเก่า เป็นเมืองโบราณรูป ไข่กว้าง 1,400 เมตร ยาว 2,000 เมตร กำแพงเมืองเดิมสร้างด้วยศิลาแลง กรม ศิลปากรลงความเห็นว่าเมืองสมัยทวาราว ดีขุดพบวัตถุโบราณมากมายใน-บริเวณ นั้น แต่ปัจจุบันเหลือเพียงเนินดินเป็นแนว ยาวคล้ายกำแพง

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
35	เมืองเสมา	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ห่างจากนครราชสีมาประมาณ 37 กิโลเมตร จากตลาดอำเภอ สูงเนิน เดินทางข้ามลำตะคอง และผ่านบ้านหินตั้ง ไปจนถึง เมืองเสมาเป็นระยะทาง 4 กิโลเมตร	เป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดี ตั้งอยู่ที่ ตำบลเสมา แขนงฝั่งเมืองเป็นรูปไข่กว้าง 1,400 เมตร ยาว 2,000 เมตร มีการค้นพบ โบราณวัตถุในบริเวณนี้มากมาย ปัจจุบัน เหลือให้เห็นเพียงเนินดินเป็นแนวยาว คล้ายกำแพง และพระนอนสมัยทวารวดีที่ วัดธรรมจักรเสมาราม
36	วัด ธรรมจักร เสมาราม	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ห่างจากนครราชสีมาประมาณ 37 กิโลเมตร จากตลาดอำเภอ สูงเนิน เดินทางข้ามลำตะคอง และผ่านบ้านหินตั้ง ไปจนถึง เมืองเสมาเป็นระยะทาง 4 กิโลเมตร	ก่อสร้างด้วยหินทรายสีแดงที่มีความ เก่าแก่และใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มี ความยาว 13.30 เมตร สูง 2.80 เมตร อายุ ประมาณ พ.ศ. 1200 และธรรมจักรเก่าแก่ ลักษณะเหมือนเสมาธรรมจักรที่ขุดพบที่ จังหวัดนครปฐม หลักฐานทางโบราณคดี อื่นๆ ที่ค้นพบบริเวณพระนอนและ ภายในเมืองเสมา
37	วัดบ้านไร่	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ตั้งอยู่ที่ตำบลกุดพิมาน จากตัว เมืองตามถนนมิตรภาพ ถึง กิโลเมตรที่ 237 แยกขวามือผ่าน ข้ามทะเลสาบและหนองสรวง จนถึงอ.คำชะโนด 60 กม.	เป็นวัดที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเป็นสถานที่ จำพรรษาของหลวงพ่อกุณ ปริสทฺ โธ เกจิอาจารย์ชื่อดัง ในแต่ละวันมีผู้คนจาก ทุกสารทิศเดินทางมานมัสการหลวงพ่อกุณ กันเป็นจำนวนมาก

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
38	อุทยาน ประวัติศาสตร์ ศรีพิมาย	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	อยู่ใน อ.เมืองพิมาย จากทาง หลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ถึง แยกตลาดแค เลี้ยวขวาเข้าสู่ทาง หลวงหมายเลข 206 อีก 10 กม.	ครอบคลุมพื้นที่เมือง โบราณอันเป็นที่ตั้ง ของศาสนสถานที่ใหญ่โตและงดงามแห่ง หนึ่ง คือ “ปราสาทหินพิมาย” เป็นแหล่ง โบราณคดีที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สร้างขึ้นในราวปลายพุทธศตวรรษที่ 16 และมาต่อเติมอีกครั้งในสมัยพระเจ้าชัยว รมันที่ 7 ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 18 ซึ่งครั้ง นั้นเมืองพิมายเป็นเมืองใหญ่ของขอมบน แผ่นดินที่ราบสูง
39	แหล่ง โบราณคดี บ้าน ปราสาท	ประวัติ ศาสตร์ โบราณคดี	ที่ตั้งอยู่ใน ต.ธารปราสาท อ. โนน สูง อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 45 กม. ไปตามทางหลวง หมายเลข 2 (โคราช - ขอนแก่น)	นับเป็นแหล่งโบราณคดีแห่งที่สองต่อ จากบ้านเชียง ที่ได้จัดทำเป็นลักษณะ พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง จากการขุดแต่งหลุม ทำให้พบ โครงกระดูกมนุษย์ที่มีสภาพ สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ มีการฝังภาชนะ ดินเผาแบบเคลือบ โกลนสีแดง แบบลาย- เชือกหาว เครื่องประดับต่างๆ เช่น กำไล เปลือก-หอย ลูกน้ด แหวนสำริด กำไล สำริด เครื่องประดับศีรษะทำด้วยสำริด
40	ศูนย์ วัฒนธรรม ผ้าไหมปัก ธงชัย	ศิลปะ วัฒนธรรม	อยู่ในเขตเทศบาลเมืองปักธงชัย บนเส้นทางหลวงหมายเลข 304 กิโลเมตรที่ 107-108	มีผ้าไหมและสินค้าหัตถกรรมจำหน่าย มี การจัดแสดงนิทรรศการ กระบวนการ เลี้ยง ไหมและผลิตผ้าไหมแบบครบวงจร

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเภท ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่	กิจกรรมการท่องเที่ยวและการ จัดการ
41	ค่านเกวียน	ศิลปะ วัฒนธรรม	อยู่ห่างจากตัวเมือง 15 กิโลเมตร ตามทางหลวงสาย 24 (โคราช- โชคชัย-เดชอุดม)	มีชื่อเสียงมากในการผลิต เครื่องปั้นดินเผาได้สวยงามแบบแปลก แต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีใน การปั้นและ ใช้ดินคำสำริด ที่มีเอกลักษณ์ ของสีเป็นเครื่องปั้นแบบค่านเกวียน
42	ตลาดผลไม้ กลางดง	ศิลปะ วัฒนธรรม	อยู่ถนนมิตรภาพ อ.ปากช่อง	เป็นสถานที่ขายผลไม้จากสวนผลไม้ตาม ฤดูกาล มีประมาณ 50 ร้าน
43	ศูนย์ วัฒนธรรม สถาบันราช ภัฏ	ศิลปะ วัฒนธรรม	ตั้งอยู่ในบริเวณสถาบันราชภัฏ นครราชสีมา ถนนสุร นารายณ์ อยู่ถนนมิตรภาพ อ. เมือง	เป็นสถานที่รวบรวมภาพและประวัติ โบราณสถานประวัติศาสตร์ รูปภาพ ศิลปะของใช้สมัยโบราณและเงินตรา ต่างๆ

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545ก หน้า 1- 197)

ภาคผนวก ข แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์
ดัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ชื่อเรียกในท้องถิ่น.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว

ถนน.....ที่บ้าน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ตั้งอยู่ริมถนนสายหลักเส้นทางหมายเลข

ระหว่างอำเภอ.....กับ.....ระหว่างกิโลเมตรที่.....

ตั้งอยู่ริมถนนสายรอง แยกจากถนนสายหลัก เส้นทางหมายเลข

ระหว่างอำเภอ.....กับอำเภอ.....ระหว่างกิโลเมตรที่.....

เข้าไปตามถนนสายรองประมาณ.....กิโลเมตร

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

ธรรมชาติ ธรรมชาติที่มนุษย์ดัดแปลง วัฒนธรรม

องค์กรบริหารจัดการพื้นที่

หน่วยงานภาครัฐ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

กรมป่าไม้

หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หน่วยงานภาคเอกชนชื่อ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านต่างๆ

ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันคิดงานต่างๆ ร่วมร่างกฎหมาย

ร่วมรับประโยชน์ อื่นๆ

การให้บริการ

- ทุกวัน
 เฉพาะเสาร์ – อาทิตย์
 อื่นๆ

ขนาดพื้นที่.....ไร่ / ตารางกิโลเมตร

เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว

- อุทยานแห่งชาติ
 วนอุทยาน
 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
 อุทยานประวัติศาสตร์

จุดเด่นของสถานที่ สิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม ได้แก่ (อธิบายลักษณะเด่น)

1.
 2.
 3.

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ความสะดวก ดี พอใช้ ลำบาก

ประเภทของยานพาหนะที่สามารถเข้าถึงได้

รถยนต์ รถไฟ เรือ จักรยานยนต์ จักรยาน

การให้บริการคมนาคมในพื้นที่

- รถโดยสาร
 สาธารณะ / ประจำทาง จ้าง / เหม่า
 เรือโดยสาร
 สาธารณะ / ประจำทาง จ้าง / เหม่า

เข้าได้ทุกฤดูกาล

ได้ ไม่ได้

สิ่งอำนวยความสะดวก

- สถานที่จัดกิจกรรมทางนันทนาการ
 - โครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้าง (อธิบาย).....
 - ความคงทนถาวร ถาวร ชั่วคราว
 - ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม กลมกลืน ไม่กลมกลืน

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

- โครงสร้างอาคารสิ่งก่อสร้าง (อธิบาย).....

- ความคงทนถาวร ถาวร ชั่วคราว

- ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม กลมกลืน ไม่กลมกลืน

ร้านอาหาร มี ไม่มี

ห้องน้ำ มี ไม่มี

ร้านขายของที่ระลึก มี ไม่มี

ถานจอครด มี ไม่มี

แผ่นป้ายสื่อความหมาย มี ไม่มี

แผ่นป้ายบอกทิศทาง มี ไม่มี

คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว

ระดับนานาชาติ ระดับประเทศชาติ ระดับท้องถิ่น

กิจกรรมเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

มี ไม่มี

กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ว่ายน้ำ ชมทิวทัศน์ ดูนก

ตกปลา ส่องสัตว์ เดิน / นั่งพักผ่อน

เดินป่า ปีนเขา ปิกนิก

ชมถ้ำ ศึกษาธรรมชาติ ปีนจักรยาน

แคมป์ ชมศิลปวัฒนธรรม ดูการแสดงสัตว์

ซื้อสินค้าที่ระลึก นมัสการตามความเชื่อ อื่นๆ

ความเก่าแก่ที่ทรงคุณค่า

มี ไม่มี

สุนทรียภาพ

ดึงดูดใจมาก ดึงดูดใจปานกลาง ดึงดูดใจน้อย

ภาคผนวก ค แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์
 คัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ชื่อเรียกในท้องถิ่น.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว

ชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

แบบประเมินศักยภาพ

องค์ประกอบตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน	
			ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
1. องค์ประกอบด้านพื้นที่				Buckley (1994);
- ความสะดวกในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวรวมถึงเรื่อง ของถนน	คือ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวที่สามารถเดินหรือขับรถ เข้าถึงได้โดยสะดวก ระดับดีมาก (R=5) หมายถึงพื้นที่ ที่มีความสะดวกมากที่สุดในการเข้าถึง ไม่มีสิ่งกีดขวางในการเดินทาง มี สภาพถนนที่เรียบ ระดับดี (R=4) หมายถึง พื้นที่ที่มีความสะดวกในการ เข้าถึงไม่มีสิ่งกีดขวางในการเดินทาง มี สภาพถนนที่เรียบ ไม่มีหลุม สามารถ เข้าโดยรถยนต์ ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง พื้นที่ที่มีความสะดวกในการเข้าถึง พื้นที่พอใช้ มีหลุมเล็กน้อย มีอุปสรรค ในการเดินทางค่อนข้างน้อย ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง			การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย. (2544)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
- ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ที่เป็นธรรมชาติ	<p>ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ อยู่ในเกณฑ์ต่ำ สภาพถนนมีหลุมมาก และ มี อุป ส ร ร ค ส ี ง กีดขวางในการเดินทางโดยทางรถยนต์ ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่ สามารถเข้าถึงแหล่งพื้นที่ได้โดยทาง รถยนต์ สภาพถนนมีหลุมมากและมี อุปสรรคสิ่งกีดขวางในการเดินทาง มาก</p>			
	<p>คือ ความอุดมสมบูรณ์โดยรวมของ สภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อมที่เป็น ธรรมชาติ สามารถ จัด กิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ได้</p>			
	<p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง พื้นที่ที่มี ความสมบูรณ์ ยัง เป็น พื้นที่ป่าหรือเป็นพื้นที่ดั้งเดิม โดยไม่มี การบุกรุกทำลายแต่อย่างใด</p>			
	<p>ระดับดี (R=4) หมายถึง พื้นที่ที่มี ความสมบูรณ์ ยังเป็นพื้นที่ป่าหรือเป็น พื้นที่ดั้งเดิม โดยมีการบุกรุกทำลายแต่ ไม่มาก</p>			
	<p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง พื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ มีการ เปลี่ยนแปลงจากเดิมเล็กน้อย อาจจะมี การสร้างที่พัก ที่อยู่อาศัย แต่ยังไม่ กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ</p>			
	<p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง พื้นที่ที่ กำลังถูกบุกรุกทำลายหรือบางส่วนถูก ยึดครองจนทำให้สภาพที่เป็น ธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป มีความ</p>			

องค์ประกอบตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่า น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
- อาคารสิ่งก่อสร้างที่ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการ ออกแบบพัฒนาสิ่ง อำนวยความสะดวก	<p>เสียหายเล็กน้อย</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง พื้นที่ ที่กำลังถูกบุกรุกทำลายหรือบางส่วนถูก ยึดครองจนทำให้สภาพที่เป็นธรรมชาติ เปลี่ยนแปลงไป มีความเสียหายมาก</p> <p>คือ อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสม กับ การจัดกิจกรรมเพื่อใช้ประโยชน์ในด้าน กิจกรรมด้านการศึกษา</p> <p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีการ ตัดแปลง ก่อสร้าง ทำสิ่งปลูกสร้างที่มี ความสวยงาม สอดคล้องกับธรรมชาติและมีการ ออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ในด้านต่างๆอย่างพอเพียงและ สอดคล้องกลมกลืนกันธรรมชาติมาก ที่สุด</p> <p>ระดับดี (R=4) หมายถึง มีการ ตัดแปลง ก่อสร้าง ทำสิ่งปลูกสร้างที่มี ความสวยงามสอดคล้องกับธรรมชาติ และมีการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวย ความสะดวก ในด้านต่างๆอย่าง พอเพียงและสอดคล้องกลมกลืนกัน ธรรมชาติมาก</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มี การตัดแปลง ก่อสร้าง ทำสิ่งปลูกสร้าง ที่มีความสวยงามสอดคล้องกับ ธรรมชาติและมีการออกแบบพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวก ในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มีการ ตัดแปลง ก่อสร้าง หรือทำสิ่งปลูก</p>			

องค์ประกอบตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
- พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	สร้างจำนวนมากแต่ มีความสวยงาม สอดคล้องกับธรรมชาติน้อยมากและมี การออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก ในด้านต่างๆ น้อย		ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึงมีการ ตัดแปลง ก่อสร้าง หรือทำสิ่งปลูกสร้าง จำนวนมากแต่ไม่มีความสวยงาม สอดคล้องกับธรรมชาติและไม่มีการ ออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก ในด้านต่างๆอย่างไม่เหมาะสม	
			คือ พื้นที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เมื่อ เปรียบเทียบกับแหล่งนันทนาการอื่นๆ ในประเภทเดียวกัน เช่น น้ำตกขนาด ใหญ่หรือมีทัศนียภาพที่สวยงามสามารถ ดึงดูดให้คนมาเที่ยวได้ตลอดเวลา ซึ่ง อาจจะมียู่อื่นๆในประเทศไทย	
			ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง พื้นที่ ที่มีลักษณะเด่นมีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวสูง พื้นที่ที่มีผู้น้อยแห่งหรือ ที่เดียวในประเทศไทย	
			ระดับดี (R=4) หมายถึง พื้นที่ที่มี ลักษณะเด่นมีความดึงดูดใจมาก มี เอกลักษณ์เฉพาะตัวสูง อาจจะมีที่อื่น บ้าง 2-3 แห่งในประเทศไทย	
			ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง พื้นที่ที่มีลักษณะเด่น มีความดึงดูดใจปานกลาง มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว อาจจะมีบ้างที่มีผู้น้อยซึ่งอาจจะ มีที่อื่นมากกว่า 3 แห่งในประเทศไทย	

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
- พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง พื้นที่ที่มีลักษณะเด่นมีความดึงดูดใจน้อย มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวต่ำ สามารถพบเห็นได้ทั่วไป ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มีความดึงดูดใจ ไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว			
	คือ พื้นที่ที่สามารถทำกิจกรรม การท่องเที่ยวและนันทนาการอื่นๆ ที่มีความปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน การเดินทางมาท่องเที่ยวหรือพักผ่อนของนักท่องเที่ยว ระดับดีมาก (R=5) หมายถึงพื้นที่ที่สามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวและนันทนาการอื่นๆ ที่มีความปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน การเดินทางมาท่องเที่ยวหรือพักผ่อน			
	ของนักท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวดูแลอย่างทั่วถึง ระดับดี (R=4) หมายถึง พื้นที่ที่สามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวและนันทนาการอื่นๆ ที่มีความปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน การเดินทางมาท่องเที่ยวหรือพักผ่อน ของนักท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวดูแลบ้างเป็นบางครั้ง			
	ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง พื้นที่ที่มีความปลอดภัยโดยรวมจากภัยธรรมชาติ สัตว์ป่า นัก สามารถทำ			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
- พื้นที่ที่มีที่พักและ สามารถรองรับประชากร นักท่องเที่ยวได้	<p>กิจกรรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ อื่นๆ ที่มีความปลอดภัยและไม่เป็น อันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่ ดูแลบ้าง</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง พื้นที่ที่ อาจได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ สัตว์ป่า สามารถ ทำกิจกรรมการ ท่องเที่ยวและนันทนาการ ได้แต่ มี ความปลอดภัยต่ำ มีเจ้าหน้าที่ดูแลน้อย มาก</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง พื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ สัตว์ป่า ไม่สามารถทำกิจกรรม การ ท่องเที่ยวและนันทนาการอื่นๆ มีความ ปลอดภัยต่ำและเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแล</p>	คือ สภาพของพื้นที่สามารถรองรับ นักท่องเที่ยวที่มาพักค้าง คืนหรือมีที่พักให้แก่นักท่องเที่ยว	ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง พื้นที่ที่มีที่พักเป็นสิ่งปลูกสร้างเป็น อาคารขนาดใหญ่สามารถรองรับ ประชากรนักท่องเที่ยวได้มากและมีสิ่ง อำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น บ้านพัก รับรอง ห้องน้ำ ห้องประกอบอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยว	
	ระดับดี (R=4) หมายถึง พื้นที่ที่มี ที่พักเป็นสิ่งปลูกสร้างเป็นอาคารขนาด กลางสามารถรองรับประชากร			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด สัณยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด สัณยภาพ (R)	หมายเหตุ
	<p>นักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่งและมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น บ้านพักรับรอง ห้องน้ำ ห้องประกอบอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยว ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง พื้นที่ที่มีที่พักเป็นสิ่งปลูกสร้าง เป็นอาคารขนาดเล็กสามารถรองรับประชากรนักท่องเที่ยวได้บ้าง มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ สถานที่กางเต็นท์</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง พื้นที่ที่มีที่พักและที่รองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอับความต้องการ และไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง พื้นที่ที่ไม่มีที่พักและที่รองรับแก่นักท่องเที่ยว และไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ</p>			
<p>ด้านคมนาคม</p> <p>- มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญ เช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง</p>	<p>คือ ความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับสถานที่ต่างๆ เช่น ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง</p> <p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง มีความสะดวกมาก</p> <p>ระดับดี (R=4) หมายถึง มีความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับ</p>			

องค์ประกอบตัวชี้วัด สัณยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	คำอธิบาย น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด สัณยภาพ (R)	หมายเหตุ
- มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอก เพื่อสื่อความหมายและความ ปลอดภัยในการเดินทางใน แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงมีความ สะดวก			
	ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีความเชื่อมโยงระหว่างแหล่ง ท่องเที่ยวกับสถานที่ต่างๆ เช่น ชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงไม่ค่อ ยมี			
	ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มีความ เชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับ สถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนหรือ แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงมีน้อยมาก			
	ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มี ความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว กับสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง			
	คือ มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อ ความหมาย และความปลอดภัยในการ เดินทางในแหล่งท่องเที่ยว อย่าง ชัดเจนรวมถึง ดวงไฟให้แสงสว่าง			
	ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อ ความหมายและความปลอดภัยในการ เดินทางในแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่าง มากนักท่องเที่ยวสามารถเห็นอย่าง ชัดเจน			
	ระดับดี (R=4) หมายถึง มี สัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อ ความหมายและความปลอดภัยในการ เดินทางในแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่าง มากนักท่องเที่ยวสามารถ สังเกตเห็น ได้			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าอ้างอิง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	<p>ระดับปานกลาง(R=3) หมายถึง มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางใน แหล่งท่องเที่ยวปานกลาง นักท่องเที่ยวสามารถ สังเกตเห็นได้ในบางจุด</p> <p>ระดับต่ำ(R=2) หมายถึง มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อย นักท่องเที่ยวสามารถสังเกต เห็นได้ยาก</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว</p>			
<p>2. องค์ประกอบด้านการจัดการ</p> <p>- ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาด ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว</p>	<p>คือ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ทัศนียภาพความสะอาด ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ดูแลในเรื่องของความสะอาด ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีเจ้าหน้าที่ดูแลในเรื่องของ ความสะอาด ความสวยงาม ของแหล่งท่องเที่ยวระดับดีมาก และทั่วถึง</p> <p>ระดับดี (R=4) หมายถึง มีเจ้าหน้าที่ดูแลในเรื่องของความสะอาด ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวระดับดี</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง</p>			Buckley (1994) ; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
- การจัดการการใช้ทรัพยากร และพลังงานในด้านต่างๆ	<p>มีเจ้าหน้าที่ดูแลในเรื่องของความสะอาดสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวระดับปานกลาง</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มีการจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ทัศนียภาพ ความสะอาด ความสวยงามของ แหล่งท่องเที่ยว น้อยมาก</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มีมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ทัศนียภาพ ความสะอาด ไม่มีความสวยงามของ แหล่งท่องเที่ยว</p>	คือ มีการใช้พลังงานทดแทน จากธรรมชาติ มีการใช้อุปกรณ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าแบบประหยัดไฟ มีมาตรการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ประหยัดพลังงานไฟฟ้า มีมาตรการ อนุรักษ์ทรัพยากร	<p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มี การใช้พลังงานทดแทนจากธรรมชาติ มีการใช้อุปกรณ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าแบบ ประหยัดไฟ มีมาตรการ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ ประหยัดพลังงานไฟฟ้า มี มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากร เป็นอย่างดี</p> <p>ระดับดี (R=4) หมายถึง มีการใช้ พลังงานทดแทนจากธรรมชาติบ้าง และมีการใช้ อุปกรณ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า แบบประหยัดไฟ มีมาตรการ ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ ประหยัดพลังงาน ไฟฟ้า มีมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากร ให้ปฏิบัติสม่ำเสมอ</p>	

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
---------------------------------	-----------------------------------	---------------------------	---	----------

ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีการใช้พลังงานทดแทนจากธรรมชาติน้อย และมีการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าแบบประหยัดไฟน้อย มีมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรน้อย

ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง ไม่มีการใช้พลังงานทดแทนจากธรรมชาติและ ไม่มีการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าแบบประหยัดไฟ ไม่มีมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากร

ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มีการจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ไม่มีมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรมีการใช้พลังงานอย่างสุรุ่ยสุร่าย เช่น ไม่ปิดไฟในเวลากลางวัน เป็นต้น

- การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

อำนาจ คือ มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ให้สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากมีการสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ (ไฟฟ้า โทรศัพท์ ที่พัก) มีสาธารณูปการ (ถนน ทางเดิน ลานจอดรถ สุขา) มีการตรวจสอบบำรุงปรับปรุงส่วนที่เสียหายอย่างต่อเนื่อง

ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีการสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ (ไฟฟ้า โทรศัพท์ ที่พัก) มีสาธารณูปการ (ถนน ทางเดิน ลานจอดรถ สุขา) ทุกอย่างยังอยู่ในสภาพดี

องค์ประกอบตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
--------------------------------	-----------------------------------	---------------------------	---	----------

มีการตรวจสอบบำรุงปรับปรุงส่วนที่
เสียหายอย่าง
ต่อเนื่อง

ระดับดี (R=4) หมายถึง มีการ
สร้างสาธารณูปโภคต่างๆ
(ไฟฟ้า โทรศัพท์ ที่พัก) มี
สาธารณูปการ (ถนน ทางเดิน ลาน
จอดรถ สุขา) มีการตรวจสอบบำรุง
ปรับปรุงส่วนที่เสียหายอยู่บ้าง

ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึงมี
การสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ (ไฟฟ้า
โทรศัพท์ ที่พัก) มีสาธารณูปการ
(ถนน ทางเดิน ลานจอดรถ สุขา) ทุก
อย่างยังอยู่สภาพพอใช้

ระดับต่ำ (R=2) หมายถึงมีการ
สร้างสาธารณูปโภคต่างๆ
(ไฟฟ้า โทรศัพท์ ที่พัก) มี
สาธารณูปการ (ถนน ทางเดิน ลาน
จอดรถ สุขา) ทุกอย่างอยู่สภาพใช้การ
ไม่ได้

ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง
หมายถึง ไม่มีมีการสร้าง
สาธารณูปโภคต่างๆ (ไฟฟ้า โทรศัพท์
ที่พัก) ไม่มีสาธารณูปการ (ถนน
ทางเดิน ลานจอดรถ สุขา)

- การจัดการขยะมูลฝอย

คือ มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและ
เหมาะสม มีระบบกำจัดขยะที่ถูกวิธี
(เผา ผึ่งกลบ ทำปุ๋ยหมัก) มีป้ายเตือน
ให้ทิ้งขยะให้ถูกที่มีการออกแบบ

องค์ประกอบตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่า น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
--------------------------------	-----------------------------------	-----------------------	---	----------

ภาษาชะร่องรับขยะให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม มีระบบกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธี (เผา ฝังกลบ ทำปุ๋ยหมัก) มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่มีการออกแบบภาษาชะร่องรับขยะให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก

ระดับดี (R=4) หมายถึง มีการจัดการขยะมูลฝอยมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม

ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสมในระดับหนึ่ง

ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มีอุปกรณ์รองรับขยะไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม ไม่มีระบบกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธี (เผา ฝังกลบ ทำปุ๋ยหมัก)

ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและไม่มีระบบกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธี

3. ด้านกิจกรรม และ

กระบวนการ

- มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คือ ในแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยไม่รบกวนต่อพืช สัตว์ เช่น ไม่ตัดหรือเหยียบย่ำต้นไม้ ส่งเสียงรบกวน โดยกิจกรรมนั้นกลมกลืนกับธรรมชาติ เช่น การเดินป่า ส่องสัตว์ ดูนก

ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง ใน

Buckley (1994); การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	<p>แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยไม่รบกวนคอกพีช และสัตว์ กิจกรรมดังกล่าวกลมกลืนกับธรรมชาติได้เป็นอย่างดี</p> <p>ระดับดี (R=4) หมายถึง มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีบ้าง แต่อยู่ในระดับที่เหมาะสม</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง ในแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่ทำลายสภาพแวดล้อมเช่นคอกกอล์ฟ การส่องสัตว์ แต่สภาพของแหล่งท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยไม่รบกวนพีชและ สัตว์</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มีกิจกรรมที่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้างโดยรบกวนพีช และสัตว์</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง มีกิจกรรมที่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรบกวนพีช สัตว์ และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก</p>			
มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	<p>คือ มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ คือนักท่องเที่ยว เช่น การให้ความรู้ต่อนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายในการทำกิจกรรม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม</p> <p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม</p>			

องค์ประกอบตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
- มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้ บริการแก่นักท่องเที่ยว	ต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว เป็นจำนวนมาก และดูแลอย่างทั่วถึง		ระดับดี (R=4) หมายถึงมี เจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม ต่างๆ ค่อนักท่องเที่ยว จำนวนหนึ่ง เช่น ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	
			ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม ต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว จำนวนน้อยและ ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวบ้าง	
			ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มี เจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้าน กิจกรรมต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว จำนวน น้อย	
			ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มี เจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม ต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว	
			คือ มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่ นักท่องเที่ยว เช่น เดินป่า ศึกษา ธรรมชาติ ตั้งแคมป์ ถ่ายรูป จักรยาน เป็นต้น	
			ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มี กิจกรรมต่างๆ ให้บริการแก่นัก ท่องเที่ยว เช่น เดินป่า ศึกษา ธรรมชาติ ตั้งแคมป์ ถ่ายรูป จักรยาน เป็นต้น	
			ระดับดี (R=4) หมายถึง สามารถ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อ ประกอบกิจกรรมในด้านต่างๆ ตาม ความเหมาะสมของแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ	
			ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง	

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ทัศนภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าอ้างอิง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ทัศนภาพ (R)	หมายเหตุ
- สถานที่จัดกิจกรรมของ สถานะนั้นๆ	<p>สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อ ป ร ะ ก อ บ กิจกรรมด้านต่างๆ ตามความเหมาะสม ของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ แต่ยังมี กิจกรรมอยู่น้อย</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มี กิจกรรมด้านต่างๆ ให้บริการแก่นัก ท่องเที่ยว เพื่อประกอบกิจกรรมได้ แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของ นักท่องเที่ยว</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มี กิจกรรมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว</p>			
	<p>คือ มีสถานที่จัดกิจกรรมซึ่งสามารถ รองรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก</p> <p>ระดับดีมาก (R= 5) หมายถึงมี สถานที่จัดกิจกรรมกว้างขวางซึ่ง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็น จำนวนมาก</p> <p>ระดับดี (R= 4) หมายถึงมีสถานที่ จัดกิจกรรมกว้างขวางซึ่งสามารถ รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ใน ระดับหนึ่ง</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีสถานที่จัดกิจกรรมเหมาะสมกับ นักท่องเที่ยวได้จำนวนหนึ่ง</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มีสถานที่ จัดกิจกรรมน้อยและไม่เหมาะสมกับ</p>			

องค์ประกอบตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
--------------------------------	-----------------------------------	---------------------------	---	----------

จำนวนนักท่องเที่ยว

ระดับค่าที่สุด(R=1) หมายถึง ไม่
มีสถานที่จัดกิจกรรมในด้านต่างๆ เลย

Buckley (1994) ;
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544)

4. องค์ประกอบด้าน

องค์กร และการมีส่วนร่วม

ของชุมชน

- ลักษณะขององค์กร

คือ องค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ ภาครัฐ
มีส่วนรับรู้ในการจัดองค์กร ภาครัฐ
และ หรือ ภาคเอกชน จัด สรร
งบประมาณ ให้กับสถานที่นั้นๆ
สถานที่ที่มีเจ้าหน้าที่ประจำ มีการออก
กฎหมายควบคุม มีศูนย์อำนวยความสะดวกให้
คำแนะนำด้านต่างๆ มีการร่วมมือกับ
หน่วยงานอื่นๆ ในการที่จะให้การ
สนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ

ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มี
องค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ ภาครัฐ มี
ส่วนรับรู้ในการจัดการองค์กร ภาครัฐ
และ หรือ ภาคเอกชน จัด สรร
งบประมาณ ให้กับสถานที่นั้นๆ
สถานที่ที่มีเจ้าหน้าที่ประจำ มีการออก
กฎหมายควบคุม มีศูนย์อำนวยความสะดวกให้
คำแนะนำด้านต่างๆ มีการร่วมมือกับ
หน่วยงานอื่นๆ ในการที่จะให้การ
สนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ เป็นอย่าง
ดี

ระดับดี (R=4) หมายถึง มีองค์กร

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
-การบริหารงานองค์กร	<p>ที่มี ความน่าเชื่อถือ มีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ ในระดับหนึ่ง ภาครัฐมีส่วนรับรู้ในการจัดการองค์กร</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ ในระดับหนึ่ง ภาครัฐมีส่วนรับรู้ในการจัดการองค์กรบ้าง</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ ในระดับที่น้อยมาก</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ มีองค์กรที่ขาดความน่าเชื่อถือ ภาครัฐไม่มีส่วนรับรู้ในการจัดการองค์กร</p>			
	<p>คือ ภายในองค์กรมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีระบบการประเมินจากพนักงานภายในและภายนอก มีความโปร่งใส ในด้านต่างๆ มีความสำเร็จ ในองค์กรและบุคลากรในองค์กร เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายอยู่กันอย่างมีความสุข</p> <p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ งานทั้งหมดเสร็จตามกำหนด เวลาและมีประสิทธิผลสูง มีระบบการประเมินโดยหน่วยงานภายในและภายนอกมี</p>			

องค์ประกอบตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	<p>ความโปร่งใสในการบริหารงาน บุคลากรในองค์กร มีสุขภาพจิตดี</p> <p>ระดับดี (R=4) หมายถึง มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบงานส่วนใหญ่เสร็จตามกำหนด เวลาและมีประสิทธิภาพ มีระบบการประเมิน จากหน่วยงานภายในและภายนอกมีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีความสำเร็จในองค์กรในระดับสูง</p> <p>บุคลากรในองค์กร มีสุขภาพจิตดี</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบงานส่วนใหญ่เสร็จตามกำหนด เวลา มีการประเมินจากหน่วยงานภายในหรือภายนอกบ้างไม่ค่อยมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน</p> <p>บุคลากรในองค์กรไม่ค่อยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง การบริหารงานเป็นไปอย่างไม่ค่อยเป็นระบบ มีงานค้างเป็นจำนวนมาก ไม่มีประเมินจากพนักงานภายในหรือภายนอกเลย มีความไม่โปร่งใสเจ้าหน้าที่ในองค์กรขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง การบริหารงานเป็นไปอย่างไม่เป็นระบบ ไม่มีระบบการประเมินหรือตรวจสอบใดๆ</p>			

องค์ประกอบตัวชี้วัด สัถยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	คาดหวัง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด สัถยภาพ (R)	หมายเหตุ
- การมีส่วนร่วมของชุมชนกับ องค์กร	<p>คือ ให้โอกาสคนในท้องถิ่น ทำงาน เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มี กิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถ ร่วมกับชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการ บริหารงานในแหล่ง ท่องเที่ยวเช่น ร่วมกันคิดร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหา ร่วมร่างกฎหมาย และ ร่วมกันรับ ประโยชน์ชุมชนได้รับประโยชน์ทั้ง ทางตรงและทางอ้อม องค์กรมี ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชม</p>		<p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง การ มีส่วนร่วมกับชุมชนรวมทั้งให้โอกาส คนในท้องถิ่นทำงานที่เกี่ยวข้องกับ แหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรม ที่ นักท่องเที่ยวสามารถร่วมในการ บริหารงานในแหล่งท่องเที่ยว ชุมชน ได้รับ ประโยชน์ทั้งทางตรงและ ทางอ้อมเป็นอย่างมาก</p>	
	<p>ระดับดี (R=4) หมายถึง การมี ส่วนร่วมกับชุมชนรวมทั้งให้โอกาส คนในท้องถิ่น ทำงานที่เกี่ยวข้องกับ แหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนร่วมใน การบริหารงานในแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีกิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยว สามารถร่วมกับชุมชนบ้าง</p>		<p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง การมีส่วนร่วมกับ ชุมชนรวมทั้งให้โอกาสคนในท้องถิ่น ทำงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว น้อย ชุมชนมีส่วนร่วมในการ บริหารงานในแหล่งท่องเที่ยวเป็น บางครั้ง</p>	

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	ระดับค่า (R=2) หมายถึง ชุมชน มีส่วนร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างมาก รวมทั้งมีกิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยว สามารถร่วมกับชุมชนน้อย			
	ระดับค่าที่สุด (R=1) หมายถึง ชุมชน ไม่มีส่วนร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวเลย			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
<p>4. องค์ประกอบด้าน องค์กร และการมีส่วนร่วม ร่วมของชุมชน</p> <p>- ลักษณะขององค์กร</p>	<p>คือ องค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ ภาครัฐมีส่วนรับรู้ในการจัด องค์กร ภาครัฐ และ หรือ ภาคเอกชนจัดสรรงบประมาณ ให้กับสถานที่นั้นๆ สถานที่ที่มี เจ้าหน้าที่ประจำ มีการออก กฎหมายควบคุม มีศูนย์ อำนาจการให้คำแนะนำด้าน ต่างๆ มีการร่วมมือกับหน่วยงาน อื่นๆ ในการที่จะให้การ สนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ</p>			<p>Buckley (1994) ; การท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย. (2544)</p>
	<p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ ภาครัฐ มีส่วนรับรู้ในการจัดการ องค์กร ภาครัฐ และ หรือ ภาคเอกชนจัดสรรงบประมาณ ให้กับสถานที่นั้นๆ สถานที่ที่มี เจ้าหน้าที่ประจำ มีการออก กฎหมายควบคุม มีศูนย์ อำนาจการให้คำแนะนำด้าน ต่างๆ มีการร่วมมือกับหน่วยงาน อื่นๆ ในการที่จะให้การ สนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ เป็นอย่างดี</p>			
	<p>ระดับดี (R=4) หมายถึง มี องค์กรที่มี ความน่าเชื่อถือ มีการ</p>			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	<p>ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ใน การที่จะให้การสนับสนุน ช่วยเหลือด้านต่างๆ ในระดับ หนึ่ง ภาครัฐมีส่วนรับรู้ในการ จัดการองค์กร</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีองค์กรที่มีความ น่าเชื่อถือ ในระดับหนึ่ง ภาครัฐมี ส่วนรับรู้ในการจัดการองค์กร บ้าง</p> <p>ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง มี การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ใน การที่จะให้การสนับสนุน ช่วยเหลือด้านต่างๆ ในระดับที่ น้อยมาก</p> <p>ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ไม่มีการร่วมมือกับ หน่วยงานอื่นๆ ในการที่จะให้ การสนับสนุนช่วยเหลือด้าน ต่างๆ มีองค์กรที่ขาดความ น่าเชื่อถือ ภาครัฐไม่มีส่วนรับรู้ ในการจัดการองค์กร</p>			
-การบริหารงานองค์กร	คือ ภายในองค์กร มีการ บริหารงานอย่างเป็นระบบ มี ระบบการประเมินจากพนักงาน			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด ศักยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	<p>ภายในและภายนอก มีความโปร่งใส ในด้านต่างๆ มีความสำเร็จ ในองค์กรและบุคลากรในองค์กร เข้าหน้าที่ทุกฝ่ายอยู่กันอย่างมีความสุข</p> <p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบงานทั้งหมดเสร็จตามกำหนดเวลาและมีประสิทธิผลสูง มีระบบการประเมิน โดยหน่วยงานภายในและภายนอกมีความโปร่งใสในการบริหารงานบุคลากรในองค์กร มีสุขภาพจิตดี</p> <p>ระดับดี (R=4) หมายถึง มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบงานส่วนใหญ่เสร็จตามกำหนดเวลาและมีประสิทธิผล มีระบบการประเมิน จากหน่วยงานภายในและภายนอกมีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีความสำเร็จในองค์กรในระดับสูงบุคลากรในองค์กร มีสุขภาพจิตดี</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบงานส่วนใหญ่เสร็จ</p>			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด สัณยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าฉ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด สัณยภาพ (R)	หมายเหตุ
- การมีส่วนร่วมของ ชุมชนกับองค์กร	<p>ตามกำหนด เวลา มีการประเมิน จากหน่วยงานภายใน หรือ ภายนอกบ้าง ไม่ค่อยมี ความ โปร่งใสในการดำเนินงาน บุคลากรในองค์กร ไม่ค่อยมี ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง การบริหารงานอย่างเป็นไปอย่าง ไม่ค่อยเป็นระบบ มีงานค้างเป็น จำนวนมาก ไม่มีประเมินจาก พนักงานภายในหรือภายนอก เลย มีความไม่โปร่งใส เจ้าหน้าที่ในองค์กรขาดความ กระตือรือร้นในการทำงาน ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง การบริหารงานเป็นไป อย่างไม่เป็นระบบ ไม่มีระบบ การประเมินหรือตรวจสอบใดๆ</p>			
	<p>คือ ให้โอกาสคนในท้องถิ่น ทำงานเกี่ยวข้องกับแหล่ง ท่องเที่ยวต่างๆ มีกิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกับ ชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการ บริหารงานในแหล่ง ท่องเที่ยว เช่น ร่วมกันคิดร่วมกันป้องกัน</p>			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด สัถยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด สัถยภาพ (R)	หมายเหตุ
	<p>แก้ไขปัญหาร่วมร่างกฎหมาย และ ร่วมกันรับประโยชน์ชุมชน ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม องค์กรมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชม</p> <p>ระดับดีมาก (R=5) หมายถึง การมีส่วนร่วมกับชุมชนรวมทั้งให้โอกาสคนในท้องถิ่นทำงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมในการบริหารงานในแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นอย่างมาก</p> <p>ระดับดี (R=4) หมายถึง การมีส่วนร่วมกับชุมชนรวมทั้งให้โอกาสคนในท้องถิ่นทำงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานในแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีกิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกับชุมชนบ้าง</p> <p>ระดับปานกลาง (R=3) หมายถึง การมีส่วนร่วมกับชุมชนรวมทั้งให้โอกาสคนในท้องถิ่นทำงานที่เกี่ยวข้องกับ</p>			

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด สัณยภาพ	ความหมายและรายละเอียด ในการวัด	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด สัณยภาพ (R)	หมายเหตุ
	แหล่งท่องเที่ยวน้อย ชุมชนมี ส่วนร่วมในการบริหารงานใน แหล่งท่องเที่ยวเป็นบางครั้ง		ระดับต่ำ (R=2) หมายถึง ชุมชนมีส่วนร่วมกับแหล่ง ท่องเที่ยวน้อยมาก รวมทั้งมี กิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยว สามารถร่วมกับชุมชนน้อย	
			ระดับต่ำที่สุด (R=1) หมายถึง ชุมชนไม่มีส่วนร่วมกับแหล่ง ท่องเที่ยวเลย	

ภาคผนวก ง

การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว 15 แห่ง ของจังหวัดนครราชสีมาตามแบบประเมิน
ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์ดัดแปลงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิง

อนุรักษ์

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.....ชื่อเรียกในท้องถิ่นเขาใหญ่.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ถนน.....ม.ตรภาพ.....ตำบล.....หมู่ที่.....

อำเภอ.....ปากช่อง.....จังหวัด.....นครราชสีมา

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วงน้ำหนัก (W)	ของตัวชี้วัดศักยภาพ (R)	
1. องค์ประกอบด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงเรื่องของการคมนาคม	5	4	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปได้ก่อนข้างสะดวก สามารถเลือกเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถโดยสารประจำทาง สภาพถนนได้รับการปรับปรุงลาดยางตลอดเส้นทางตั้งแต่สายโคราชจนถึงสายปราจีนบุรี
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	4	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าค่อนข้างสูง ประกอบด้วยพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์หลายประเภท พรรณพืช สัตว์ป่านานาชนิด เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสาย ระบบนิเวศวิทยามีความสมบูรณ์ระดับค่อนข้างสูง ยังคงมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	3	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความเหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรมระดับปานกลาง เช่นมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพัก สาธารณูปโภคต่างๆ ร้านค้า นอกจากนี้อาคารมีการออกแบบสอดคล้องกับธรรมชาติ โดยไม่ปลูกสร้างในแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และมีลักษณะที่โล่งใกล้กับถนน

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าด้วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	5	4	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ สภาพธรรมชาติ ประกอบด้วย ผืนป่าที่ยังอุดมสมบูรณ์ พืชพรรณ สัตว์ป่านานาชนิด แหล่งน้ำตกหลายแห่ง เช่น น้ำตกเหวนรก เป็นต้นเป็นตัวแทนศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวก่อนข้างสูง
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	4	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความปลอดภัยในพื้นที่จากภัยธรรมชาติสัตว์ป่า พืชพิษ และอื่นๆ ก่อนข้างสูง มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความเรียบร้อย ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว สำหรับการส่งสัตว์หรือเดินป่าจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ให้รับทราบ
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากรนักท่องเที่ยวได้	5	4	จำนวนที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสัมผัสธรรมชาติอยู่ก่อนข้างสูง ทั้งสถานที่กางเต็นท์ ที่น้ำตกผากล้วยไม้ มีสถานที่ให้ลูกเสือ นักศึกษา หรือนักท่องเที่ยวได้พักจำนวนมาก
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	5	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและต่างประเภทสูงมาก เช่น การเชื่อมโยงระหว่างภูหลวง กับอุทยานแห่งชาติทับลาน เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	4	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการเดินทางศึกษาธรรมชาติมีก่อนข้างสูง เช่น ป้ายคดกระทั่ง ข้าง เป็นต้น

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าตั้ง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
2. องค์ประกอบ ด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความ สะอาด ความสวยงามของแหล่ง ท่องเที่ยว	5	5	พบว่าจากการสำรวจพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ที่คอย ดูแลความสวยงามของทัศนียภาพได้สะอาดสูง มาก นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจาก นักท่องเที่ยวในการช่วยกันรักษาความสะอาด ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรับผิดชอบ
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ในด้านต่างๆ	5	4	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีการนำ ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ค่อนข้างสูง มีการจัดระบบนิเวศวิทยาธรรมชาติ ของสัตว์ป่า และพลังงานจากแหล่งน้ำมาใช้ ภายในอุทยาน รวมถึงมีการจำกัดการใช้ไฟซึ่ง จะปิดไฟตอนประมาณ 22.00 น.
	การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	5	5	พบว่ามีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยวสูงมาก อาทิเช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องพยาบาล สาธารณสุขปลอดภัยครบครัน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ คอยให้บริการเฝ้าระวังความปลอดภัยสำหรับ นักท่องเที่ยว
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	4	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีระบบ การจัดการกับขยะมูลฝอยค่อนข้างสูง ทั้งนี้ เนื่องจากต้องคอยระวังสัตว์ป่าและการให้ อาหารของนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นอันตรายทั้ง สองฝ่าย
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายคือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4	4	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่งท่องเที่ยวเป็น กิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ มีเส้นทางเดินป่า เพื่อการเรียนรู้และเกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติ การส่องสัตว์ดูชีวิตความเป็นอยู่ เป็นกิจกรรมที่ เพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสูงและไม่ ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าอ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม ต่างๆ		4	3	จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวสามารถ ได้รับความสะดวกและการให้คำแนะนำ ปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการ นักท่องเที่ยวและบางจุดในแหล่งท่องเที่ยว ค่อนข้างสูง ซึ่งสร้างความมั่นใจในการ ท่องเที่ยวเป็นตัวเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่ นักท่องเที่ยว		4	4	พบว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มี กิจกรรมต่างๆมากมายให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา ธรรมชาติ เช่น กิจกรรมการดูนก กิจกรรมการ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยววิถี ความเป็นอยู่ซึ่ง เป็นตัวเพิ่มศักยภาพของแหล่ง ท่องเที่ยว สูง
สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ		4	3	สถานที่ประกอบกิจกรรมภายในแหล่ง ท่องเที่ยวจะมีแต่ละจุดตามสถานที่ท่องเที่ยว ต่างๆ ภายในพื้นที่ เช่น การดูสัตว์ที่หอดูสัตว์ หนองผกชิ โป่งช้าง สถานที่พักแรมกางเต็นท์ที่ น้ำตกผากล้วยไม้ เป็นต้น เป็นตัวเพิ่มศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างสูง แต่สามารถรองรับ จำนวนนักท่องเที่ยวได้จำนวนหนึ่ง
4. องค์ประกอบ ลักษณะขององค์กร ด้านองค์กร		4	4	พบว่าการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดูแลพื้นที่เป็นองค์กรที่ชัดเจนในการทำงาน และมีความตั้งใจในการพัฒนาพื้นที่ป่าให้คง ความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มี ศักยภาพสูง และอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าตั้ง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
การบริหารงานองค์กร		4	4	ลักษณะการทำงานและการบริหารงานขององค์กรที่รับผิดชอบมีระบบการจัดการที่ดีมีศักยภาพสูง สามารถดูแลและให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลมีบริการที่น่าประทับใจ ยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ
การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน		4	3	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรที่ดูแลพื้นที่และคนในชุมชนค่อนข้างสูงมีการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ได้เข้ามาประกอบอาชีพเพื่อสร้างความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงการให้เช่ารถของภาคเอกชน

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...อุทยานแห่งชาติทับลาน.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น.....ทับลาน.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ถนน.....บึงกรงชัย.....ตำบล.....ครบุรี.....

อำเภอ.....วังน้ำเขียว.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ	หมายเหตุ
1. องค์ประกอบด้าน พื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการถนน	5	3	จากการสำรวจพบว่า ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวซึ่งระยะจากทางหลวงเข้าสู่อุทยานมีความสะดวกแต่จากอุทยานไปเป็นถนนลูกรัง ถ้าเป็นฤดูฝนจะมีความลำบากในการเดินทาง
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็น ธรรมชาติ	5	4	พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติค่อนข้างจะสมบูรณ์ ไม่มีการบุกรุก อุ้มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด พืชพรรณ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัด กิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่ง อำนวยความสะดวก	5	3	พบว่า อาคารและสิ่งก่อสร้างที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ไม่มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกพอสมควร รวมถึงที่พัก สถานที่กางเต็นท์ซึ่งต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	จากการสำรวจพบว่า พื้นที่ที่มีความดึงดูดและเอกลักษณ์เฉพาะตัวค่อนข้างสูง โดยเฉพาะป่า ลานหินใหญ่ผืนสุดท้ายของประเทศไทย ที่ยังอุดมสมบูรณ์ทั้งพืชพรรณและสัตว์ป่า ซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	3	พบว่าระดับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มีชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงอันตรายที่อาจเกิดจากสัตว์ป่า อยู่ในระดับปานกลาง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับ ประชากรนักท่องเที่ยวได้	5	3	จากการสำรวจพบว่า จำนวนสถานที่พักแรม สามารถรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งบางครั้งไม่เพียงพอกับ จำนวนนักท่องเที่ยว โดยมีจุดที่ทางเดินที่ 2 จุด และต้องคิดต่อเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับ พื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่ง ท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	3	พบว่าสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ประเภท เดียวกันหรือต่างประเภทอยู่ในระดับปาน กลาง เช่นการเชื่อมโยงระหว่างอุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่และภูหลวง เป็นต้น แต่ ลักษณะการเชื่อมโยงไม่สามารถไปได้ไกล นักเนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าเป็นส่วนใหญ่
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อ ความหมายและความปลอดภัยในการ เดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	3	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความปลอดภัย สำหรับนักท่องเที่ยวในการเดินทางศึกษา ธรรมชาติในระดับปานกลาง ตลอดเส้นทางจะ พบป้ายบอกอันตรายจากภัยธรรมชาติต่างๆ และทางไปแหล่งท่องเที่ยว แต่ไม่มากพอซึ่ง บางครั้งอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดสับสนได้
2. องค์ประกอบ ด้านการจัดการ	ด้านจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความ สะอาด	5	3	จากการสำรวจพบว่า สภาพสิ่งแวดล้อมและ ทัศนียภาพด้านความสะอาดของพื้นที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอยู่ในความ ดูแลของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ และ ชุมชนที่ประกอบกิจการร้านค้าภายในอุทยาน แต่ก็ยังมีขยะมูลฝอยที่ทำลายทัศนียภาพให้ เห็นอยู่
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ในด้านต่างๆ	5	3	พบว่า การใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ และพลังงานด้านต่างๆ เช่นอ่างเก็บน้ำทับลาน นอกจากนี้ยังมีการใช้ พลังงานจากไฟฟ้า และมีเครื่องปั่นไฟ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	5	3	จากการสำรวจพบว่าระบบการจัดการเกี่ยว การอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง การเดินทางหรือพัก แรมยังต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของอุทยาน แห่งชาติที่บลานล่องหน้า ยังไม่ได้รับความ สะดวกเท่าที่ควร
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	3	พบว่าระบบการจัดการของเจ้าหน้าที่ด้าน ขยะมูลฝอยภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ บลานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเป็น ป่าลานหินใหญ่ และมีเนื้อที่ค่อนข้างมาก ต้อง อาศัยความร่วมมือทั้งเจ้าหน้าที่และ นักท่องเที่ยว ปริมาณถังขยะที่รองรับขยะ มูลฝอยค่อนข้างจำกัด
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายคือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4	3	จากการสำรวจพบว่าลักษณะทางธรรมชาติ และทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมหลัก ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่นกิจกรรม เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศวิทยาของ ป่า มีการกำหนดพื้นที่ทำกิจกรรมค่อนข้าง ชัดเจน แต่ถ้าหากเข้าไปลึกมากๆ จะเกิด อันตรายต้องอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม ต่างๆ	4	3	พบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการด้าน กิจกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สามารถ ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้ล่วงหน้าก่อนเดินทาง ท่องเที่ยว
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่ นักท่องเที่ยว	4	3	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ ที่ยังคงความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมสำหรับ นักท่องเที่ยวได้สัมผัสมากมาย อาทิเช่นเดินป่า ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ การส่องสัตว์เป็นต้น

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	3	พบว่าสถานที่ในการประกอบกิจกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างมากและมีความเหมาะสมพอสมควร นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า แต่ก็ได้รับความสะดวกจากเจ้าหน้าที่
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	3	พบว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีการทำงานเป็นระบบ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลที่ชัดเจน คืออยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่อุทยานและกรมป่าไม้
	การบริหารงานองค์กร	4	3	จากการสำรวจพบว่า มีระบบการบริหารงานภายในอุทยานแห่งชาติที่ค่อนข้างสูง มีเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรับผิดชอบในแต่ละด้านที่ค่อนข้างชัดเจน
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	3	จากการสำรวจพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนภายในอุทยาน ค่อนข้างสูง มีการเพิ่มพูนรายได้ให้กับชุมชนโดยเปิดโอกาสให้ประกอบอาชีพค้าขาย บริการนักท่องเที่ยว

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...เขาแมงม้า.....ชื่อเรียกในท้องถิ่นเขาแมงม้า, เขาภูหลวง.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่.....ถนน, สิบสี่ริ.....ตำบล...วังน้ำเขียว.....

อำเภอ...วังน้ำเขียว.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
1.องค์ประกอบด้าน พื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการถนน	5	3	จากการสำรวจพบว่า ความสะดวกใน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็น ดินภูเขา ต้องอาศัยรถกระบะในการ เดินทางโดยเฉพาะในฤดูฝน
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	4	พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของแหล่ง ท่องเที่ยวธรรมชาติมีพื้นที่ที่เป็น ธรรมชาติค่อนข้างจะสมบูรณ์ อุดมไป ด้วยสัตว์ป่านานาชนิด โดยเฉพาะ กระทิง ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่หายาก พืช พรรณ และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากได้รับ การฟื้นฟูจากมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและ พืชพรรณแห่งประเทศไทยฯ
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	พบว่า อาคารและสิ่งก่อสร้างที่เอื้อต่อ การทำกิจกรรมค่อนข้างน้อย ไม่มีอาคาร ที่จัดกิจกรรมแต่มีการตัดแปลง สิ่งก่อสร้างเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น โรงอาหาร สถานที่พักผ่อน
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	จากการสำรวจพบว่า พื้นที่มีความดึงดูด และเอกลักษณ์เฉพาะตัวค่อนข้างสูง โดยเฉพาะหลังจากได้รับการฟื้นฟูพื้น ป่า สามารถพบเห็นกระทิงและเป็น กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	2	พบว่าสถานที่ในการประกอบกิจกรรม ภายในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ค่อนข้างน้อย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลาน ตั้งแคมป์ ก่อคองไฟ เป็นต้น
4. องค์ประกอบด้าน องค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	3	พบว่ากำลังจะอยู่ในความดูแลของกรม ป่าไม้ ดังนั้น ลักษณะขององค์กรยังไม่มี ความแน่นอนในความ รับผิดชอบ
	การบริหารงานองค์กร	4	3	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานความรับผิดชอบ ของกรมป่าไม้ มีระบบการบริหารงาน ภายในแหล่งท่องเที่ยวระดับปานกลาง มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ พอสมควร แต่ยังคงต้องอาศัยเงินทุนจาก มูลนิธิฯ
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	พบว่าองค์กรให้คนในชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในพื้นที่ค่อนข้างน้อย แต่ยังคง ให้เข้าไปในพื้นที่ป่าได้

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...น้ำตกปึกธงชัย.....ชื่อเรียกในท้องถิ่นน้ำตกปึกธงชัย.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่.....ถนน. ปึกธงชัย.....ตำบล...วังน้ำเขียว.....

อำเภอ...วังน้ำเขียว.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
1.องค์ประกอบด้าน พื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของถนน	5	2	จากการสำรวจพบว่า ความสะดวกใน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ค่อนข้างน้อย ต้องเดินทางจากถนนสาย 304 ไปทางปึกธงชัย ผ่านถนนลูกรัง 12 กม. แล้วนั่งเรือเพื่อไปยังบริเวณพื้นที่ ซึ่งใช้ระยะเวลาานพอสมควร
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	5	พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของแหล่ง ท่องเที่ยวธรรมชาติมีพื้นที่ที่เป็น ธรรมชาติสมบูรณ์สูงทั้งนี้เป็นเพราะการ เดินทางค่อนข้างลำบาก ตลอดระยะเวลา การเดินทางจะได้ชมทิวทัศน์ และ เพลิดเพลินกับการเล่นน้ำตก ซึ่งมีความ สวยงามเป็นโขดหินสลับซับซ้อน มี หน้าผาที่ใหญ่ที่สุด ซึ่งเป็นตัวเพิ่ม ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสูง
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	พบว่า อาคารและสิ่งก่อสร้างที่เอื้อต่อ การจัดกิจกรรมค่อนข้างน้อย เนื่องจาก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชมกับ ธรรมชาติและเล่นน้ำตก ไม่มีสถานที่ จัดกิจกรรม
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	จากการสำรวจพบว่า พื้นที่มีความดึงดูด และเอกลักษณ์เฉพาะตัวค่อนข้างสูง โดยเฉพาะผาหลายชั้น และหน้าผาที่ ใหญ่ที่สุด ซึ่งคงความสวยงามและเป็น ธรรมชาติ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	2	พบว่าระดับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มีชีวิตและทรัพย์สิน ในการเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว หรือ ภายในพื้นที่ค่อนข้างน้อย ต้องมีความระมัดระวัง
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากรนักท่องเที่ยวได้	5	2	จากการสำรวจพบว่า จำนวนสถานที่พักแรมสามารถรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	2	การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและต่างประเภทค่อนข้างมีความสะดวกน้อย เนื่องจากระยะเวลาและสภาพการเดินทางที่ค่อนข้างใช้เวลา สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเขื่อนลำตะคอง ชมทิวทัศน์
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	2	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่สื่อความปลอดภัยในการเดินทางค่อนข้างน้อยมีเพียงป้ายบอกทางไปยังน้ำตกเท่านั้น
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาด	5	2	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีระบบการจัดการกับทัศนียภาพค่อนข้างน้อย เป็นพื้นที่ที่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อมาชมและเพลิดเพลินกับการเล่นน้ำตก
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้านต่างๆ	5	2	การจัดการกับการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้านต่างๆ ค่อนข้างน้อยไม่ได้มีการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าด้วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	5	2	พบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	2	การจัดการกับความสะอาดโดยเฉพาะขยะมูลฝอยอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและรับผิดชอบ มีเพียงถังขยะมูลฝอย 2 ใบเท่านั้น
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4	3	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง สามารถสัมผัสได้กับธรรมชาติ ความสวยงามของทัศนียภาพตลอดการเดินทาง
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	2	พบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม และคอยดูแลรับผิดชอบอยู่ระดับปานกลาง
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	1	จากการสำรวจพบว่ากิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวมีน้อย สามารถเพลิดเพลินและเล่นน้ำตกภายในพื้นที่ และชมธรรมชาติเท่านั้น
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	1	พบว่าสถานที่ในการประกอบกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย ไม่มีการสถานที่ประกอบกิจกรรม เช่น การพักผ่อน เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่อำนวย เหมาะสำหรับการมาสัมผัสน้ำตกและเล่นน้ำเท่านั้น

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าตัว งของ น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
4. องค์ประกอบด้าน องค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	1	หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อนพื้นที่รวมถึง เจ้าหน้าที่ที่ดูแลและให้ความสะดวกใน การท่องเที่ยวในพื้นที่น้อย
	การบริหารงานองค์กร	4	1	ระบบจัดการและการบริหารงานของ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ น้อย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยความ ร่วมมือในการอนุรักษ์และรักษาจาก ชุมชนและนักท่องเที่ยว
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับ หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลและรักษา อนุรักษ์พื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คง ความสมบูรณ์ปานกลาง มีเพียงการให้ เช่าเรือพาเที่ยวบริเวณ โคยรอบๆ

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว... น้ำตกหินเพิง..... ชื่อเรียกในท้องถิ่น น้ำตกหินเพิง.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่..... ถนน. มิตรภาพขอนแก่น... ตำบล..หนองจอก.....

อำเภอ... สีคิ้ว..... จังหวัด..... นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
1.องค์ประกอบด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการคมนาคม	5	3	จากการสำรวจพบว่า ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยรถยนต์สามารถเดินทางเข้าถึงได้ แต่ค่อนข้างเข้าไปลึก
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	3	พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติสมบูรณ์ระดับปานกลาง
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	พบว่า อาคารและสิ่งก่อสร้างที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชมกับธรรมชาติและเล่นน้ำตก ไม่มีสถานที่จัดกิจกรรม
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	5	2	จากการสำรวจพบว่า พื้นที่มีความดึงดูดและเอกลักษณ์เฉพาะตัวค่อนข้างน้อย เป็นน้ำตกแห่งใหม่ของภาคอีสาน บริเวณใกล้เคียง จะพบหินแท่ง ที่ใช้ในการสร้างปราสาท
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	2	พบว่าระดับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มีชีวิตและทรัพย์สิน ที่ค่อนข้างน้อย ต้องมีความระมัดระวังลักษณะของพื้นที่ค่อนข้างอันตราย ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชาชน นักท่องเที่ยวได้	5	2	จากการสำรวจพบว่า จำนวนสถานที่พัก แรมสามารถรองรับกับจำนวน นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ นักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อมาเพลิดเพลิน กับน้ำตกเท่านั้น
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่ อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ ใกล้เคียง	5	3	การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้ง ประเภทเดียวกันและต่างประเภท ค่อนข้างมีระดับปานกลาง สามารถ เชื่อมโยงระหว่างเขื่อนลำนางรอง กับ แหล่งหินดาด เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่ง ท่องเที่ยว	5	2	จากการสำรวจพบว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่สื่อความ ปลอดภัยในการเดินทางค่อนข้างน้อย
2. องค์ประกอบด้าน การจัดการ	ด้านจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาด	5	2	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มี ระบบการจัดการกับทัศนียภาพ ค่อนข้าง น้อย มีสภาพป่าเป็นป่าดิบ ไม้มีความ สวยงามของทัศนียภาพ
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้าน ต่างๆ	5	1	การจัดการกับการใช้ทรัพยากรและ พลังงานในด้านต่างๆ น้อย ไม่ได้มีการ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด	5	2	พบว่าสิ่งแวดล้อมความสะอาดในแหล่ง ท่องเที่ยวอยู่ในค่อนข้างน้อย เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สภาพของพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการ พักผ่อน
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	1	การจัดการกับความสะอาดโดยเฉพาะ ขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย ไม่มี เจ้าหน้าที่คอยดูแลและรับผิดชอบ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าด้วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
3. องค์ประกอบด้าน กิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4	2	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีกิจกรรมที่ไม่ ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมระดับ ปานกลาง สามารถสัมผัสได้กับ ธรรมชาติ ความสวยงามของทัศนียภาพ เพลิดเพลินกับความงดงามของน้ำตก และการเล่นน้ำที่ใสเย็น
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	1	พบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการ ด้านกิจกรรม และคอยดูแลรับผิดชอบ อยู่น้อย ซึ่งอยู่ในความดูแลของ อบต.
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	1	จากการสำรวจพบว่าการจัดกิจกรรมสำหรับ นักท่องเที่ยวมีน้อย สามารถเพลิดเพลิน และเล่นน้ำตกภายในพื้นที่ และชม ธรรมชาติเท่านั้น
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	1	พบว่าสถานที่ในการประกอบกิจกรรม ภายในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย ไม่มีการสถานที่ประกอบกิจกรรม เช่น การพักผ่อน เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่ อำนวย เหมาะสำหรับการมาสัมผัส น้ำตกแต่ละต้นนี้เท่านั้น
4. องค์ประกอบด้าน องค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	1	หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อพื้นที่รวมถึง เจ้าหน้าที่ที่ดูแลและให้ความสะดวกใน การท่องเที่ยวในพื้นที่น้อย หน่วยงาน อบต. ยังไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าตัว น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
การบริหารงานองค์กร		4	1	ระบบจัดการและการบริหารงานของ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ น้อย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยความ ร่วมมือในการอนุรักษ์และรักษาจาก ชุมชนและนักท่องเที่ยว
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับ หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลและรักษา อนุรักษ์พื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คง ความสมบูรณ์ปานกลาง

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...น้ำตกห้วยใหญ่.....ชื่อเรียกในท้องถิ่นน้ำตกคลองห้วยใหญ่.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน...ห้วยใหญ่ใต้.....หมู่ที่.....6.....ถนน. ปักธงชัย.....ตำบล...ไทยสามัคคี.....

อำเภอ...วังน้ำเขียว.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
1.องค์ประกอบด้าน พื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการถนน	5	3	จากการสำรวจพบว่า ความสะดวกใน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ปานกลาง ลักษณะของถนนเป็น คอนกรีตบางส่วนและลูกรังบางส่วนซึ่ง ได้รับการปรับปรุงถนนจากอบต. ไทย สามัคคี ที่ดูแลพื้นที่ แต่ก็มีความสะดวก ในการเข้าถึงพื้นที่
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	4	พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของแหล่ง ท่องเที่ยวธรรมชาติมีพื้นที่ที่เป็น ธรรมชาติสมบูรณ์ค่อนข้างสูง ลักษณะ ของน้ำตกมี 5 ชั้น ถ้าฤดูฝนจะมีน้ำมาก บริเวณรอบๆ น้ำตกมีทัศนียภาพที่ สวยงาม
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการออกแบบพัฒนาถึงอำนวยความสะดวก	5	2	พบว่า อาคารและสิ่งก่อสร้างที่เอื้อต่อ การทำกิจกรรมค่อนข้างน้อย เนื่องจาก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชมกับ ธรรมชาติและเล่นน้ำตก แต่พอมีสิ่ง อำนวยความสะดวกบ้างเล็กน้อย เช่น ห้องน้ำ
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	จากการสำรวจพบว่า พื้นที่มีความดึงดูด และเอกลักษณ์เฉพาะตัวค่อนข้างสูง โดยเฉพาะน้ำตก 5 ชั้น ในช่วงฤดูฝน ซึ่ง คงความสวยงามและเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะหน้าฝนน้ำมาก ซึ่งเป็นตัวเพิ่ม ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างสูง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	2	พบว่าระดับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มีชีวิตและทรัพย์สิน ในการเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว หรือ ภายในพื้นที่ค่อนข้างน้อย นักท่องเที่ยว ต้องมีความระมัดระวังตัวเอง
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากร นักท่องเที่ยวได้	5	2	จากการสำรวจพบว่า จำนวนสถานที่พัก แรมสามารถรองรับกับจำนวน นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ นักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อมาเพลิดเพลิน กับน้ำตกเท่านั้น
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่ อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ ใกล้เคียง	5	3	การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้ง ประเภทเดียวกันและต่างประเภท ค่อนข้างมีความสะดวกระดับปานกลาง สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว ระหว่างอุทยานแห่งชาติทับลานกับ น้ำตกสวนห้อม เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่ง ท่องเที่ยว	5	2	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่สื่อความ ปลอดภัยในการเดินทางค่อนข้างน้อย มี เพียงป้ายบอกทาง
2. องค์ประกอบด้าน การจัดการ	ด้านจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาด	5	3	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มี ระบบการจัดการกับทัศนียภาพ ระดับ ปานกลาง
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้าน ต่างๆ	5	2	การจัดการกับการใช้ทรัพยากรและ พลังงานในด้านต่างๆ ค่อนข้างน้อย ไม่ได้มีการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เท่าที่ควร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความ เพลิดเพลินกับนักท่องเที่ยว รับประทานอาหาร และที่นั่งพักผ่อน

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน ค่าตัว น้ำหนัก (W) ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม		5	พบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และได้รับการปรับปรุงทัศนียภาพและถนนเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ของหมู่บ้าน สภาพของพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อน จึงไม่ค่อยมีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่ควร นอกจากห้องนำ สถานที่นั่งพักผ่อน เป็นต้น
การจัดการขยะมูลฝอย		5	การจัดการกับความสะอาดโดยเฉพาะขยะมูลฝอยอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลและรับผิดชอบค่อนข้างน้อยอยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของอบต.
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง สามารถสัมผัสได้กับธรรมชาติ ความสวยงามของทัศนียภาพตลอดการเดินทาง เพลิดเพลินกับความงดงามของน้ำตก และการเล่นน้ำที่ใสเย็น
มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ		4	พบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการด้านกิจกรรม และคอยดูแลรับผิดชอบอยู่ระดับปานกลาง
มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว		4	จากการสำรวจพบว่างิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวมีน้อย

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าตัว งของ น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ		4	2	พบว่าสถานที่ในการประกอบกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย ไม่มีสถานที่ประกอบกิจกรรม เช่น การพักผ่อน เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่อำนวยเหมาะสำหรับการมาสัมผัสน้ำตกและเล่นน้ำเท่านั้น
4. องค์ประกอบด้าน ลักษณะขององค์กร องค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	2	หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อพื้นที่รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ดูแลและให้ความสะดวกในการท่องเที่ยวในพื้นที่ระดับปานกลางซึ่งอยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของอบค. ไทยสามัคคี
	การบริหารงานองค์กร	4	2	ระบบจัดการและการบริหารงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบระดับปานกลาง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยความร่วมมือในการอนุรักษ์และช่วยกันรักษาธรรมชาติให้คงความสมบูรณ์จากชุมชนและอบค.
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลและรักษาอนุรักษ์พื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คงความสมบูรณ์ปานกลาง

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว... น้ำตกสวนห้อม.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น..... น้ำตกสวนห้อม.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่..... ถนน. สีบศิริ..... ตำบล... วังน้ำเขียว.....

อำเภอ... วังน้ำเขียว..... จังหวัด..... นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
1.องค์ประกอบด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของถนน	5	4	จากการสำรวจพบว่า ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างสูง รถที่ใช้ในการเดินทางควรเป็นรถขับเคลื่อน 4 ล้อ
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	4	พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติสมบูรณ์ค่อนข้างสูง ลักษณะของน้ำตก เป็นหน้าผา มีทัศนียภาพที่สวยงามมาก โดยเฉพาะหน้าผา บริเวณรอบๆพื้นที่ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของอุทยานแห่งชาติทับลานได้
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	พบว่า อาคารและสิ่งก่อสร้างที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชมกับธรรมชาติและเล่นน้ำตก ในการจัดกิจกรรมจะใช้อาคารของอุทยานแห่งชาติทับลาน เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานและดูแลรับผิดชอบ
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	5	3	จากการสำรวจพบว่า พื้นที่มีความดึงดูดและเอกลักษณ์เฉพาะตัวระดับปานกลาง โดยเฉพาะน้ำตกที่เป็นหน้าผา ซึ่งคงความสวยงามและเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะหน้าผาน้ำมาก ซึ่งเป็นตัวเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	2	พบว่าระดับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มีชีวิตและทรัพย์สิน ไนแอร์เดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว หรือภายในพื้นที่ค่อนข้างน้อย นักท่องเที่ยวต้องมีความระมัดระวังตัวเอง
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากรนักท่องเที่ยวได้	5	2	จากการสำรวจพบว่า จำนวนสถานที่พักแรมสามารถรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อมาเพลิดเพลินกับน้ำตก สามารถตั้งแคมป์และปิกนิกได้ แต่ไม่มีอาคารหรือสถานที่ให้พักผ่อนค้างคืนได้
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	3	การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและต่างประเภทค่อนข้างมีความสะดวกระดับปานกลาง สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวระหว่างอุทยานแห่งชาติทับลานกับน้ำตกห้วยใหญ่ เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	3	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่สื่อความปลอดภัยในการเดินทางระดับปานกลาง
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ	ด้านการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาด	5	3	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีระบบการจัดการกับทัศนียภาพระดับปานกลาง น้ำตกยังคงมีความสะอาดอยู่แต่บริเวณรอบๆ ไม่ค่อยสะอาดเท่าที่ควร

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้าน ต่างๆ	5	2	การจัดการกับการใช้ทรัพยากรและ พลังงานในด้านต่างๆ ก่อนข้างน้อย ไม่ได้มีการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เท่าที่ควร มีการปั่นไฟใช้ และนำน้ำจาก น้ำตกมาใช้ในห้องน้ำ
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด	5	2	พบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง ท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เป็น แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตาม ธรรมชาติ และได้รับการปรับปรุง ทัศนียภาพและถนนเพื่อให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว สภาพของพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย ต่อการพักผ่อน จึงไม่ค่อยมีสิ่งอำนวย ความสะดวกเท่าที่ควร
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	3	การจัดการกับความสะอาดโดยเฉพาะ ขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ยังคง มีเศษขยะมูลฝอยอยู่
3. องค์ประกอบด้าน กิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4	3	จากการสำรวจพบว่าเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีกิจกรรมที่ไม่ ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมระดับ ค่อนข้างสูง
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	2	พบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการ ด้านกิจกรรม และคอยดูแลรับผิดชอบ ระดับปานกลาง
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	3	จากการสำรวจพบว่ากิจกรรมสำหรับ นักท่องเที่ยวมีค่อนข้างสูง สามารถ เพลิดเพลินและเล่นน้ำตกภายในพื้นที่ และชมธรรมชาติ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าตัว น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ		4	2	พบว่าสถานที่ในการประกอบกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางไม่มีสถานที่ประกอบกิจกรรม เช่น การพักผ่อน เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่อำนวย เหมาะสำหรับการมาสัมผัสน้ำตกและเล่นน้ำ แต่สามารถพักผ่อนกางเต็นท์ได้บริเวณรอบๆ อุทยานแห่งชาติทับลาน
4. องค์ประกอบด้าน ลักษณะขององค์กร องค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	2	หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อพื้นที่รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ดูแลและให้ความสะดวกในการท่องเที่ยวในพื้นที่ระดับปานกลาง ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรง มีเพียงเจ้าหน้าที่จากอุทยานแห่งชาติทับลานเข้ามาดูแล
	การบริหารงานองค์กร	4	2	ระบบจัดการและการบริหารงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลโดยตรงระดับปานกลาง ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทับลาน
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลและรักษาอนุรักษ์พื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คงความสมบูรณ์ปานกลาง คนในชุมชนได้รับอนุญาตให้ขายของบริเวณพื้นที่ได้

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....โครงการ.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น.....โครงการ.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ถนน.....เขื่อนพิมาย.....ตำบล.....พิมาย.....

อำเภอ.....พิมาย.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
1. องค์ประกอบ ด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของถนน	5	4	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่าง ค่อนข้างสะดวก สามารถเลือกเดินทางได้ หลายเส้นทาง โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถ โดยสารประจำทาง ซึ่งห่างจากอำเภอพิมาย เพียง 2 กิโลเมตร
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	3	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดม สมบูรณ์ของพื้นที่ป่าระดับปานกลาง ประกอบด้วยดินไทรคันใหญ่ขึ้นอยู่ หนาแน่น แผ่กิ่งก้านสาขาห้อยช้อยระย้า เป็นทัศนียภาพที่สวยงาม
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัด กิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	3	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความ เหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรมระดับปาน กลาง เช่น สาธารณูปโภคต่างๆ ร้านค้า
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ ดินไทรที่มีขนาด ใหญ่ แผ่กิ่งก้านสาขา ทั้งลำต้นยังมีราก อากาศห้อยระย้าลงดินแตกต้นใหม่ เป็น บริเวณกว้าง มีดินไทรนับหลายร้อยต้น เป็นตัวเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ค่อนข้างสูง สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ทุกฤดูกาล

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	4	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความปลอดภัยในพื้นที่จากภัยธรรมชาติ เช่น พืชพิษ และอื่นๆ ค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากรนักท่องเที่ยวได้	5	2	จำนวนที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเพื่อชมความงามของต้นไทรมากกว่าเป็นสถานที่พักอาศัย
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	4	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและต่างประเภท ค่อนข้างสูงมาก เช่น การเชื่อมโยงระหว่างพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิมายกับปราสาทหินพิมาย เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	4	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการขึ้นลงพื้นที่ที่มีค่อนข้างสูง และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาด	5	4	พบว่ามิเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลความสวยงามของทัศนียภาพได้สะอาดค่อนข้างสูง
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้านต่างๆ	5	3	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ระดับปานกลาง มีการนำทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองมาพัฒนาให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าเฉลี่ย น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	5	4	พบว่ามีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับนักท่องเที่ยวค่อนข้างสูง เช่น ร้านค้าบริการมากมาย ลานจอดรถ ห้องน้ำ เป็นต้น
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	3	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการกับขยะมูลฝอยระดับปานกลางมีถึงขยะไม่เพียงพอคือนักท่องเที่ยว
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4	3	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง นักท่องเที่ยวสามารถเพลิดเพลินกับความงามของดิน ไทร และพักผ่อนกับการรับประทานอาหารพื้นบ้านจากร้านค้าต่างๆ มากมาย
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	2	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการระดับปานกลาง เนื่องจากเป็นเพียงแหล่งท่องเที่ยวที่แวะมาชมกับความงามและอัศจรรย์ของดิน ไทร
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	2	กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้สัมผัสสำหรับการเดินทางมาท่องเที่ยวภายในพื้นที่คือการนั่งรับประทานอาหารพื้นบ้านและเพลิดเพลินกับการนั่งเล่นชมความงามของดิน ไทรหลายร้อยต้น รวมถึงการไหว้ศาลเจ้าแม่ดินไทร เป็นต้น
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	2	สถานที่ประกอบกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย ไม่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำนอกจากการชมความงามของดิน ไทร และไหว้ศาลเจ้าแม่ดินไทรเท่านั้น

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าเฉลี่ย น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	3	พบว่าการทำงานของหน่วยงานที่ รับผิดชอบดูแลพื้นที่เป็นองค์กรที่ค่อนข้าง ชัดเจนในการทำงาน
	การบริหารงานองค์กร	4	3	ลักษณะการทำงานและการบริหารงาน ขององค์กรที่รับผิดชอบมีระบบการจัดการ ที่ดีค่อนข้างสูง
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	4	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรที่ดูแลพื้นที่ และคนในชุมชนสูงมีการสร้างรายได้ ให้กับคนในชุมชน ได้เข้ามาประกอบ อาชีพเพื่อสร้างความสะดวกให้กับ นักท่องเที่ยว

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...อุทยานไม้กลายเป็นหิน.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น ...วัด โกรก เดือน 5.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ถนน นครราชสีมา-ปักธงชัย.....ตำบล..สุรนารี.....

อำเภอ.....เมือง.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าอ้างอิง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
1. องค์ประกอบ ด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการถนน	5	4	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปได้ อย่างสะดวก สามารถเลือกเดินทางได้ หลายเส้นทาง โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถ โดยสารประจำทาง
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	3	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มี ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ระดับปาน กลาง ประกอบด้วย ซากไม้กลายเป็นหิน บางท่อนยาวกว่า 10 เมตร มีสีส้ม หลากหลาย สีส้มสวยงาม แปลกตา ความ เป็นธรรมชาติของวัดค่อนข้างกลมกลืนกับ ธรรมชาติ เป็นการเพิ่มศักยภาพของแหล่ง ท่องเที่ยว
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัด กิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	3	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยว มี ความเหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรมต่างๆ ภายใน พื้นที่ระดับปานกลาง มีการกำหนดพื้นที่ กิจกรรมสำหรับแสดงไม้ได้อย่างชัดเจน
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ ซากไม้กลายเป็น หินที่บางท่อนยาวกว่า 10 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางใหญ่กว่า 1 เมตร มีสีส้ม หลากหลาย งดงาม ซึ่งสามารถดึงดูด นักท่องเที่ยวได้ค่อนข้างสูง เหมาะสำหรับ นักท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	4	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความ ปลอดภัยในพื้นที่จากภัยธรรมชาติสัตว์ป่า พืชพิษ และอื่นๆ ค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็น พื้นที่ที่ไม่เป็นอันตราย อยู่ภายในบริเวณวัด
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากร นักท่องเที่ยวได้	5	2	จำนวนที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่ เดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใน ระดับค่อนข้างน้อย ไม่มีที่พักรองรับ นักท่องเที่ยวหากต้องการค้างพักแรมต้อง ขอทางวัด
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับ พื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่ง ท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	4	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและ ต่างประเภทค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็น หมู่บ้าน ม.สุรนารี และเมืองโคราช
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่ง ท่องเที่ยว	5	2	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความ ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการ เดินทางศึกษาธรรมชาติอยู่ในค่อนข้างน้อย ไม่มีป้ายบอกอันตรายมีแต่สัญลักษณ์แสดง ห้องน้ำและทางไปโบสถ์
2. องค์ประกอบ ด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความ สะอาด	5	3	พบว่าจากการสำรวจพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ที่ คอยดูแลความสวยงามของทัศนียภาพได้ สะอาดระดับปานกลาง ทางวัดมีการจัดให้ เป็นระเบียบ
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานใน ด้านต่างๆ	5	2	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีการนำทรัพยากร และพลังงานมาใช้ในด้านต่างๆ ค่อนข้าง น้อย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คง เดิม และทางวัดไม่มีมาตรการในการ อนุรักษ์ประหยัดไฟ แต่มีป่า

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	5	3	พบว่ามีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวระดับปาน กลาง เช่น ห้องน้ำ
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	3	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมี ระบบการจัดการกับขยะมูลฝอยระดับปาน กลาง
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4	2	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่ง ท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นสถานที่ ท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้ชมและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากเป็น พื้นที่ภายในวัด จึงไม่มีกิจกรรมให้ทำ
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	2	จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวสามารถ ได้รับความสะดวกและการให้คำแนะนำ ปรึกษาจากพระที่มีความรู้ให้คำแนะนำ ระดับปานกลาง
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	2	พบว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีกิจกรรม ให้นักท่องเที่ยวนอกจากการศึกษาและ สัมผัสกับทรัพยากรธรรมชาติซึ่งควร อนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นต่อไป
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	2	สถานที่ประกอบกิจกรรมภายในพื้นที่ อยู่ ในระดับปานกลาง มีสถานที่แสดงซากไม้ กลายเป็นหิน ซึ่งมีสีสันหลากหลาย งดงาม ไม่มีสถานที่ประกอบกิจกรรมสำหรับ นักท่องเที่ยว
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	2	พบว่ามีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลระดับ ปานกลาง ที่ต้องการอนุรักษ์และเพื่อศึกษา ต่อไป ซึ่งอยู่ในความดูแลของวัดและขึ้น ตรงต่ออบต.

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าอ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
การบริหารงานองค์กร		4	2	ลักษณะการทำงานและการบริหารงาน ของแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการที่ดี มีศักยภาพปานกลาง สามารถดูแลและให้ ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการ รักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่
การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน		4	2	องค์กรและชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมดูแล เท่าที่ควร เนื่องจากสถานที่ตั้งของแหล่ง ท่องเที่ยวอยู่ภายในอาณาบริเวณของวัด ชุมชนจึงไม่ได้เข้าไปดูแลและมีส่วนร่วม

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...แหล่งหินตัด.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น...แหล่งหินตัด.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ถนน มีครภาพ.....ตำบล.....

อำเภอ...สูงเนิน.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
1. องค์ประกอบ ด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของถนน	5	4	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปได้ อย่างสะดวก สามารถเลือกเดินทางได้ หลายเส้นทาง โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถ โดยสารประจำทาง
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	2	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความ อุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ค่อนข้างน้อย พื้นที่บริเวณหินตัดขนาดต่างๆกัน เป็นเนินทรายขาว บริเวณโดยรอบค่อนข้าง ร้อน
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม รวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยว มี ความเหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรมต่างๆ ภายใน พื้นที่ค่อนข้างน้อย ไม่มีอาคารประกอบ กิจกรรม
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	3	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ บริเวณหินตัด ด้านซ้ายมีเนินเขาเป็นทรายขาวอยู่ไปทั่ว บริเวณ ปรากฏร่องรอยของการสัคดีน เป็นแท่งสี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	3	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความปลอดภัยในพื้นที่จากภัยธรรมชาติ พืชพิษ และอื่นๆระดับปานกลาง พื้นที่เป็นป่ารกแต่ไม่ทึบ ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแล
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากรนักท่องเที่ยวได้	5	2	ไม่มีจำนวนที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	3	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและต่างประเภทระดับปานกลาง สามารถเชื่อมโยงระหว่าง วัดเขาจันทร์งามและเขื่อนลำนะทอง เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	2	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการเดินทางศึกษาธรรมชาติอยู่ในค่อนข้างน้อย
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาด	5	2	พบว่าจากการสำรวจพื้นที่มีพื้นที่ด้านความสวยงามของทัศนียภาพความสะอาดค่อนข้างน้อย เพราะพื้นที่เป็นหินทรายชนาแตกต่างกัน
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้านต่างๆ	5	1	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีการนำทรัพยากรและพลังงานมาใช้ในด้านต่างๆ น้อย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงเดิม
	การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	พบว่าไม่มีมีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการปรับปรุงและอนุรักษ์ให้ได้รับรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ค่อนข้างน้อย ไม่มีห้องน้ำ เป็นสถานที่โล่ง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	2	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการกับขยะมูลฝอยค่อนข้างน้อย
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4	2	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้ชมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	2	จากการสำรวจพบว่าไม่มีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษา
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	2	พบว่าภายในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับทรัพยากรธรรมชาติซึ่งควรอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นต่อไป
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	2	สถานที่ประกอบกิจกรรมภายในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง มีสถานที่ที่แสดงทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจน และสะดวกในการชม
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	2	พบว่าไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลโดยตรง
	การบริหารงานองค์กร	4	2	ลักษณะการทำงานและการบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการที่ดี มีศักยภาพปานกลาง
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	การมีส่วนร่วมของผู้ดำเนินการกับคนในชุมชนระดับปานกลาง

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์ช้าง โบราณ.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น ..พิพิธภัณฑ์ช้างศึกคำ
บรรพ์.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ถนน นครราชสีมา-บุรีรัมย์.....ตำบล..ท่าช้าง.....

อำเภอ เกลินพระเกียรติ.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าตัว น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
1. องค์ประกอบ ด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการเดินทาง	5	4	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปได้ อย่างสะดวก สามารถเลือกเดินทางได้ หลายเส้นทาง โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถ โดยสารประจำทาง สภาพถนนเป็น ถนนลาดยาง
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	2	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มี ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็น ธรรมชาติค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็น พิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ของ ช้างที่หาดูได้ยาก และครอบอนุรักษ์ เพื่อให้ คนรุ่นต่อไปได้ดูและศึกษา
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัด กิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	4	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยว มี ความเหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรมต่างๆ ภายใน พื้นที่ค่อนข้างสูง มีการกำหนดแสดงซาก ช้างโบราณภายในพื้นที่ค่อนข้างชัดเจน
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ ซากดึกดำบรรพ์ ของช้างโบราณต่างๆ ซึ่งหาดูได้ยาก และ เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิวัฒนาการของ สิ่งมีชีวิต รวมทั้งธรณีประวัติและสภาพ ภูมิศาสตร์บรรพกาลของคนท้องถิ่นในยุค สมัยต่างๆ ทางธรณีวิทยา

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	4	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความ ปลอดภัยในพื้นที่ด้านอื่นๆ ค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นอาคารและสถานที่ที่อยู่ใน หัวข้อแยก
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากร นักท่องเที่ยวได้	5	2	ไม่มีจำนวนที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับ พื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่ง ท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	4	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและ ต่างประเภทค่อนข้างสูง เช่น ไทรงาม ตลาด ชุมชน เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่ง ท่องเที่ยว	5	2	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความ ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการชม และศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
2. องค์ประกอบ ด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความ สะอาด	5	3	พบว่าจากการสำรวจพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ที่ คอยดูแลความสวยงามของทัศนียภาพด้าน ความสะอาดระดับปานกลาง มีต้นไม้อยู่ น้อย
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานใน ด้านต่างๆ	5	2	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีการนำทรัพยากร และพลังงานมาใช้ในด้านต่างๆ ค่อนข้าง น้อย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คง เดิม
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด	5	3	พบว่ามีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความ สะอาดสำหรับนักท่องเที่ยวระดับปาน กลาง เช่นร้านอาหาร
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	3	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมี ระบบการจัดการกับขยะมูลฝอยระดับปาน กลาง อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
3. องค์ประกอบ ด้าน กิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4	2	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่ง ท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นสถานที่ ท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้ชมและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	3	จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวสามารถ ได้รับความสะดวกและการให้คำแนะนำ ปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ที่ดูแลและรับผิดชอบ ค่อนข้างสูง
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	2	พบว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมให้ นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับ ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งควรอนุรักษ์ไว้ให้ คนรุ่นต่อไป ไม่มีกิจกรรมที่ให้ นักท่องเที่ยวได้ทำนอกรอกจากการศึกษา เรียนรู้
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	2	สถานที่ประกอบกิจกรรมภายในพื้นที่ อยู่ ในระดับปานกลาง มีสถานที่แสดงซากช้าง ศึกดำบรรพ์ สถานที่แสดงข้อมูล ประวัติ และช้างแต่ละสกุล เป็นต้น
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	4	พบว่ามีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลภายใน สถานที่สูงมาก เป็นองค์กรที่มีความชัดเจน ในการทำงานที่ต้องการศึกษาและอนุรักษ์ โดยอยู่ในความดูแลของอบต.ซึ่งได้รับ งบประมาณมาพัฒนา
	การบริหารงานองค์กร	4	4	ลักษณะการทำงานและการบริหารงาน ของแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการที่ดี มีศักยภาพสูง
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	3	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับคนในชุมชน ค่อนข้างสูง และการให้ชุมชนมีส่วนร่วม และมีอาชีพขายของได้

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...ฟาร์มโชคชัย.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น...ฟาร์มโชคชัย.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่..... ถนน.มิดรภาพ.....ตำบล.....

อำเภอ.....ปากช่อง.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
1. องค์ประกอบ ค่านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการถนน	5	4	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปได้ อย่างสะดวก สามารถเลือกเดินทางได้ หลายเส้นทาง โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถ โดยสารประจำทางลงรถหน้าฟาร์ม
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	2	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มี ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ค่อนข้างน้อย เกิดจากการคิดแปลงพื้นที่ให้กลมกลืนกับ ธรรมชาติ ประกอบด้วย ทุ่งหญ้ากว้าง สำหรับเลี้ยงโคนม มีทิวเขา อากาศเย็น สบาย ภายในมีพื้นที่ฟาร์มต่างๆมากมาย
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัด กิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	4	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยว มี ความเหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรมต่างๆ ภายใน พื้นที่ค่อนข้างที่จะสมบูรณ์ มีการกำหนด พื้นที่กิจกรรมที่ชัดเจน รวมถึงสิ่งปลูก สร้างที่เอื้ออำนวย เช่น ฟาร์มโคนม ฟาร์ม สุนัข สถานที่พักผ่อน เป็นต้น
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ การนำเอาความเป็น ธรรมชาติของพื้นที่รวมถึงการปรับปรุง ฟาร์มปศุสัตว์ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิง เกษตร เป็นตัวเพิ่มศักยภาพของแหล่ง ท่องเที่ยวค่อนข้างสูง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าตัว น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	4	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความปลอดภัยในพื้นที่จากภัยธรรมชาติสัตว์ป่า พืชพิษ และอื่นๆ ค่อนข้างสูง อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้พำนักชมตลอดรายการ เนื่องจากไม่มีกิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากรนักท่องเที่ยวได้	5	4	จำนวนที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสัมผัสธรรมชาติอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สถานที่พักแรมอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	4	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและต่างประเภท สูงมาก เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	3	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการเดินทางศึกษาธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง ภายในแต่ละสถานที่จะมีป้ายแสดงหรือสื่อบอกความหมายที่ค่อนข้างชัดเจน
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความสะอาด	5	4	พบว่าจากการสำรวจพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลความสวยงามของทัศนียภาพได้สะอาดค่อนข้างสูง เป็นฟาร์มอันดับที่ 7 ของเอเชีย
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานในด้านต่างๆ	5	2	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีการนำทรัพยากรและพลังงานมาใช้ในด้านต่างๆ ค่อนข้างน้อย เป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติเพียงบางส่วนมาปรับปรุงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	5	3	พบว่ามีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวระดับปานกลาง อาทิเช่น รถไฟฟ้าขบวนเล็กนำเที่ยวภายในฟาร์ม ร้านอาหารและเจ้าหน้าที่ของที่ระลึก สถานที่สำหรับพักผ่อนรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	3	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการกับขยะมูลฝอยระดับปานกลาง พื้นที่กว้างใหญ่ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างมาก
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4	2	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่งท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ และสร้างความเพลิดเพลินให้กับทุกคนในครอบครัว ได้ชื่นชมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างฟาร์มโชคชัยแคมป์ ได้สัมผัสกับการรีดนม จากโคนม
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	4	จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวสามารถได้รับความสะดวกและการให้คำแนะนำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสูง ตลอดระยะเวลาของการท่องเที่ยวภายในฟาร์ม
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	4	พบว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมต่างๆมากมายให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินกับสัตว์ป่าที่ถูกเลี้ยงภายในกรง แต่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติได้สัมผัสการรีดนม จาก โคนม สัมผัสธรรมชาติกับการพักผ่อนท่ามกลางป่า

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	3	สถานที่ประกอบกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวจะมีแต่ละจุดตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในพื้นที่ เช่น ฟาร์ม โคนม ฟาร์มสุนัข ฟาร์มนก โรงเรียน ร้านอาหารของที่ระลึก เป็นต้น เป็นตัวเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างสูง
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	4	พบว่าการทำงานของผู้ก่อตั้งมีความชัดเจนในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ยังคงความสวยงามของธรรมชาติ
	การบริหารงานองค์กร	4	4	ลักษณะการทำงานและการบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการที่ดี มีศักยภาพสูง สามารถดูแลและให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการรักษาความสวยงามของธรรมชาติให้คงอยู่
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	3	การมีส่วนร่วมของผู้ดำเนินการกับคนในชุมชนค่อนข้างสูง ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพ สร้างรายได้ให้กับครอบครัว

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...เขียนลำดับคอง.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น.....เขียนลำดับคอง.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่..... ถนน.มิตราภาพ.....ตำบล.....

อำเภอ...สิคิ้ว.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
1. องค์ประกอบ ด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการถนน	5	4	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปได้ อย่างค่อนข้างสะดวก สามารถเลือก เดินทางได้หลายเส้นทาง โดยรถยนต์ ส่วนตัวหรือรถโดยสารประจำทาง สภาพ ถนนเป็นถนนลาดยาง
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	2	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดม สมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติค่อนข้าง น้อย เพราะมีการสร้างเขื่อน เป็นพื้นน้ำ กว้างใหญ่มีภูเขาโอบล้อม แต่มีการปลูก ต้นไม้ทำให้กลมกลืนกับธรรมชาติเป็น ทิวทัศน์ที่สวยงาม
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัด กิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความ เหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรมค่อนข้างน้อย เช่น ที่พักชมวิว ร้านค้า เป็นต้น
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ สภาพธรรมชาติ ประกอบด้วย พื้นน้ำกว้างใหญ่ โอบล้อม ด้วยภูเขา มีทิวทัศน์ที่งดงาม โดยเฉพาะช่วง ตะวันขึ้นและคล้อยค่ำ ลำแสงกระทบสู่ผิวน้ำ เป็นเสน่ห์และเอกลักษณ์ของพื้นที่ เป็น การเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ค่อนข้างสูง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าตัว น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	3	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความ ปลอดภัยในพื้นที่จากภัยธรรมชาติพิชิต และอื่นๆ ระดับปานกลาง
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากร นักท่องเที่ยวได้	5	2	จำนวนที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่ เดินทางมาสัมผัสธรรมชาติและพักผ่อนชม วิว และรับประทานอาหาร ค่อนข้างน้อย ถ้าจะกางเต็นท์ต้องขออนุญาตจาก เจ้าหน้าที่และติดต่อล่วงหน้า
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับ พื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่ง ท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	4	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและ ต่างประเทศ สูงมาก เช่น การเชื่อมโยง ระหว่างศูนย์สารสนเทศศิลปวัฒนธรรม กับ สวนน้ำชาติ เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่ง ท่องเที่ยว	5	3	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความ ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการ เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ระดับปาน กลาง จะมีป้ายบอกประวัติการสร้างเขื่อน
2. องค์ประกอบ ด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความ สะอาด	5	4	พบว่าจากการสำรวจพื้นที่ที่มีความสวยงาม ของทัศนียภาพได้สะอาดค่อนข้างสูง มีการ ปลูกต้นไม้ สร้างความกลมกลืนกับ ธรรมชาติ
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานใน ด้านต่างๆ	5	3	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีการนำ ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานมาใช้ให้ เกิดประโยชน์ระดับปานกลาง
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด	5	3	พบว่ามีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความ สะอาดสำหรับนักท่องเที่ยวระดับปาน กลาง อาทิเช่น ที่พักบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ร้านค้ามากมายให้นักท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าตัว น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	4	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการกับขยะมูลฝอยค่อนข้างสูง มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระเบียบ มีถังขยะรองรับจำนวนหนึ่ง
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4	3	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การนั่งพักผ่อนชมวิวกับธรรมชาติบริเวณภายในสถานที่ เป็นการชมธรรมชาติที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างสูง
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	2	พบว่าไม่มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมภายในบริเวณพื้นที่ เพราะกิจกรรมส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวเป็นการนั่งพักผ่อน ชมวิว รับประทานอาหาร เป็นต้น
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	2	พบว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติกับการนั่งพักผ่อนชมวิว รอบๆ สถานที่
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	2	ไม่มีสถานที่ประกอบกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	2	พบว่าการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่เป็นองค์กรที่ชัดเจนในการทำงาน ซึ่งเป็นการบริหารงานของกรมชลประทาน
	การบริหารงานองค์กร	4	2	ลักษณะการทำงานและการบริหารงานขององค์กรที่รับผิดชอบมีระบบการจัดการที่ดีระดับปานกลาง
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรที่ดูแลพื้นที่และคนในชุมชนระดับปานกลาง มีการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ได้เข้ามาประกอบอาชีพ เพราะเป็นสถานที่ราชการ

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว...สวนสัตว์นครราชสีมา.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น.....สวนสัตว์โคราช.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ถนนเฉลิมพระเกียรติ.....ตำบลในเมือง.....

อำเภอ...เมือง.....จังหวัด.....นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าอ้างอิง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
1. องค์ประกอบ ด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของการ รวมถึงเรื่องของการ	5	4	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวไปได้อย่างค่อนข้าง สะดวก สามารถเลือกเดินทางได้หลาย เส้นทาง โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถ โดยสารประจำทาง สถานีแหล่งท่องเที่ยว ตั้งอยู่ติดถนนสาย 304
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	2	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มี ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็น ธรรมชาติค่อนข้างน้อย เป็นการปรับสภาพ พื้นที่ให้มีลักษณะที่ใกล้เคียงธรรมชาติ โดยการนำสัตว์ต่างๆที่หายากให้ นักท่องเที่ยวชม
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัด กิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ มีความเหมาะสมของอาคาร สิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรม ค่อนข้างน้อย เช่นมีศูนย์ประชาสัมพันธ์ อาคารแสดงต่างๆ เป็นต้น ไม่ค่อย กลมกลืนกับธรรมชาติ
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	3	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ มีสัตว์ป่าแอฟริกา และสัตว์ป่าที่หายากให้ได้ชม เช่น แรดขาว วัวไบซัน อูฐ และนกพันธุ์ไทยหลายชนิด เป็นต้น

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าตัว น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	4	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความปลอดภัยในพื้นที่จากภัยธรรมชาติสัตว์ป่า พืชพิษ และอื่นๆ ค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็น แนวความคิดของสวนสัตว์ที่ต้องการสร้าง สวนสัตว์ที่ทันสมัย สะดวกสบายและ ปลอดภัยในการเข้าชม
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากร นักท่องเที่ยวได้	5	3	ไม่มีที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่ เดินทางมาสัมผัสธรรมชาติ นักท่องเที่ยว สามารถนั่งพักบริเวณลานพลาซ่า มี บรรยากาศร่มรื่น เหมาะสำหรับ รับประทานอาหาร พักผ่อนหย่อนใจ
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับ พื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	4	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและ ต่างประเภท ค่อนข้างสูง เช่น การเชื่อมโยง ระหว่างค่าน์เกวียนกับปราสาทหินพนมวัน เป็นต้น
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่งท่องเที่ยว	5	3	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความ ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการ เดินทางศึกษาธรรมชาติระดับปานกลาง แต่ละครแสดจะมีป้ายบอกเพื่อสื่อ ความหมายสำหรับการเรียนรู้ให้กับ นักท่องเที่ยว แต่ไม่ได้มีคำอธิบาย
2. องค์ประกอบ ด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความ สะอาด	5	3	พบว่าจากการสำรวจพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ที่ คอยดูแลความสวยงามของทัศนียภาพได้ สะอาดระดับปานกลาง
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานใน ด้านต่างๆ	5	2	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีการนำ ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ค่อนข้างน้อย

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	5	2	พบว่ามีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ อาทิเช่น ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ลานพลาซ่า สำหรับพักผ่อนกับบรรยากาศร่มรื่น ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการเฝ้า ระวังความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	2	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมี ระบบการจัดการกับขยะมูลฝอยค่อนข้าง น้อย สำหรับปริมาณพื้นที่ที่กว้างขวาง
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4	2	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่ง ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ เรียนรู้การใช้ชีวิตของสัตว์ป่า โดยเฉพาะ สัตว์ป่าที่หายาก การพักผ่อนแบบสบาย บริเวณลานพลาซ่า
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	3	จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวสามารถ ได้รับความสะดวกและการให้คำแนะนำ ปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการ นักท่องเที่ยวต่างชาติสูง
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	2	พบว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มี กิจกรรมต่างๆมากมายให้นักท่องเที่ยวได้ สัมผัส เช่น อาคารแสดงสัตว์ป่าต่างๆ อาคารข้อมูลข่าวสาร อุทยานสัตว์โลกล้าน ปี สวนสัตว์ศึกษา เป็นต้น
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	2	สถานที่ประกอบกิจกรรมภายในแหล่ง ท่องเที่ยวจะมีแค่จุดตามสถานที่ ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในพื้นที่ เช่น ลานน้ำพุ ลานพลาซ่า อาคารข้อมูลข่าวสาร

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	3	พบว่าการทำงานของหน่วยงานที่ รับผิดชอบดูแลพื้นที่เป็นองค์กรที่ชัดเจน ในการทำงาน และมีความตั้งใจในการ พัฒนาพื้นที่ให้มีความอุดมสมบูรณ์ กลมกลืนกับธรรมชาติและชีวิตความ เป็นอยู่ของสัตว์ป่า รวมถึงเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่สามารถนำความสุขให้กับคน ในครอบครัวโดยเฉพาะเด็กๆ เป็นการเพิ่ม ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ค่อนข้างสูง
	การบริหารงานองค์กร	4	2	ลักษณะการทำงานและการบริหารงาน ขององค์กรที่รับผิดชอบมีระบบการจัดการ ที่ดีมีศักยภาพระดับปานกลาง สามารถดูแล และให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่า และขยายพันธุ์ สัตว์ป่า รวมถึงการจัดการสถานที่ให้เป็น แหล่งความรู้ เกี่ยวกับสัตว์ป่า เป็นต้น
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	ไม่ค่อยมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรที่ดูแล พื้นที่และคนในชุมชนเท่าที่ควร

รายละเอียดเบื้องต้น

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....เชื่อมลำพระเพลิง.....ชื่อเรียกในท้องถิ่น.....เชื่อมลำพระเพลิง.....

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่..... ถนน ปกธงชัย..... ตำบล วังน้ำเขียว.....

อำเภอ.....วังน้ำเขียว..... จังหวัด..... นครราชสีมา.....

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
1. องค์ประกอบ ด้านพื้นที่	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเรื่องของถนน	5	2	จากการสำรวจพบว่าการเดินทางเข้าถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างลำบาก บาง แห่งเป็นถนนลูกรัง บริเวณเขื่อนเป็น ถนนลาดยาง สามารถเลือกเส้นทางได้ หลายเส้นทาง โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถ โดยสารประจำทาง
	ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ	5	4	พบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดม สมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติค่อนข้าง สูง ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ รวมถึงพืชพันธุ์ท้องถิ่นของ บริเวณนี้
	อาคารสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมกับการจัด กิจกรรมรวมถึงการออกแบบพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	จากการสำรวจพบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความ เหมาะสมของอาคารสิ่งก่อสร้าง สำหรับการประกอบกิจกรรมค่อนข้างน้อย เช่น มีที่พักไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวหลาย หลัง ร้านค้า เป็นต้น
	พื้นที่ที่มีความดึงดูดใจหรือมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	5	4	พบว่าความดึงดูดใจหรือเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของพื้นที่ คือ สภาพธรรมชาติ ประกอบด้วย ทิวทัศน์ริมอ่างเก็บน้ำ การ นั่งเรือชมบรรยากาศภายในเขื่อน เป็นต้น
	พื้นที่ที่มีความปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว	5	2	ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงหมี ปลอดภัยในพื้นที่จากภัยธรรมชาติพืชพิษ และอื่นๆ ค่อนข้างน้อย บริเวณพื้นที่กว้าง ค่อนข้างจะเป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	คะแนน		หมายเหตุ
		ค่าอ่วง น้ำหนัก (W)	ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	
	พื้นที่ที่มีที่พักและสามารถรองรับประชากร นักท่องเที่ยวได้	5	3	จำนวนที่พักรับรองรับนักท่องเที่ยวที่ เดินทางมาสัมผัสธรรมชาติและพักผ่อนชม วิว รับประทานอาหาร ระดับปานกลาง รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ระดับหนึ่ง มี สถานที่กางเต็นท์ บริเวณลานกว้าง
	มีการคมนาคมที่สะดวกในการเชื่อมต่อกับ พื้นที่อื่นๆ ที่สำคัญเช่น ชุมชน แหล่ง ท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง	5	2	พบว่าการคมนาคมมีความเชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทเดียวกันและ ต่างประเทศ เป็นไปด้วยความยากลำบาก
	มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกเพื่อสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการเดินทางในแหล่ง ท่องเที่ยว	5	2	สัญลักษณ์หรือป้ายที่สื่อบอกความ ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในการ เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย
2. องค์ประกอบ ด้านการจัดการ	ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทัศนียภาพความ สะอาด	5	3	พบว่าจากการสำรวจพื้นที่ที่มีความสวยงาม ของทัศนียภาพได้สะอาดระดับปานกลาง มีการจัดต้นไม้ดอกไม้เป็นระเบียบ
	การจัดการการใช้ทรัพยากรและพลังงานใน ด้านต่างๆ	5	2	พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีการนำ ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานมาใช้ให้ เกิดประโยชน์ระดับปานกลาง โดยการนำ ความสวยงามตามธรรมชาติ และการ จัดการบริเวณรอบๆ พื้นที่นำมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ มีป้ายปิดไฟหลัง 21.00 น.
	การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	5	3	พบว่ามีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยวระดับปาน กลาง อาทิเช่น บ้านพัก เรือเช่าชม บรรยากาศของเขื่อน ร้านค้ามากมายให้ นักท่องเที่ยวได้เลือกรับประทาน
	การจัดการขยะมูลฝอย	5	3	จากการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมี ระบบการจัดการกับขยะมูลฝอยระดับปาน กลาง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัดศักยภาพ	ค่าถ่วง น้ำหนัก (W)	คะแนน ของ ตัวชี้วัด ศักยภาพ (R)	หมายเหตุ
3. องค์ประกอบ ด้านกิจกรรม	มีกิจกรรมที่ไม่ทำลายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4	3	พบว่ากิจกรรมต่างๆภายในแหล่ง ท่องเที่ยว ได้แก่ การนั่งพักผ่อนชมวิวกับ ธรรมชาติบริเวณภายในสถานที่ เป็นการ ชมธรรมชาติที่ไม่ทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติ การตกปลา นั่งเรือชม บรรยากาศของเขื่อนเป็นการเพิ่มศักยภาพ ค่อนข้างสูง
	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ	4	2	พบว่าไม่มีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการ ภายในบริเวณพื้นที่
	มีกิจกรรมต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4	3	พบว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมให้ นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติกับการนั่ง พักผ่อนชมวิว รอบๆ สถานที่ การตกปลา รับประทานอาหาร
	สถานที่จัดกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ	4	3	สถานที่ประกอบกิจกรรมภายในแหล่ง ท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง เช่น การ นั่งพักชมวิวบริเวณขอบอ่างเก็บน้ำเขื่อน เป็นต้น
4. องค์ประกอบ ด้านองค์กร	ลักษณะขององค์กร	4	2	พบว่าการทำงานของหน่วยงานที่ รับผิดชอบดูแลพื้นที่เป็นองค์กรที่ชัดเจน ในการทำงาน ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรม ชลประทาน
	การบริหารงานองค์กร	4	2	ลักษณะการทำงานและการบริหารงาน ขององค์กรที่รับผิดชอบมีระบบการจัดการ ที่ดีระดับปานกลาง สามารถดูแลและให้ ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
	การมีส่วนร่วมขององค์กรกับชุมชน	4	2	การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรที่ดูแลพื้นที่ และคนในชุมชนระดับปานกลาง มีการ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ได้เข้ามา ประกอบอาชีพเพื่อสร้างความสะดวก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	จตุพร บวรไกรศรี
วันเดือนปีเกิด	19 กันยายน 2519
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	338 ซอย อากาศิรมย์จตุจักร กทม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530	ระดับประถมศึกษา จาก โรงเรียนเซนต์คอร์ดมินิก
พ.ศ. 2538	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียน เตรียมอุดมศึกษา
พ.ศ. 2545	ระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2549	ระดับปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ